

СРПСКА

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ ● БРОЈ 116 ● 30. ЈАНУАР 1995. ● ЦЕНА 3 ДИНАРА

ИТАЛИЈА 2200 ITL, ФРАНЦУСКА 6,30 FRF, ШВАЈЦАРСКА 4,8 CHF, АУСТРИЈА 30 ATS, СР НЕМАЧКА 5,80 DEM, ШВЕДСКА 25 SEK, БЕЛГИЈА 40 BEF, ДОЛЛАРИЈА 4 NEF, ГРЧКА 500 GRD, НОРВЕШКА 25 NOK, ДАНСКА 25 DKK

ЗАШТО ОПОЗИЦИЈА ГУБИ ВЛАСТ

ПРОДАЈА ДУША

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ
ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ
НОВИНАРА

ДИРЕКТОР: Даница
Драшковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК: Богољуб Пејић

УРЕДНИЦИ: Илија
Давидовић, Љиљана
Јорговановић-Булатовић,
Стево Батић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ:
Александар Чотрић,
Александар Цветковић,
Александар Баљак,
Благица Стојановић,
Бранка Пламенац, Донка
Михаиловић, Ђорђе
Вукоје (фото), Љиљана
Шоп, Милан Божић,
Миленко Михаиловић,
Миленко Вучетић, Милош
Ђорђевић, Милован
Бркић, Никола Бурзан,
Ружица Раинтовић-Јовић,
Сандра Петрушић,
Владан Василијевић,
Војкан Ристић

ГРАФИЧКИ И ТЕХНИЧКИ
УРЕДНИК: Раде Марковић

СЕКРЕТАРИЈАТ РЕДАКЦИЈЕ:
Драгица Бугарски, Нада
Бошковић

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Вука Караџића бр. 8/1,
11000 Београд
Тел. 011/620-891,
628-242
Факс 620-968

КОМЕРЦИЈАЛНА И
ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ:
Бранкова 13-15,
11000 Београд, тел.
011/625-937, 624-598

ЖИРО-РАЧУН:
40801-603-4-27562
Стари град

РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ
НЕ ВРАЋАЈУ

ШТАМПА: ДП „Борба“,
Косовска 26, Београд

Мишљењем Секретаријата за
информације Републике
Србије бр. 413-01 221/91-01
од 15. фебруара 1991.
одређена је стопа пореза од
3%

ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ:

НЕЋУ ОДУСТАТИ

СТР. 6-7

ОДЛАЗАК УНПРОФОРА:

ТУЋМАН ПОНОВО ЈАШЕ

СТР. 10-13

СЛОБОДАН АИЋИЋ:

„МИЛОШЕВИЋЕВЕ
УБИЦЕ НЕЋЕ МЕ
НАЋИ“

СТР. 46-47

ИЗЛОГ

ЦРКВА И АБОРТУС

ЦИЉ ЈЕ ПОСТИГНУТ

СТР. 48-49

ТЕМА: ГУБЉЕЊЕ
ВЛАСТИ И ОПОЗИЦИЈА

ПРОДАЈА ДУША

СТР. 19-24

РЕВАТ

Т • И • М • Е • С

СТР. 25-40

ПРЕТПЛАТА ЗА „СРПСКУ РЕЧ“

Претплату на „Српску реч“ можете извршити уплатом на жиро-рачун 40801-603-4-27562, Стари град, са назнаком „за претплату“ и то за:

3 месеци 6 бројева 18 динара
6 месеци 12 бројева 36 динара
12 месеци 24 броја 72 динара

ЗА ИНОСТРАНСТВО
ЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ:
3 месеца 6 бројева 35 ДЕМ
6 месеци 12 бројева 70 ДЕМ
12 месеци 24 броја 140 ДЕМ
ЗА ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ 50% ВИШЕ

Информације на тел. 011/620-891, 628-242, 620-968

ЖУТИ

Разуме се зашто власт презире опозицију али откуд опсесивне мржње жуте опозиције према Српском покрету обнове, тешко може да прихвати ментално здрав антирежимски ум. Њихова фантазија у акцији готово да и нема границе нетолеранције када врцавим језиком, позајмљеним из лексике ТВ Бастиље, јуришају лажима на присталице СПО и опозиционо одређене грађане.

Фрустрирани челници жутих партија ДС и ДСС, доскора и сами међусобно закрвљени, пронашли су најбољи начин да комунистичкој лешини у Србији уграде трајна вештачка плућа а СПО прогласе главним и јединим непријатељем. Та хедонична страст да треба убити најјачег, највишег, ради пигмејског поравнања оних који су уобразили да ову власт могу срушити кахектичким гласом наде и фразама свог поштења, игнорише чињеницу да су присталице СПО највише крви просули по трговима и улицама, док су они други у жутим нанулама чекали исход борбе, да би на крају, најуморнијег бацили на колена.

Центар једног жутог ратног штаба држи госпођа Ђиљана Лучић, сада демократа а колико до јуче предана активисткиња последњег сазива Градског комитета Савеза комуниста, центар другог штаба држи Милорад Јовановић, уредник ТВ Бастиље Митевећеве епохе, када је по налогу свог ранијег газде, пре и после 9. марта хистерично опањакавао „превратничке малоумнике“ из Српског покрета обнове.

Овај двојац са кормиларима докторских титула, налази за главног кривца оболелог народа од болесног режима Српски покрет обнове и да само Српски покрет обнове треба срушити па да народ оздрави а режим падне. Желе да уклоне пилота а да несрећни путници преузму авионске команде и погоде писту за слетање.

По истом сценарију су рушене и опозиционе општине у Србији. Планери из поменутих штабова најпре траже оно што нису на изборима добили. Ако СПО пружи отпор, позивајући се на међустранички договор, онда жути крећу у игру незасите маште и безбројним облицима игара стижу до конкретне уцене: или наша власт а ваша одговорност или ћемо вас гурнути у колаборацију и разгласити сарадницима режима. Варијанта је прошла, рецимо у Косјерићу где један једини одборник Демократске странке постаје и председник Општине а десет одборника СПО-а, као највећа опозициона групација, добија „част“ да фантомски управља општином без власти: нема председника, нема секретара, сви други управљају а они сnose одговорност; онда где такве варијанте не пролазе, оставкама са измишљеним образложењем уз помоћ социјалиста заводе принудне управе и у бескрајном вијању „држите лопова“ упиру прстом на Српски покрет обнове. Тако је, рецимо, на Старом граду било лопова свих боја а за све те лопове прозван је председник Јован Кажић члан СПО а преко њега и врх странке.

Подстицани таквим агенсима, немоћни да се заштите властитом кожом, жути облаче нову кошуљу и ново одело. Знатно пре тога почињу са шминкањем, што заједно са одевањем представља тек део репертоара њихових жеља да се покажу пред бирачима бољим и привлачнијим.

Друга је ствар прикрити козје уши. Слободан Радуловић и Радоје Букић, министри Демократске странке у социјалистичкој влади Србије, два су уха у глави Зорана Ђинђића. На једном му цинкаре власт, на другом преносе жељу власти којим редом треба обарати опозиционе општине а своју лојалност Влади доказују једногласним дизањем руку за увођење привремених мера.

Осим систематског давлeња опозиционих општина, чувеним Законом о ревалоризацији трансформисане друштвене имовине изгласан на предлог Демократске странке а наручен од социјалиста, после демонстративног налуштања Скупштине посланика Српског покрета обнове и Српске радикалне странке, прва на удару је била „Борба“. Остале ефекте овог Закона, оцењени погубним и од самог Економског савета Демократске странке чије мишљење Зоран Ђинђић није уважио, осветиће грађани Србије јер, ако је веровати игнорисаном Савету, сви ћемо бити враћени на прапочетак комунистичке привреде.

Уосталом, на таквом терену, као ђак Маркузеве школе, Зоран Ђинђић се најбоље сналази и није случајна његова јавна понуда себе, још у предизборној кампањи, за место председника Владе.

У последњем „Телеграфу“, на канабеу са Минимаксом, Ђинђић једино искрено признаје да се прекрсти само у „критичним тренуцима“. У критичним тренуцима 9. марта и на Видовданском сабору издаје опозицију, одбацује Коштуницу, затим и свог ментора Драгољуба Мићуновића а то су значајне референце које Слободан Милошевић респектује. И када буде све одрадио са опозицијом у стилу Стипе Месића са Федерацијом, Србији се смеши црвено-жута коалиција као шарено јаје са бајатим мућком.

Засад Зорану Ђинђићу најбоље одговара двострука улога, опозиције и власти, јер, заправо, она и персонифицира њега као личност политичког подземља: мало са режимом, мало против њега.

ПИСА: Богољуб ПЕЈЧИЋ

и то је

Србија

Пише: Миленко ВУЧЕТИЋ

РАВНОМЕРНА РАСПОДЕЛА БЕДЕ

1.

Ако је тачно да је свест памћење, како каже Анри Бергсон, каква је свест људи и народа с балканских простора, који памте само зло?

2.

У уличним протестима због електроенергетске катастрофе, више гнева се изручује на комшије и суграђане код којих, неким чудом, светли сијалица, него на режим који је једини одговоран за очајно и готово непоправљиво стање у електропривреди.

На улице се, практично, не излази због личне и групне невоље, већ због тога што невоља није свеопшта.

Уместо да се тражи светло за све, тражи се мрак за све.

Подела беде се доживљава као једина потврда равноправности грађана, чиме се признаје, али и одобрава, да грађани и немају никаквих других права, сем права на равномерно распоређену беду.

Силеције су поштеђене, јер се јуриша на оне који још нису жртве силецијства.

И ови улични протести показују, по ко зна који пут, да смо ми, као народ, у тешкој моралној кризи, и да смо, више због тога него због идеолошких, политичких и економских разлога, дубоко у историјској слепој улици.

3.

Очај је само код нас и код Руса старији од разлога за очај.

4.

Нема дана без бомбастичних вести у државним медијима о паду цена животних намирница и друге робе.

Појефтињења су, наводно, резултат успешног и одлучног рада Владе, која, ето, усвојивши

некакову препоруку о појефтињењама, брине о интересима грађана.

У продавницама се то, наравно, не примећује.

Реч је, просто, о блутавој кампањи, типичној за тоталитарне системе, али, што је још много горе, и о перфидној превари.

Они који суштински минарају програм привредног и монетарног опоравка осмислили су све ово да би се представили као његови главни и најоданији браниоци, и да би, потом, као такви, иза таквог заклона, могли несметано да га'руше.

Цене, наиме, данас скоче двадесет одсто, па се сутра снизе за пет процената, и то се бучно велича као антиинфлациона битка.

На почетку кампање, пред камере режимске телевизије први су изашли директори који су и чланови Владе, да се похвале како су својим фирмама већ издали налоге за појефтињења.

Нико их тада није питао, и не пита их ни сада, зашто су цене уопште дизали, а онда, као чланови Владе, сами себи наредили да се надуване цене оборе?

Када би препорука о корекцијама цена била заиста у служби очувања програма привредног и монетарног опоравка, а не трик, сви ти директори морали би, у најмању руку, да поднесу оставке, а можда и да кривично одговарају због подривања економских темеља државе.

И ову мрачну игру, иза које стоје политички и привредни центри моћи, а од које ће највише профитирати политичка и привредна фукара, јавност мирно гута, као и све друге мрачне игре.

Нас можда и не понижавају онолико колик смо заслужили.

5.

Историја је учитељица живота само они народима који имају јасне представе и чврст утемељене ставове о сопственој историји.

Ми таквих јасних представа и таквих чврст утемељених ставова немамо.

Све из наше прошлости је, зато, без обзира да ли су у питању национални узлети или национални падови, под великим и сталним знаком питања.

Победе слављене још јуче данас су порази, хероји величани још јуче данас су издајници.

Историјске истине кројимо по мери дневних послова, а за сваки свој дневни посао мислимо да је историјски подухват.

Прошлост нас, просто, ничему не учи, нити нам у било чему помаже, јер ми ни не знамо, нити умемо да утврдимо, шта је и каква је наша прошлост.

6.

Нас више узбуђује неофолк култура, него неокомунистичка диктатура.

7.

Одлука Загреба да ускрати даље гостопримство мировним снагама у заштићеним зонама није никакав блеф, а није ни извршавање налога међународне заједнице, како се у Книну тај опасни потез тумачи.

Приче о блефу су последица накарадног схватања да је политика вештина надмудривања искључиво прљавим средствима, а приче о тајним налозима међународне заједнице су још једна флоскула из опскурних фељтона о теорији завере и још један параноични одговор на изазове стварности.

Иза те одлуке стоји доминантно расположење већине хрватских грађана и свих хрватских политичких субјеката, што значи да је реч о дуго припреманој, добро фондираној и заокруженој одлуци.

Одустајање од ње је, без великих обрта и без великих ломова, практично немогуће.

При тражењима одговора зашто је то тако и при процењивању даљег развоја догађаја, у обзир се морају узети неке битне чињенице о укупним хрватским приликама.

Просечног грађанина у Хрватској данас обузимају, али и ломе, два подједнако екстремна осећаја — осећај еуфорије због стицања државе са солидним перспективама и осећај фрустрираности због територијалне недифинисаности те државе.

Такво психолошко стање идеална је подлога за „догађање народа“, за збијање око „великих“ идеја, за „учешће у историји“ без размишљања о последицама и за радикализме разних врста.

Покрети маса увек — као што је био случај у Србији пре неколико година — порађају милитаристички ентузијазам.

И тамошња економска ситуација, с веома занимљивим показатељима, која ваља читати и између редова, има у свему сјајно изузетно важно место.

У прошлој години Хрватска је повећала вредност спољнотрговинске размене за око десет одсто, колико износи и повећање извоза.

Дефицит у овој размени је испод милијарду долара, а с обзиром да од туризма није остварен никакав приход и да је највећи расход куповина оружја и војне опреме, тај дефицит ће се, у перспективи, брзо и лако истопити.

Посебно је интересантна структура извоза, у коме доминирају прехранбени производи, производи високе прераде, бродоградња, нафта и кожна галантерија. Таква структура извозних послова на самом старту, у другој години државности, а поготово уз чињеницу да се повећава извоз и на „гладна“ источноевропска тржишта и у развијене европске земље, најављује и својеврсни извозни бум.

У свести сваког Хрвата, ови показатељи само појачавају и еуфоричност и фрустрираност, а то значи и спремност да се у име потенцијално јаке и богате Хрватске уђе и у рат.

На одлуку Загреба да откаже гостопримство мировним снагама, коју је међународна заједница схватила много озбиљније него Книн, ваља, све у свему, гледати из више угла, јер су у Загребу, изгледа, решени да с том одлуком, уз оно што иза ње неминовно следи, иду до краја.

Највећа невоља Книна је, сада, драматичан временски теснац.

8.

Несреће око нас, којих је превише за нормалан праг издржљивости, убијају у нама и помисао на срећу.

Спас од колективне депресије, чије би нас канџе до краја излуделе, а онда и потпуно

уништиле, тражимо у фаталној филозофији опстанка „само да не буде горе“, и у том азилу за духовне и моралне полумртваце, у том добровољно изабраном духовном и моралном брлогу, налазимо привремено смирења.

Од среће ћемо увек бити далеко тачно онолико колико смо далеко од пуне свести да смо сами одговорни и криви што су свуда око нас несреће.

9.

У подстицању националистичких страсти значајну улогу, у последње време, имају и институције, медији и појединци за које се, по ономе што заступају и раде, мисли и верује да су на најпродуктивнијим антинационалистичким позицијама.

Њихов знак препознавања је пренаглашена гадљивост према свему што има национални

предзнак; њихове политичке погледе муте југо-носталгичарске магле; њихова идеологија се ослања на неартикулисане програме појединих либералних левичарских гарнитура из прошлости; њихов интелектуални темељ је постмодернистички схваћен мондијализам.

Социјалисте и „југовце“ не прихватају за савезнике углавном из персоналних разлога и зато што нису „у моди“, а остале с политичке сцене, уз неколико изузетака, или ниподаштавају или презиру.

Стидљиво признају да се пре пола века на овим просторима водио и грађански рат, али су алергични на сваки покушај да се о пораже-ној страни у том грађанском рату разговара и изван крутих оквира наметнуте и још званичне историографије.

У антинационализму појединих институција, медија и појединаца, о којима је овде реч, има, једноставно, превише догматизма, мрзовоље, анационалних парада и политичких апстракција, што само подстиче и храни милитантни национализам.

10.

Знатижеља у политици је исто што и знатижеља над змијарником.

11.

Кола су у блату, али волови још нису на коленима.

ИЗДАВАЧКА КУЋА „СРПСКА РЕЧ“ ОБЈАВЉУЈЕ НОВУ КЊИГУ

МИЛЕНКО ВУЧЕТИЋ

ПОЖАР У БАРУТАНИ

У дневничким записима насталим од 1991. до краја 1994. године аутор из специфичног угла коментарише најзначајније догађаје у бившој и данашњој Југославији и књижује својеврсну хронику историјске драме кроз коју пролазимо

„Има у овим скицама и записима и нервозних разговора и смиренних анализа, и лирских крокија и памфлетских немилосрдности, и смелих процена и дрских прогноза, и социолошких огледа и фолклорних зађевица, и одмерених речи и грубих поговори, и сировог реализма и заводљивих персифлажа, и метафора и хипербола, и наде и очаја, и белетристичких необавезности и обавезујућих ставова, и толеранције и нетолеранције, и принципијелности и недоследности, дакле, свега онога што одређује укупне прилике и амбијент у коме су ове скице и ови записи настали.“

(Из ауторове уводне напомене)

Књига „Пожар у барутани“, штампана у тврдом повезу са пластифицираним омотом, излази из штампе почетком фебруара

Цена у претплати је 30 динара, а по изласку из штампе књига ће бити знатно скупља
Наручбине слати на адресу издавача: „Српска реч“, Београд, Ул. Вука Караџића 8, или на телефоне 011/628-242, 620-891, 625-937.

Уплату извршити на жиро-рачун 40801-603-4-27562 и једну копију уплатнице обавезно доставити издавачу

НЕЋУ ОДУСТАТИ

Умро је мој отац.

То је пресекло мој живот на време пре и време после његове смрти. Најлепши, најаметнији, нахрабрији, побеђен од ружних, глупих и плашљивих, није доживео неминућу пропаст победника. Док је живео био ми је извор снаге и енергије, вере да правде има и мора је бити. Моју тугу појачава његова неиспуњена жеља, чијем је остварењу подредио цео свој живот, чекајући упорно и уверено смрт аждаје комунизма. Отишао је несрећан због неиспуњене правде, као и цела његова генерација.

Његов живот је, верујем, симболична слика те генерације коју су педесет година прогањали, хапсили, затварали, тукли, стрељали, истеривали из земље, којој су судили, отимали куће и имање, жигосали децу и породицу, чинили све да је обезглаве, униште и затру. И све само зато што су мрзели комунизам а желели обичан, нормалан живот као свугде у свету око нас.

ПРОПАСТ БОГАТЕ ПОРОДИЦЕ

Син официра црногорске војске, школован у Београду на Трговачкој академији, члан велике, богате и политички моћне породице Бошковић која је владала Колашином и поседовала огромна имања долином реке Таре, живео је растрзан између својих деветоро деце и државе која га је кињила, раскућивала три пута, отимала имање, рушила куће, затварала и њега и посао који је радио самостално, не пристајући да се придружи комунистима у државним фирмама и задругама. Сахрањен је у селу где је рођен, у коме данас од целе породице нема никога. Имања пуста, куће празне, живот заустављен по вољи победника још 1945. године.

Све те празне, затарабљене куће и закоповљена имања имају своје сличне приче о неправди победника, о убијеном, несталом и уништеном домаћину. Свака посебно прича је о општој несрећи. Јер није само тамо убијено село и породице. Тако је широм Црне Горе и Србије.

Пуна нам је земља њихове неправде и несреће.

О свему томе се мало зна, пише или говори. Данашња генерација, њихова деца а и деца њихових убица не знају ништа о паклу тог времена. То се не учи у школама, то не пише у историји, то се не чита у литератури, то не постоји. Ако се нешто и чује или напише спорадично, нико не верује, не може да прихвати да смо сами себи то чинили, да смо над својим народом правили невиђене злочине и погроме. Невероватно је данас свима да су тада, по завршетку рата убијали и убили комунисти сваког ко је имао бољу кућу и имање или био учитељ, лекар, правник, официр, било шта изнад слуге и бескућника.

Мени нико ни данас не верује да су мог прадеду, очевог стрица Секулу Бошковића, коман-

После свега, после 50 година владања комуниста а затим наводне промене увођењем вишестраначког система, имамо опет само две стране: леву и десну. Ону која 50 година и сваке вечери убија Дражу и Србију, и ону која 50 година и свакога дана прича о убијању и злу.

И тражи правду и казну.

Део сам ове друге Србије, као и мој отац. Нећу одустати. Због њега, због себе, због свих оних који треба да схвате да је 17. јула 1946. године, пуцњем у Дражу пројектована њихова данашња несрећа.

Пише: Даница ДРАШКОВИЋ

данта са битке на Мојковцу, старца од 99 година, комунисти узели из кревета где је лежао болестан и изнемогао, ставили на носила па однели и бацили, у реку Тару, да ликвидирају „пету колону и класног непријатеља.“ То делује ирeално и заиста невероватно, као и то да су мог оца два пута водили на стрељање у јаруге уз Тару и да се спасао сасвим случајно. Једном је командант ликвидационе бригаде био кум његове породице који није могао убити „Васовог сина“ и само га је издвојио из гомиле несрећника, а други пут се спасао златницима имитом.

Његов рођени брат, официр краљеве војске није имао среће. Убили су га комунисти још 1942. године и бацили у јаму негде на Дурмитору. Још му се не зна ни гроба ни спомена. Отац им је умро у кући 1942. године под нејасним околностима, у јеку лова на вештице и краљеве офицере. И тако је растурана и уништена једна моћна, богата и велика породица.

Исто се десило са породицама његових седам стричева, који су живели у том крају и сви имали пуно деце. Све те куће су данас затворене, имања пуста и необрађена а држава ваљда задовољна. Знаш да је слична судбина многих породица и крајева ове срећне државе и зато мислим да се то мора знати, говорити, писати, учити, просто ради васпитања нације, да се зло не понови.

Суровост сукоба у овом садашњем рату, злочин учињен у име опет неке идеје и неких светих циљева, доказује празнину, недостатак приче о претходном злу. Ако генерацијама чинимо злочине и другима и себи а скривамо их или облачимо у одоре „светих циљева нације“, онда ће зло постати и постаје наша судбина и народна особеност. Тако нас већ данас види и доживљава цивилизовани свет. Другачије би било да смо имали историју, литературу и потпуну причу о животу сваке генерације, па и оне отписане, отеране, убијане и тамничене, генерације мог оца.

Данас кажу да не треба писати о прошлости, да је не треба оживљавати нарочито када је ружна, да не требају романи о мртвом четнику Ђенералу Михаиловићу, како рече новинар „Времена“ коментаришући роман „Ноћ Ђенерала“, већ да треба писати и читати о садашњем животу у потпалубљу јер је то прича ове генерације. Али прича претходне генерације, романи о мртвом четнику и свим мртвима убијеним руком победника говори зашто данашњи младићи живе у потпалубљу. Да они нису мртви и убијани, данас би ми овде живели исто као млади у Француској, Швајцарској, Америци, било где.

Не гадимо се наше прошлости, ћутањем је нећемо избрисати, а слике убистава и злочине учињених над народом не треба само да путују космосом као догађаји који су се десили већ треба да се гледају, уче, читају и знају.

Да се не понове сутра и у самом потпалубљу.

ПОВРАТАК ЛЕВАКА

Захваљујући том незнању, нашем презиру према прошлости и жељи да заташкамо криве трагове, догађа нам се оживљавање комунизма данас, повампирење те сулуде злочиначке идеологије смрти и несреће. Да смо 50 година учили, писали и читали о њиховим злочинима, о уништењу целих породица, рушењу

традиције, обичаја и темеља државе, тешко да би она и опстала 50 година а сигурно не би данас могла живети у скоро пуној снази, баш овде код нас. Сви смо изгледа учинили све да се то догоди. Ћутали колико треба, ућуткивали оне који су хтели говорити и на крају ћутке гледали како се данас Кремљ пресељава у Београд а Србија постаје Пијемонт светског комунизма.

Пре неку годину, за тренутак уплашени пред таласом светског удара на комунизам источних

земаља а и пред побуном у самој земљи, наши комунисти су устукнули, променили име, прерушили се у патриоте и националисте и наставили даље. Чак су се заклињали да они нису комунисти него социјалисти и за доказ мењали имена улица, тргова, уклањали споменике, слике, скидали ознаке са државних институција и певали забрањене националне песме. Када је удар прошао вратили су се, пробудили из националистичког и патриотског сна и кренули да обнове све што су у страху жртвовали.

После три године рата и смрти, неколико стотина хиљада мртвих, два милиона избеглица и страшних разарања по Босни и Хрватској, већих од оних у Другом светском рату, после губитка преко петсто хиљада својих грађана који су побегли од њихове власти, они у новогодишњој поруци то сумирају као велики успех левице и пораз деснице, монархиста, такозваних демократа. Тријумфално се учврстила идеја комунизма, кажу они, који у отетој кући на Дедињу разрађује и спроводи жена диктатора и *будући* председник партије удружених левака. Значи, сами признају да су се учврстили, опет преко крви, несреће, разарања и злочина, и да само тако могу одржати своју крваву власт.

Враћање комунизму обележавају отвореним обнављањем веза са свим комунистичким партијама Европе и света. Наводно Социјалистичка партија Србије шаље своје делегације на формално високом нивоу на све конгресе комунистичких партија било где да се одржавају. Путују они, седе у првим редовима конгресних сала, добијају френетичне аплаузе од малих и неважних комунистичких партија као признање за њихову снагу и власт коју су задржали једини у Европи. Као некада Руси, наши комунисти — социјалисти обећавају на тим конгресима помоћ у свему, и моралну и материјалну, а затим извештаје са тих путовања растежу по дневницима на првом каналу, надувавајући и себе и домаћине до жељеног значаја и утицаја.

Све то се догађа данас, овде и нама, траје без неке веће реакције или побуне у народу и опозицији. Једини који се буне и причају о Србији као задњем бастиону комунизма у Европи и пре и сада су они који причају и пишу о мртвим четницима, очевима, браћи, породицама, убијеним баш на таквим конгресима и после њих. Сви други су, иако формално против власти, суштински део те власти и идеологије, и чине само другу страну мало посвађане породице левичара, која се не слаже само у томе који ће нас од њих левака лично одвести у обећану земљу комунизма.

Тако после свега, после 50 година владања комуниста а затим наводне промене увођењем вишестраначког система, имамо опет само две стране: леву и десну.

Ону која 50 година и сваке вечери убија Дражу и Србију, и ону која 50 година и свакога дана прича о убијању и злу.

И тражи правду и казну.

Део сам ове друге Србије, као и мој отац. Нећу одустати. Због њега, због себе, због свих оних који треба да схвате да је 17. јула 1946. године, пуцњем у Дражу пројектована њихова данашња несрећа.

ХРВАТСКА СЕ БОРИ ПРОТИВ ЗАБОРАВА

ТУЋМАН ПОНОВО ЈАШЕ

Општу зимску учмалост у Србији користи само власт да ликвидира независна медија и опозиционе општине како би што сигурније дочекала пролеће. Опозиција, изгледа, нема ни снаге ни пара да ради у зимским условима па жудно ишчекује пролеће. У Србији, дакле, ништа ново.

Зато, међутим, на западу има доста новог. Најновије је Туђманово отказивање гостопримства трупам Уједињених нација.

Туђманов потез је мора се признати дошао као изненађење. Када се неко бави политиком, није упутно да признаје да је неки догађај доживео као изненађење али, попут Шешелја који у прошлом броју „Српске речи“ искрено каже да је запањен над чињеницом да се после Милошевићевог миротворног преокрета нису огласили „патриоти“ попут Бране Црнчевића или Михаила Марковића, ја, ето, признајем. И ранијих година, сваких шест месеци заправо, када год је на дневни ред Савета безбедности стизало продужење мандата трупам УН на територији — е сад више ни сам не знам шта да напишем чега, јер ће ме нацдемократи појести ако кажем „Хрватске“ а Грађански савез ако кажем „Републике Српске Крајине“. Но, свеједно, поштовани читаоци, разумећете ви већ на територији чега дакле, кад год је на дневни ред Савета безбедности стизала та клизава тема, хрватски Сабор се бунио и јогунио. Сабор је издавао неке претеће резолуције, бунио се што УНПРОФОР не доприноси ништа да се Срби на територији Крајине интегришу у „уставно-правни сустав“ републике Хрватске — као да Срби тамо то једва чекају само им УНПРОФОР не да прилику — и стално претио како је ово сад' последњи пут и како ће следећи пут, ако се гнусобе против територијалног интегритета и суверенитета Хрватске наставе, Сабор донети одлуку да најури унпрофорце. Једном речју, предметни Сабор се понашао као да је заиста скупштина неке суверене државе и као да заиста има утицај на то да ли ће УНПРОФОР остати или отићи. Истина је да према слову Венсовог плана, Сабор на то нема никакав утицај већ да је то само ствар Савета безбедности, односно односа снага међу великим силама, његовим сталним чланицама.

НЕУОБИЧАЈЕНО ХРАБАР ПОТЕЗ

Београдска штампа а о ТВ Бастиљи и да не говоримо, ово је увек са задовољством истичала, уздижући тиме у небо стратешку генијалност Великог вође који је, ето, мудро уочио предности Венсовог плана и, потписавши га, заправо увалио Хрватима стране трупе на њихову територију на коју иначе претендују Срби којих како трупа тако и Срба, предметни Хрвати никако не могу да се ратосиљају. Ваља тако издржати једно двадесет-тридесет година, говорили су национални радници попут Косте Чавошког, све док се Хрвати не навикну да то

Испада да Туђманов потез и није био тако лоше прорачунат. Напротив, оценно је да не сме да допусти такозваној „међународној заједници“ да га заборави али је одабрао и прави тренутак када су, практично, сви савезници РСК ван моћи да се енергичније поставе јер је свако забављен својим бригама

Пише: Милан БОЈИЊИЋ

„није њино“, а онда ће те територије, у лепоти и богатству канда, припасти нама.

Хрватска се, међутим, одлучила на неуобичајено храбар потез. Одлучила је да ускрати гостопримство трупам УНПРОФОР-а! Занимљиво је да је Туђман лично одлучио да тај потез повуче и саопшти га светској заједници, а непријатно предузеће није увалио већ поменутом Сабору. Већ то је знак да се ради о важном потезу. Јер, да је у питању још једно од уобичајених Саборових седница и то ванредна, јер је и код њих као и код нас зимски скупштински распуст, на коме би се домољуби до миле воље живљавали над заједничким недељима Срба и УНПРОФОР-а. Иза тога би уследила још једна претећа резолуција која никога, а поготову не Туђмана, који попут српског председника има практично неограничена овлашћења у вођењу спољне политике и не мора да консултује досадне скупштине и народне заступнике, не обавезује. Међутим, сам Туђман је повукао тај потез и то је знак да је одлучио да заигра на нешто озбиљније.

Лако је одгонетнути унутрашње разлоге који су га нагнали на овај потез. Они леже у притиску унутрашњих радикалних националистич-

ких снага, а пре свега јастребова у врху војске, који политичарима стално пребацују да се индолентно односе према „окупираном територију“ Домовине и да не предузимају ништа. Међутим, тај притисак, као уосталом ни овде у Србији, није значајан, сем уочи неких избора, Туђмана и његову странку у догледној будућности не очекују никакви избори и он нема разлога да због тога брине. Сетите се, уосталом, избора за локалне органе власти када је, зарад јачања задовољства Хрватства васколиког и повећања броја гласова ХДЗ-а била префузета Масленичка операција.

Међутим, и ту изгледа леже прави разлози, постоје и спољни мотиви који су Туђмана потерали, боље рећи скоро присилили на овај потез. Наиме, нагло отварање Америкаца према Палама и одустајање Контакт-групе од ригидног става „узми или остави“, створило је у хрватском вођству утисак да је међународна заједница одлучила да прво решава, као знатно акутнији и опаснији, босански проблем, а да ће се хрватском вратити у неким бољим временима. Како за разлику од Коштунице Туђман схвата да је Радованова „победа“ прескупа и да разрешавање босанског рата овим методом „држања свега што се може“, може потрајати и целу деценију и како он од санкција према Југославији, које ће захваљујући напорима ратног лобија потрајати још исто толико, нема никакве користи, он се напросто препао да ће његов случај бити стављен ad acta и да ће му се светски моћници вратити на Куково лето.

БОРБА ПРОТИВ ЗАБОРАВА

Зато се, изгледа, Туђман и одлучио на овај корак радикализације хрватске кризе. То је, пре свега, зато да спречи „међународне чимбенике“, њему раније толико наклоњене, да га забораве. Због тога је, месец дана уочи доношења резолуције Савета безбедности о продужењу суспензије дела санкција Југославији за још сто дана, из Загреба активиран комплетан хрватски лоби у Вашингтону како би хрватску тему такође повезао са санкцијама. И, у то име се, на једвите јаде и успело јер је у резолуцију ушао део о забрани увоза за Југославију преко РС и РСК чиме је, сада, и РСК ушла као, до сада, одсутан, фактор у решавање муке са санкцијама.

Многи аналитичари верују да су то, истовремено, и максимални домети Туђмановог потеза. Односно, скоро комплетна београдска, али и не мали део загребачке штампе верује да ће око тога Туђман подићи нешто прашице и добити још мало чункарске бронзе на домољубном златном ореолу који је почео да му се круни, а да ће, као највише, добити неку врсту редефинисања статуса трупа УНПРОФОР-а. То би значило да ће Савет безбедности произвести још коју резолуцију у којој ће се поновити да су српске земље у Крајини део Републике Хрват-

ске у њој тако драгим, међународно признатим границама. УНПРОФОР ће према овим политичким аналитичарима, ипак остати а једино што ће хрватске власти имати право да га мало више малтретирају. Чак, тврде они који овако мисле, Туђману прети опасност да остане без нове транше кредита ММФ-а, јер су преговори управо у току а хрватска привреда, која се попут југословенске бацила у нагло повећање физичког обима производње, напосто вапи за свежим парам. Осветољубиви Савет безбедности може лако наложити ММФ-у да, за сада, Хрватску заборави. Уосталом, а поменути аналитичарима то иде у прилог, практично сви помена вредни међународни чимбеници, а да српске власти и странке не рачунамо, су осудили Туђманов потез оценивши га као опасан, ризикантан, ратноухачки и томе слично. Чак и Американци, који засигурно не могу бити оптужени за претерану љубав према Србима, имају исти став.

Међутим, не треба никако заборавити да је Хрватска, а на крају крајева и сам Туђман, била у сличној позицији и 25. јуна 1991. када је прогласила независност. Нигде у свету није имала званичну подршку. Напротив. Све западне земље, укључивши САД и њиховог председника као и државног секретара који је тих дана посетио Београд, грмеле су и енергично подржавале територијални интегритет тадашње Југославије. Ипак, испоставило се да је процена добра. Подршка „испод жита“ се показала довољном. Пола године касније, хрватски патрони Немци су им издејствовали међународно признање, а покојна ЈНА се, као што је Стојер ЗНГ и претпостављао али и знао из извештаја својих „кртица“ у самом врху државе и армије, показала као неспособна да сачува земљу него је пристала уз другоразредни, минимални циљ који је себи поставило преполовљено Јовићево полупредседништво, па је стала на границе српских земаља спровевши тако план РАМ, односно створивши оквир, рам за, веровало се, будући српску државу.

МИЛОШЕВИЋ ОЗБИЉНО ОМЕТЕН

Очигледно, исти људи, који су од сепаратистичких завереника постали државно руководство међународно признате државе која понегде чак и ужива симпатије процењују да је дошло време да се, сада већ увелико покојна ЈНА сведена у Крајини на резерве оружја подељене Крајишницима, дефинитивно протера из Хрватске и да се преостали део Хрватске који је остао ван домаћаја „њезина уставно-правна суштава“ врати мајци Домовини те да се тиме дефинитивно сломије план РАМ. И, опет ваља сумњати да постоји међународна подршка „испод жита“ тако да, без обзира на формално једнострану међународну осуду, ствар има озбиљну шансу да успе. Чак и без намигивања од стране Немаца и Американаца, једноставно само зато што је сва пажња и што су сви напори концентрисани на босански рат, међународни фактор се може одлучити да зажмури на једно око и прогута хрватску удицу. Иако, формално, по слову Венсовог плана Савет безбедности може слободно да игнорише хрватску одлуку јер је једино он властан да распоређује трупе УН чиме је, правно, део територије Хрватске изузет од њеног суверенитета, мало је вероватно да ће се уз противљење земље-домаћина он одлучити на тако нешто. Пре се може очекивати да крену преговори за редефинисање статуса УНПРОФОР-а у ствари, и једино клизаво место његовог пројекта. Јер, превелика операција, која у Београду може оставити

утисак рата већих размера, може пробудити снажне патриотске страсти и привући велики број добровољаца али и наоружања из званичних армијских магацина у тамошњи рат. То би довело до распламсавања новог циклуса рата после чега би, чак и по цену нових и знатно оштријих санкција, биле немогуће спречити да се и званични Београд не умеша у рат.

Међутим, ако би под изговором да одговара на провокације и да покушава да спроведе силом неке од елемената економског споразума са „локалним Србима“, како живаљ РСК зове хрватски „тисак“, Загреб успео да операцију одржи ограниченом али и екранизованом важнијим збивањима у Босни, он, на жалост, има озбиљну шансу да успе. Београд и Милошевић су скоро у потпуности изоловани, а најновијим америчким маневрима Русија и Југославија су у потпуности избачене из преговарачког процеса у Босни. Вашингтон тако има прилику да се наметне као апсолутни господар босанске ситуације и да приступи формирању српског државног ентитета у Босни, који би био под његовим утицајем али одвојен и завађен са матицом. Матици би остале на врату санкције, уведене наводно због Босне, али она више не би знала како да их се ратосиља јер је ван догађања у Босни а јасно је да ће Американци оставити санкције, ако треба и вечно, не само због Космета или Санџака већ зарад одржавања сталног притиска на Београд. То аутоматски значи да се Милошевић не може озбиљније ангажовати на страни крајишких Срба нити им може пружити неку значајнију помоћ. Пре се може очекивати да, зарад даљег ублажавања санкција крене у сусрет Туђману.

А ЗАШТО ЈЕ ТО ДОБРО ЗА НАС?

Зато би на пролеће хрватска војска могла да преузме неколико важних стратешких насеља и неки већи део територије РСК, али ипак довољно мали да Београд оцени да му се не исплати да уђе у рат и тиме поново уђе у циклус пооштрених санкција за које је тек сада почео мукотрпан процес укидања који ће, нема разлога да се заваравамо, потрајати бар пола деценије. Туђман тако може супстанцијално ојачати своје преговарачке позиције према Србима у РСК који се могу наћи у још незавиднијој војној позицији са расцепканом територијом и са необрањивим границама, после чега би били или сведени на мале герилске групације разбацане по најнеразвијенијим деловима Хрватске или присиљени на прихватање још неповољнијег споразума него што се сада нуди. Како им њихов менталитет и темперамент, као и фригидно придржавање концепта самосталне државе интегрисане у економско-правни

систем СРЈ не допуштају да пре ових догађаја уђу у преговоре, јер би били под истовременом ватром своје политички примитивне јавности али и нацдемократских снага у Београду, сва је прилика да се ништа битно неће догодити и да пролеће најављује хрватску офанзиву коју треба дочекати и политичким и војним средствима за шта Срби немају довољно способности и цивилизацијске снажљивости.

Једину озбиљнију помоћ Срби из Крајине би могли да очекују од босанских Срба који су им, уосталом, и до сада увек притицали у помоћ. Међутим, управо преговори које су сада Американци отворили са Радовановом дружином на најозбиљнији начин осујећују ову могућност. Јер, исто као што је ушавши самостално у игру Радован Југославију избацио из игре и осудио је на дуготрајне ако не и вечне санкције, преговори у којима учествује присиљавају га да држи низак интензитет војних операција јер мора да Клинтонској администрацији, која је на политичком издаскају, да „вештачко дисање“ односно да јој омогући да са њиме што пре постигне неки споразум и Клинтона претвори у креатора мира и газду целе Босне како би он тим својим успесима могао Конгресу и Сенату да маше пред носом и тиме спречи Гингрича и Дола да Америку увуку у ангажовање на само једној страни. На крају крајева читаво ово америчко активирање и нагло улажење у директне преговоре са Палама што је чак одлукама Контакт-групе и било забрањено, везано је за односе председника и легислативе што значи да је временски ограничено и да у том року Срби из Крајине мало могу очекивати од РС.

Исплада тако да Туђманов потез и није био тако лоше прорачунат. Напротив, оценио је да не сме да допусти такозвану „међународној заједници“ да га заборави али је одабрао и прави тренутак када су, практично, сви савезници РСК ван моћи да се енергичније поставе јер је свако забављен својим бригама.

Оно што нас овде занима — како је то моја покојна баба имала обичај да каже: „А зашто је то добро за нас?“ — је какве су репрекусије на овдашња политичка збивања? Па, вероватно се, на један сасвим парадоксалан начин може очекивати интензивнији развој односа Хрватске и Југославије јер је, после, исподања из игре у Босни Југославија интересантна још само Хрватској. То ће, наравно, ослабити положај Срба у Хрватској али може дати прилику Милошевићу за неки спектакуларан потез према Хрватској како би поправно свој опасно угрожен положај овде. Ипак, то мојој баби не одговара на питање: „А зашто је то добро за нас?“

„ПЛАВИ ШЛЕМОВИ“ ОДЛАЗЕ ИЗ ХРВАТСКЕ?

МОТРИ СРБЕ ГАЂАЈ БОСНУ

Хрватски председник **Фрањо Туђман** покушава, по угледу на неке друге своје колеге са простора бивше Југославије, да окреће свијет око прста намећући му своје једностране одлуке. У ту врсту манифестовања политичке моћи спада и одлука о дефинитивном отказивању гостопримства мировним снагама УН у Хрватској што је у свијету прво изазвало шок, а затим серију покушаја да се хрватски вожд уразуми и на дипломатски начин опозове одлуку. За сада о томе нема ни говора о чему свједоче бројне изјаве политичара нижег ранга.

По томе, послје 31. марта, ове године у „лијепој нашој“ неће бити ниједног припадника „плавих шлемова“ с тим што је једино остало нејасно да ли ће се потпуно повући и њихов штаб из Загреба. Људи из УН истичу да би било потпуно нелогично да штаб остане у главном граду Хрватске а да се војници повуку. Помиње се Мађарска као њихов будући центар, што би ова земља објеручке прихватила из чисто финансијских разлога. Споминиће се и Сарајево, али то је на дугом штапу због укупне ситуације у овом граду. Савјет безбједности УН је посебно изразио страховање да би потез Хрватске могао да има шире импликације на читав мировни процес на просторима бивше Југославије. Мада се нигдје директно не спомиње Босна и Херцеговина није тешко претпоставити да ће тај потез довести до обнове непријатељства посебно између Хрвата и Срба у овој републици, као и то да ће дати подстрек муслиманској страни да искористи нову ситуацију. Другим рјечима: услиједиће распламсавање рата са додатним рашиштавањем рачуна између муслиманске и хрватске стране.

Добија се утисак да обе стране то прижељкују, јер је и једној и другој „преко главе“ међусобног политичког надмудривања око заживљавања прокламоване заједничке федерације, чији су аутор у првом реду САД. На најновијем засједању босанске Скупштине дошло је до жестоког сукоба између САД и ХДЗ око тога да ли председника Парламента **Крешимира Зубака** (Хрват) треба да замијени, по утврђеном редоследу, неко из муслиманских редова. Колико год су муслимански посланици инсистирали на томе толико су се хрватски бранили својим „аргументима“ тако да се **Алија Изетбеговић** на крају морао директно да обрати САД за помоћ. Ако то буде морао да чини у свакој сличној ситуацији онда је практичније да у Сарајево стално борави екипа утицајних амерчких

Мало је веровати да се Туђман одлучно на одстрањивање мировних снага УН без претходних договора са САД и Немачком

Пише: Ејуб ШТИТКОВАЦ

политичара и официра који би на лицу мјеста рјешавали хрватско-муслиманске спорове.

У основи разилажења САД и ХДЗ лежи неколико чињеница. Док ХДЗ кроз босанско-херцеговачку федерацију жели искључиво да оствари сопствене националне интересе и то у првом реду да се „за сва времена веже за матичну државу“, САД настоји да кроз ту исту федерацију одржи кавку-такву цјеловитост БиХ у чији састав би временом, уз врло одређене услове, ушле и оне територије које контролишу српске оружане формације. Муслимански политички врх је свјестан да је то тешко остварљиво, али на тај начин налази пред народом бар некаква оправдања за стално присутну тезу да ће БиХ остати цјеловита под било којим условима и под цијену било којих жртава. Оно прво се може оправдавати реторичком вјештином, али за ово друго ријечи ништа не помажу онима који су изгубили своје најближе.

Чињеница која све више испливава на површину гласи врло једноставно: **доста нам је рата — нех се политичари међусобно обрачунавају**. То може да звучи као већ истрошена парола, међутим, у њој је садржана не само истина о садашњем стању духа међу Босанцима и Херцеговцима него и много јача порука — све је мање људи који из патриотских или свебосанских разлога хоће да ставе главу у торбу и боре се за будућу јединствену државу. Највише је оних који би са минималним стварима отишли у неку од европских земаља па макар радили и најтеже послове.

Отказивање гостопримства снагама УН у Хрватској довешће сигурно до новог оружаног сукоба између српских и хрватских оружаних формација у које ће највероватније бити увучене и СР Југославија — директно или индиректно. Осим ако се не ради о нечему сасвим другом. Наиме, постоје мишљења и међу озбиљнијим аналитичарима да је већ дошло до чвршег договора између Београда и Загреба

о „препуштању Книнске Крајине Хрватској“ и да се на поменути потез **Туђман** одлучио тек послје тога. До сада су се многа нагађања и „новинарски трачеви“ показали тачним. Ако је тако, онда ће у скорије вријеме услиједити и дефинитивна подјела БиХ између Хрватске и Србије чиме би се ставила крвава тачка на југословенску кризу.

У таквој ситуацији неће изостати војна помоћ САД босанским Муслиманима који ће остати на брисаном простору. Јер, у суштини они су једина велика препрека за подјелу БиХ. На крају ће се морати да формира минијатурна муслиманска држава којој ће на почетку муслиманске земље слати помоћ из сопствених разлога и свог образа да би је на крају препустиле својој судбини.

Овако мрачна предвиђања разрешења босанског чвора последица су укупних досадашњих односа Хрвата и Муслимана и Хрвата и Срба у босанско-херцеговачком рату. Не ради се више само о међусобном неповјерењу већ и о интересима фактора са стране па и оних западних.

Колико год је западним земљама био потребан комунизам да у њега упиру прстом као на трајну и сталну опасност толико им је сада потребна једна муслиманска држава у којој ће гледати опасност друге врсте и она ће за њих бити стране тијело, као што је Израел у арапском свијету.

Мало је, такође, вјеровати да се Туђман одлучио на одстрањивање мировних снага УН без претходног договора са САД и Немачком. Добро је познато да он не вуче ниједа иоле значајан потез без консултација са овим двијема државама. Учињено је то, нимало случајно, послје неуспјеха свих досадашњих мировних иницијатива као и у вријеме када је свима постало јасно да нико више није спреман да у недоглед даје хуманитарну помоћ.

Једно је сигурно: **Туђман** ће својим потезом изазвати нови рат не само на просторима некадашње Хрватске него и у БиХ. Сигурно је, такође, да он неће бити једини кривац за то.

Пошто још увијек није у потпуности обнародована кривица за избијање кризе и рата на просторима бивше Југославије мало је вјеровати да ће садашње генерације открити зашто се **Туђман** одлучио на тако ризичан потез и зашто баш у овом тренутку.

ВИСОКИ НАПОН

Када је (12. јануара т.г.) председник Републике Хрватске др Фрањо Туђман одлучио да ускрати мандат Унпрофору на територији Хрватске (односно тзв. Републике Српске Крајине) после 31. марта 1995. године — као да су се оузбиљили и они политички фактори који Туђмана никада нису узимали озбиљно. Његове честе више претње него позорења (и претње његових епигона) — како ће он, буде ли на то приморан, „свим расположивим средствима“ (читај: војним!) „реинтегрирати самозвану РСК у уставно-правни сустав Републике Хрватске“ — данас више не звуче испразно, а понајмање су за подсмех.

Напротив, Туђманов потез изазвао је општу забринутост и на экс-Ју политичком полигону и на светској политичкој сцени. Готово све међународне асоцијације са Саветом безбедности и генералним секретаром УН на челу јединствене су у оцени да је председник Хрватске донео одлуку „високог ризика“; да би она, буде ли реализована, разорила мировни процес не само у Хрватској већ можда и у БиХ, да би, дакле, поново дала предност оружју. Због тога Фрању Туђмана онако истрајно и позивају да још једном преиспита одлуку и да је — повуче! Али, засад „одапета стрела“ и надаље лети опасном путањом.

У стручним анализама, једнако као и у лаичким виђењима, постављају се бројна питања, као на пример, да ли је Туђман сам одлучио тако како је одлучио, или иза њега стоји какав моћни заштитник (који?); зашто се он баш сада одважи она тај ризикантан корак; да ли се повлачењем Унпрофора поново потпаљује ратна бакља у Хрватској. И тако даље у том стилу и смислу.

УЗ ТУЋМАНА СВИ ОСИМ ТРИПАЛА

Наравно, пошто ваљда никоне може знати како ће се ствари одвијати, нуде се хипотетички одговори који су различити онолико колико су различити интереси „играча у игри“ и углови посматрања објективних и „објективних“ аналитичара. Било како да је, проблем се у основи редукује на сложене односе између српског и хрватског националног корпуса, а у ужем смислу на релацији Загреб — Книн.

Свеједно, подупире ли и најновију Туђманову политику какав моћник из иностранства или не, нису за одбацивања оне претпоставке по којима се председник Хрватске одважио на речени корак баш у овом часу из следећих разлога: прво, Туђман је већ дуже време под јаким притиском десне струје у својој (владајућој) странци с једне стране, а с друге, он се боји кипризације Хрватске; друго, ХДЗ и Туђман (верује се) држе да би поменутом одлуком (узгред, на који се одавно чека) могли поправити свој прилично мршав рејтинг на хрватској политичкој пијаци; треће, Книн се без помоћи са стране не би смео упустити у нови рат са Загребом пошто је у овом часу Хрватска вишеструко војнички јача, и у живој сили и у борбеној техници; четврто, у случају избијања новог рата,

Не могу се мировне снаге олако покупити и отићи, остављајући „арену“ слободну, иако им је балкански примитивизам одавно дозлогрдно

Пише: Стипе СИКАВИЦА

војсци Милана Мартића не би могли притећи у помоћ ни Радован Караџић (односно генерал Ратко Младић), ни Слободан Милошевић (односно генерал Момчило Перишић): први зато јер му је војска без остатка апсорбована на босанскохерцеговачком ратишту, а други зато јер је жестоко притиснут међународним санкцијама и тешким економским и социјалним бременом код куће; и најпосле, међународна заједница се не би директно увлачила у рат уколико би се у „балканској крчми“ сасвим угасила сва светла.

Из таквог тока свести, логично, могао је и резултовати званичан хрватски став који се, ево, више од двадесет дана непрекидно врти на замајцу тамошње пропаганде: прво, одлука хрватског председника о отказу мандата мировним снагама је коначна; друго, отказ мандата Унпрофору не значи крај преговорима, већ, напротив, преговарачки ће процес томе бити поспешен; и треће, ако се преговори ипак изјалове и све се пребаци на ратни колосек, за рат ће бити крива друга (Книн) страна, у којем ће се случају неминовно суочити са — ратним поразом!

Колико занимљивом толико и индикативном може да се сматра и чињеница да су се све веће опробане политичке странке у Хрватској сврстале иза Туђманове одлуке, све осим „левих демократа“ Мике Трипала.

МАРТИЋ СЕ ПОЗИВА НА ВЕНСОВ ПЛАН

Али, сазнање да већина „хрватског пучанства“ у овом часу такође стоји иза свог председника могла би да нагиње и ка нешто већој забринутости, а о чему у свом истраживању сведочи и загребачки тједник „Глобус“: од 700 грађана, одабраних методом случајног узрока

у телефонској анкети, њих 56,6 одсто подржава Туђманову одлуку; 55,8 одсто би одобрило војну акцију чији би циљ био да се тзв. РСК реинтегрише у „уставно-правни сустав Републике Хрватске“; а 54 одсто анкетираних чак верује да се то једино ратом може постићи!

Треба ли помињати да книнско војно-политичко руководство стоји на апсолутно супротним становиштима и оценама. Први човек Крајине Милан Мартић тврди: прво, да се Туђман, отказујући мандат мировним снагама, недовољно определио за ратну опцију решавања кризе на просторима Хрватске; друго, да ће им (РСК), у случају рата, и Војска Југославије и Караџићева војска притећи у помоћ, и то не само по основи идеје о уједињењу „српства васколико“, већ да Србију, односно СР Југославију на то обавезује Венсов план, а Републику Српску декларација коју су, каже Мартић, потписале две српске „прекодринске државе“ у октобру 1992; и најпосле, да ће у рату војска генерала Јанка Бобетка сигурно доживети тежак пораз. И, као круна размишљања Миле Мартића, стоји и ова његова мисао: „Нас више нико неће дијелити, поготово не Хрватска!“

И малоумнику би морало бити јасно да овако тврду изјаву Мартић не би пустио на медијски полигон кад не би имао подршку „тешке артиљерије“!

Дакле, атмосфера је све усијанија и не зна се на шта ће све да изађе. Ако би (далеко било!) дошло до поновног ратног судара, онда би Војска Републике Хрватске могла да добије битку против војске Милана Мартића (генерала Челекетића). Али, тешко је веровати да би евентуална ратна дејства могла остати у локалним оквирима обрачуна између Загреба и Книна. Лигичнија је претпоставка да би се тај судар проширио на један општи рат Срба и Хрвата, при чему би се на једној страни нашле „три српске војске“ (Војска СРЈ, војска тзв. РС и војска тзв. РСК), а на другој „две хрватске“ (Војска Републике Хрватске и војска тзв. Херцег-Босне) и Армија БиХ.

Па ипак, има места и надању да Ун, односно њихови извршни органи, неће тек тако баталити досадашње резултате мировног процеса и напоре и новац што су га у њој уложиле. Не могу се ни мировне снаге олако покупити и отићи, остављајући „арену“ слободну, иако им је, мора се признати, балкански примитивизам одавно дозлогрдно.

Ако сје сами а желишје
брак јавишје се
психолошкој аџенцији

HESAM

☎ 011 / 581.024 од 12 до 15 ч.

КО ЋЕ ПЛАТИТИ РАТНУ ШТЕТУ

НОВЕ ДРЖАВЕ

Без претензија да пружи дефинитивни одговор, **Биљана Ковачевић Вучо**, самостални стручни сарадник Врховног суда Србије, износи чињенице које би, по њеном правном мишљењу, могле допринети разрешењу. Две су околности које је она, апострофира као посебно значајне. Прво — распад СФРЈ (и формирање нових држава и војски), рат и ситуација да ратно стање никада формално није проглашено и нити је дефинисан карактер оружаних сукоба и друго — различитост законске регулативе зависно од тога да ли је штета настала у рату или миру и када је у питању ЈНА и Територијална одбрана.

КО ОДГОВАРА ЗА ТЕРИТОРИЈАЛЦЕ

Законом о служби у оружаним снагама СФРЈ била је регулисана одговорност за накнаду штете коју би учинили или претрпели припадници оружаних снага друге Југославије. Али само у условима мира. Члан 243. поменутог Закона искључује ове „мирнодопске параграфе“ и наглашава да би се за случај ратног стања овакви случајеви решавали специјалним прописима. У Југославији ратно стање, познато је, никада није проглашено, већ је крње Председништво тадашње државе увело „стање непосредне ратне опасности“. Правно, дакле, најкраће речено, примењују се мирнодопски прописи. Без обзира да ли је штета настала деловањем ЈНА или ТО.

Закон о служби о оружаним снагама СФРЈ замењен је Законом о војсци Југославије, али није спорно да СРЈ, као правни следбеник СФРЈ преузима све обавезе које произилазе из првопоменутог закона. Но, питања везана за штету коју је починила ЈНА остају тренутно по страни с обзиром да ће бити решавана између правних наследника СФРЈ и деобним билансом. Али, зато посебна пажња припада одговорности за штету насталу деловањем територијалне одбране у југословенском грађанском рату.

„Оп.о. на први поглед, није спорно, јер за штету према изричитој одредби Закона о служби у оружаним снагама СФРЈ одговарају републике. Случајеви Хрватске и БиХ показују супротно. На територијама ових република вођени су оружани сукоби између ЈНА и припадника ТО с једне стране и новоформираних војски које су, такође, настале од некада јединствене републичке територијалне одбране као дела јединствених оружаних снага СФРЈ с друге стране“, сматра Биљана Ковачевић Вучо.

У анализи предоченој недавно на скупу југословенских правника, она се посебно бавила ситуацијом у свакој бившој ЈУ републици понаособ.

По њеном мишљењу на једној страни су Словенија и Македонија где нема основа ни по

Распад СФРЈ 1991, а затим грађански рат, отворили су велики број правних питања која ће одговоре добити баш кад оружје замукне. Међу њима је свакако најзанимљивија накнада штете коју су учинили или претрпели припадници оружаних снага (СФРЈ), посебно Територијалне одбране као дела ЈНА

Пише: Радмил ЧОБОВИЋ

чему за одговорност СР Југославије за деловање, односно штету коју су починиле територијалне одбране ових република. Критеријуми који се на њих односе не могу се применити и на Хрватску и БиХ. Ево, како то она образлаже:

„У свакој од ове две републике формирана су два политичка етнитета: РСК у Хрватској и РС и БиХ. Територијална одбрана у овим бившим југословенским републикама поделила се тако да је команду над делом територијалне одбране на српској страни преузела ЈНА, која се и сама касније формално повукла из ових република. Хрватска и БиХ над овим деловима ТО више нису имале никакве ингеренције. С обзиром на законско решење по којем републике одговарају за накнаду штета коју причини. То, очигледно је да је у ове две републике настала ситуација чија је последица немогућност деловања територијалне одбране. Зато се чини логичним и правичним став да је СРЈ, као правни следбеник СФРЈ, одговорна за накнаду штета настале деловањем територијалне одбране у оружаним сукобима у Хрватској и БиХ у свим случајевима када је територијална одбрана деловала заједно под командом ЈНА“.

Моменат настанка штете од којег зависи одговорност СРЈ различит је код Хрватске и БиХ, по мишљењу самосталног стручног сарадника Врховног суда Србије, под поменутих условима постојала би ако је штета у вези деловања територијалаца (која је садејствовала

ТАЈМИНГ РАСПАДА

Од утврђивања почетка сукоба, односно распада СФРЈ и формирања нових држава зависи и решавање правних питања и примена закона који су важили у СФРЈ односно одговорности СРЈ, као њеног правног следбеника.

Тајминг распада по републикама изгледа овако:

СЛОВЕНИЈА: држава СФРЈ престала је да постоји 25. јуна 1991. проглашењем „самостојности“. Оружани сукоб између ЈНА и словеначких територијалаца одиграо се између 28. јуна и 10. јула 91, ЈНА се повукла из ове републике 25. октобра 1991.

ХРВАТСКА: на њеној територији СФРЈ је престала да постоји 25. јуна 1991. доношењем Декларације о суверености и независности Републике Хрватске. Као датум почетка рата у овој републици може се узети 17. август 1991. (датум који користи влада Србије, а што произилази из Уредбе о материјалном обезбеђењу и другим правима бораца... „Службени гласник 7, 20 и 31/92) док су први већи оружани сукоби почели 12. маја 91. Република Српска Крајина проглашена је 19. децембра 91, а ЈНА почиње са повлачењем из Хрватске (Превлака) 20. октобра 92.

БиХ: усвајањем Меморандума о сувереној и независној БиХ (нису учествовали посланици СДС) Скупштина БиХ у октобру 1991. изазива прве оружане инциденте Срба и Муслимана. Држава СФРЈ престала је да постоји на територији БиХ 6. априла 92. када је Савет министара Европске заједнице признао БиХ. Република Српска Крајина проглашена је 7. априла 92, а ЈНА доноси одлуку о повлачењу из ове републике 19. маја 1992. године.

МАКЕДОНИЈА: СФРЈ је престала да постоји усвајањем Декларације о независности и суверености 17. септембра 91. Сукоба није било, а ЈНА се повукла 15. априла 1992. године.

СРБИЈА И ЦРНА ГОРА (СРЈ): на територијама ове две републике СФРЈ је престала да постоји 27. априла 1992. године усвајањем Устава СРЈ. Оружаних сукоба није било. На основу Одлуке Председништва СФРЈ од 19. маја 1992. године (истог дана када се повукла из БиХ) ЈНА постаје — Војска Југославије.

● Од јединица које су остале на територији РСК формирана је Војска Републике Српске Крајине, а од јединица и установа ЈНА које су остале на територији Републике Српске формирана Војска РС. Приликом повлачења ЈНА са територија РСК и РС у СР Југославију, дошло је само до повлачења припадника ЈНА који су били држављани Србије и Црне Горе.

● Крње Председништво СФРЈ 18. октобра 1991. године формално проглашава „стање непосредне ратне опасности“ а укида га 22. маја 1992. године.

1000 ДАНА

Београђани,

да ли сте свесни да се 28. јануара 1995. године навршава 1000 дана опсаде Сарајева?

Знате ли да је за то време само на Сарајево пало више граната него на целу територију Југославије у Другом светском рату?

У Сарајеву тог дана у организацији „КРУГА 99“ и грађана Сарајева одржаће се протест против опсаде „града логора“ у сред Европе. Уз њих ће бити и многобројне истакнуте личности из уметничког и политичког живота целог света.

Ми, грађани ове државе још увек нисмо у могућности да одемо у Сарајево и да се придружимо протесту. Стога група „Живети у Сарајеву“ организује акцију „1000 ПИСАМА САРАЈЕВУ“.

Позивамо вас да напишете писма пријатељима знаним и незнаним и да их потпишете у знак своје грађанске солидарности.

Писма можете доставити у просторије Грађанског Савеза Србије или на адресе Грађански Савез Србије, Краља Петра 46, Београд, или Београдски Круг, Обилићев Венац 27/4.

Покажимо Сарајлијама да смо с њима и данас као што смо били свих ових страшних 1000 дана.

Београд, 12.1. 1995.г.

Група Живети у Сарајеву

са ЈНА и на српској страни) настала од 17. августа 1990. године (дан почетка оружаног сукоба) до дана формалног проглашења Републике Српске Крајинџ (19. децембар 1992.). Ако је штета настала после овог дана, СРЈ би солидарно одговарала са РСК до 19. маја 1992. године — када је настала Војска Југославије. Разлози за овако постављену одговорност СРЈ, као правног следбеника СФРЈ, су, пре свега, у заједничком деловању дела ТО Хрватске са и под командом ЈНА. Што се тиче БиХ, одговорност СРЈ постојала би ако је штета настала у периоду од стварних почетака оружаног сукоба на подручју ове републике (крај марта и почетак априла 1992.) до проглашења Републике Српске (7. април 1992.), а солидарно са РС — до повлачења ЈНА из БиХ (19. мај 1992.), односно формирања Војске Југославије.

ДРЖАВА ПРЕД СУДОМ

„Одговорност РСК и РС морала би се установити, без обзира на њихов нерешени правно политички и међународни статус“, сматра Биљана Ковачевић Вучо, „Јер постоје као фактички државни ентитети, с тим што би оне за сву штету која је настала делова-

њем територијалне одбране од њиховог формалног настанка до дана стварања Војске Југославије, одговарале солидарно са СРЈ. Разлози за ово решење су у томе што је Југославија овим ентитетима од почетка сукоба пружала војну и материјалну подршку“.

Осим правичности као разлога за овакав став, самостални стручни сарадник Врховног суда Србије налази правни основ и у чињеници да ТО у Хрватској и БиХ од почетка ратних сукоба није имала ни онај значај нити улогу предвиђену Уставом СФРЈ, односно Законом о општенародној одбрани (финансирана из буџета републике и под командом председништва републике и Председништва СФРЈ).

„У прилог прихватања принципа заједничког деловања територијалне одбране и ЈНА под заједничком командом као основа за одговорност СРЈ за накнаду штете насталу за време оружаног сукоба у бившој Југославији, говори и одредба 360. став 4. Закона о војсци СРЈ која регруту признаје служење војног рока у двоструком трајању уколико је, као добровољац, од 17. августа 1990. до 19. маја 1992. године, провео у јединицама и установама ЈНА или у саставима под њеном командом“, закључује Биљана Ковачевић Вучо.

У хаосу који тренутно влада на територији некадашње СФРЈ сви ови правни резони, колико год и како образложени, делују помало нестварно и неостварљиво. Није, међутим, тако. Ево, на крају и конкретног примера који то потврђује и улива наду.

Чланови најуже породице војника који је погинуо као припадник територијалне одбране Тења у борби против хрватских паравојних формација тужили су државу СР Југославију, односно војну пошту из Новог Сада (бројеви судског предмета и војне поште познати су редакцији) којој је погинули борац формацијски припадао. Држава није истакла приговор који би искључивао њену одговорност на основу тога што је штета настала за време ратног стања, али је нагласила како је за накнаду штете настале деловањем територијалне одбране надлежна једино република и у првом и у другом степену судови су прихватили тужбени захтев образложивши то да је СРЈ одговорна, јер су у овом ратном сукобу ТО и ЈНА заједно дејствовале против хрватских паравојних формација.

П.С.

„Србија није била у рату“ — више пута званично поновљена тврдња председника Републике Србије, Слободана Милошевића.

КАД НАМ ЈЕ НАЈТЕЖЕ СВЕ ЈЕ ТАКО „МЛАКО“

ДЕЦА АВРАМОВОГ РАЈА

Претходна недеља била је узаврела и по економским питањима, али ни она није донела више „среће“ опозицији. Није јој донела чак ни толико да се у част њеног четворогодишњег постојања уприличи бар формална седница на којој би се расправљало о новим економским мерама, о враћању цена или, пак, о ревалоризацији. Узалудно се опозиција јављала саопштењима у којима је нове мере називала административним, а замрзавање цена „комунистичким методом“, владајућа странка је остала доследна идеји да своје поданике обрадује ниским ценама у празним радњама. Оваквом ситуацијом је остала збуњена само Српска радикална странка којој није јасно које ће се цене вратити на старо када они редовно слушају гувернера Аврамовића и знају да ништа није поскупело и да до инфлације није ни дошло.

С озбиром да су врата Парламента остала затворена за оштре критике опозиционих странака и радост НД која је све то схватила као „предах за тромесечну консолидацију Аврамовићевог програма“, удружена опозиција је ипак одлучила да не седи скрштених руку те је организовала Економски савет који се састао да би расправљао само о једној теми — ревалоризацији. Скуп чије је име „Приватизација или ревалоризација“ скупио је еминентне економисте, правнике и директоре предузећа са жељом да се после седнички донетог закључка да је свако одлагање процеса приватизације само стварање огромног друштвеног трошка, изврши снажан притисак на стручну и политичку јавност који би иницирао дијалог на тему приватизације. На жалост, скуп је протекао без икаквог интересовања власти и режимских медија тако да не би требало очекивати ни веће интересовање за Декларацију коју ће Економски савет ускоро издати и у којој ће се власт позвати на одрицање од Закона о ревалоризацији и убрзавање приватизације.

ЗАШТО СТРАНКЕ РЕАГУЈУ „МЛАКО“

Предах у ком парламент не заседа владајућа странка је искористила и за невиђену хајку на медије са намером да је оконча пре него што се неки од опозиционих посланика дохвати микрофона и то на Првом каналу. Због тога је Независно удружење новинара Србије и Независни синдикат медија покренуло акцију „Наша Борба је ваша Борба“ у оквиру које је 12. јануара одржало расправу о утицају политичких партија на медије у Србији. Том приликом је новинар Исидора Секулић истакла да је реакција опозиционих партија на прогон независних медија „млака“ и питала је опозиционе лидере да ли „имају намеру да бране част слободних медија, јер ће без њих опозиција бити мртва“.

Присутни представници странака дали су своје тумачење које је више било описно и декларативно него што је најављивало неку конкретну акцију. По Војиславу Коштуници, утицај независних медија у Србији је мали, а да би право питање требало да гласи шта је „свако од нас чинећи оно што је чинио, учинио“. Љиљану Лукић из ДС је више интересовао разлог због којег то владајућа странка чини и

Мрачна ситуација на српској опозиционој сцени: има два светла момента један је захтев за смењивање Континићеве владе а други Слободана Милошевића. За разлику од времена њеног настанка кад се више веровало него радило, у опозицији се сада много ради а мало верује

Пише: Сандра ПЕТРУШИЋ

он је по њој у томе што је „ослабљена позиција владајуће странке“, док Ратомир Танић сматра да је његова НД против злоупотребе штампе, али да се новинари „сами за њу морају изборити“. Рајко Горановић (СРС) сматра да ће медије одбранити сами читаоци и да ће „постојати док постоји и један њихов читалац“, док је за Жарка Кораћа ово проблем који се поставља директно пред грађане јер се у Србији неће „ништа променити док се њени грађани не одлуче за промене које воде у зачетке демократије“.

На крају је председник Независног синдиката РТС, Лазар Лалић, напоменуо како би ваљало упитати СПО зашто не присуствује овој расправи иако му је уручен позив.

Све у свему тешко да је и за једну опозициону странку „гушење“ медија представљало приоритетни проблем. СРС је посетила нову редакцију „Борбе“ и том приликом су чланови њене делегације нагласили како се не слажу са уређивачком концепцијом овог листа, али су за одбрану принципа и у нешто јачу одбрану када је у питању НТВ Студио Б (што је сасвим разумљиво када се зна да је ова ТВ станица једина која редовно извештава о активностима радикала и једина која преноси извештаје са њихових протесних вечери). Уосталом, да није ове станице, тешко да би ико сазнао за велику акцију радикала уобличену у дочеку српске Нове Године на улицама Београда приликом које нам је Томислав Николић упутно честитку са жељом да „имамо много деце и да нас више никада нико не победи“.

Управо овај дочек Нове Године за који је Јоргованка Табаковић рекла да је далеко више од њеног „утицаја недеље“ покренуо још једно питање везано за опозицију — (не)реаговање на Шешељево хапшење и на могућност да ни у

заказано време не изађе из затвора с обзиром да му је заказано ново суђење за 27. јануар.

Јоргованка Табаковић сматра да им новинари вишеструко враћају за спискове на које су их некада стављали, а да сви остали њихове грешке (само их условно назива грешкама) вишеструко наплаћују. За разлику од ње, Томислав Николић сматра да је њихова одлука да не покрену јачу лавину поводом Шешељевог хапшења исправна зато што не желе социјалистима да пруже прилику да инсценирају експрес и забране странку. Међутим, он ових дана примећује још нешто — да би радикали много одлучније реаговали када би се неко други из опозиције нашао у истој ситуацији него што опозиционе странке реагују на Шешељево хапшење. „Ја бих то назвао еснафском солидарношћу“, истиче. Мада се радикалима не може оспорити да су одржавали протестне вечери са циљем да се њихов лидер ослободи и њих је као и остале опозиционе странке далеко више интересовала ситуација у Босни и нових 100 дана суспензије санкција. Поводом нове резолуције Томислав Николић се међу првима огласио: „Најновије резолуција је још једно понижење које ће морати да прогутују Слободан Милошевић и власт у Југославији, који су одавно прихватили те понижавачке улоге“. Резолуција је понижавачка и за Миодрага Петришића који сматра да „неће допринети мировном процесу који је правим током започео у РС и РСК“. За Зорана Ђинђића је то лоша резолуција која представља „политички трик“, а за Милана Комненића „амандман америчке владе“ који је никакав, а саму суспензију за „маргиналне области“ оцењује као ситуацију у којој „самртнику дајете кап по кап“. Душан Михајловић је нову резолуцију схватио као „подршку мировном процесу у целини“ и као награду светске заједнице за искрене намере СРЈ.

ПУТНИЦИ И ДОМАЋИНИ

Војислав Коштуница, је као што се и очекивало, отишао на Пале. Још једном је, нудећи својих 5 посланика као представнике целе Србије (ваљда и Југославије), Караџићу понудио уједињење свих српских земаља.

Оквир свих преговора је био „успостављање јединствене српске државе што је општи циљ који повезује две партије“.

Још један опозициони лидер је схватио да је ово затишје у парламентарном животу прави тренутак за понуде. Зоран Ђинђић је отпутовао у Скопље са седмочланом делегацијом и понудио да Македонија и СРЈ међусобно отворе бироа који ће бити претходница амбасадама. Мада је посета окарактерисана као успешна и мада су демократе задовољне разговорима које су водиле са Кирил Глигоровим и другим македонским званичницима из којих су закључили да је Македонија заинтересована за добросуседске односе, Зорану Ђинђићу је ипак сметало стално инсистирање на питању када ће СРЈ признати Македонију. Покушао је да се извуче са одговором да демократе „не желе да поништавају државне разлоге“ због којих Југославија још није признала Македонију, али тај одговор није задовољио домаћине. Потпредседник Собрања Македоније, Тито Петковски је после састанка са Ђинђићем истакло

како од лидера ДС није добио никакав конкретан одговор о могућности међусобног признања Македоније и Југославије, али је ипак стекао утисак да се став ДС „не разликује битно од званичног југословенског става“. По повратку из Македоније Ђинђић је посетио министра за иностране послове **Владислава Јовановића** да би га информисао о разговорима које је тамо водио.

И лидер Српског покрета обнове је ово време искористио за путовање, али са једном разликом — није ишао да нуди већ да тражи. **Вук Драшковић** је ових дана боравио у Москви, превасходно са циљем да се заложи за укидање санкција према Југославији. „У гету, у затвору и беда, повампирили фашизам и болшевизам налазе идеалну подлогу“, рекао је на међународном саветовању о коренима појаве фашистичких идеја и бившим комунистичким земљама Источне Европе. Такође је истакао да би свет требало да помогне Југославију после укидања санкција и у економском и у демократском смислу јер без демократске Србије нема наде за Балкан у целини.

МАЛО СУНЦА У ХЛАДНОЈ ВОДИ

Вук Драшковић је приликом посете Москви имао сусрет и са замеником руског премијера, **Сергејем Лехрајем**, кога је упознао са економским и политичким стањем у Србији и напорима које његова странка улаже да се прекине рат у Босни. Том приликом је истакао да одлука хрватског председника **Франје Туђмана** да ускрати мандат мировним снагама УН у РСК „представља велику опасност за ескалацију рата“. (До тренутка када је овај текст писан „коалициони партнер“ СПС-а није поднео никакав извештај о путовању министру Јовановићу).

Посматрајући претходне две недеље у опозиционом животу приметно је да су се лидери

опозиционих странака сретали са разним политичким званичницима, да су тражили решење за витална питања у Србији, да су одговарали на многа од пресудне важности питања, али да нису уприличили ни један заједнички сусрет и да нису обавили ни један разговор о сарадњи. Напротив, уместо да могући мир или Србија у мраку и хладноћи буду разлог о каквој-таквој срадњи, нетрпељивост је достигла своју кулминацију. У међусобним оптуживањима ко је и за шта крив и сатанизовању СПО-а да је уништио општинску валст отишло се тако далеко да је Српска либерална странка коначно нашла свој смисао постојања у одржавањима конференција за штампу на којима ће се бавити СПО-ом као виталним проблемом једног друштва које је само успут без струје, грејања и воде и у коме пола обданишта и школа не ради.

Грађани, први пут спремни да изађу на улице, иако је температура испод нуле, остали су усамљени и раштркани по ћошковима да би се сами борили за степен више и два додатна сата струје. Ако се изузме пар спорадичних обавештења попут оног које је издао **Томислав Николић** у коме се каже „да је у протеклих 20 дана струје било јер влада није успела да склопи уговоре са страним купцима“, готово да се нико сем СПО-а није озбиљно позабавио овим питањем. Захтеви да се тим поводом одржи седница Парламента бесмислени су када знамо да она није одржавана ни када је Србија за 180 степени мењала курс своје политике. Зато грађанима као утеха остаје само саопштење СПО-а у коме се захтева да се „обустави понижење грађана“, јер ће грађани „излаз из историјског и струјног мрака ускоро потражити на улици“, а по речима потпредседника странке **Војислав Михаиловића** СПО ће „наредних дана организовати протесне скупове како би принудили власт да обезбеди потребне количине струје и тако сачува образ грађана“.

Мрачна ситуација на српској опозиционој сцени ипак има и својих светлих тренутака који су садржани бар у два међустранична договора од којих су оба везана за опозив садашње власти. Прва, већ уговорена акција, односи се на изгласавање неповерења савезној влади и то због случаја „Борба“. Мада су све опозиционе странке пристале на ту акцију, свима је јасно да од ње неће бити ништа, а смишљена је само са жељом да се и случај „Борба“ и напади на остале медије ставе у дневни ред што хитније, пошто у редовној процедури не би никада стигли до расправе. Друга се односи на опозив председника Србије **Слободана Милошевића** и она је иницирана од СРС. Потпредседник СРС **Томислав Николић** најавио је да ће четири најјаче опозиционе странке (СПО, СРС, ДС и ДСС) захтевати ванредно заседање републичког парламента да би се расправљало о покретању поступка за опозив **Милошевића** јер је време да он „положи рачуне за све што је до сада урадио“.

Лепо звучи, али... Ни једно ни друго скупштинско заседање неће се одржати сутра, а да се уприличи већ за прекосутра ризично је јер ко зна ко ће се, са ким и због чега до тада посвађати, а онда из те свађе извући битан разлог за своје апстинирање. У сваком случају последњи је тренутак да све опозиционе странке добро размисле јер постоји могућност да на следећим изборима СПС са само 20 посланика има апсолутну већину.

РАДИСАВ ЦЕЛИЋ АДВОКАТ — КРАЉЕВО

ЗБИРКА ОБРАЗАЦА

(ЦЕЛОКУПНО ЈУГОСЛОВЕНСКО ПРАВО У ОБРАСЦИМА)

Четврто издање

Пријављене тужбе, кривичне пријаве, оптужни предлози, оптужнице, молбе за помиловање, молбе за условни отпуст, предлог за понављање кривичног поступка, предлог за депону доказа, кривична жалба, захтев за заштиту законитости, захтев за ванредно ублажавање казне, све врсте грађанских тужби, ванпарнични предлози, поднесци у извршном поступку, поднесци код управног спора, поднесци у прекршајном поступку, предлози за расправљање заоставштине, жалбе у парничном поступку, све врсте уговора, тестаменти, пуномоћја (генерално и специјално), као и све врсте припремних поднесака у грађанском и кривичном поступку.

Поруцима слати на адресу:
РАДИСАВ ЦЕЛИЋ, ХАЈДУК ВЕЉКА 6, 36000 КРАЉЕВО
ТЕЛ. 036/21926

УСКОРО ПОНОВО НА ПУТ

**Републичком посланику Александри
Јанковић поломљена три, а
новинару Студија Б пет ребара**

Делегација СПО која је путовала на Пале стигла је само до Хртковца. У недељу, 22. јануара, око седам часова и тридесет минута цип марке „Нисан патрол“, у коме су се налазили посланици СПО **Војислав Михаиловић, Александра Јанковић и Александар Чотрић** и новинари Студија Б **Игор Божић и Зоран Спалајковић**, слетео је са пута и преврнуо се. Возач Милован Мићовић због магле и клизавог пута није успео да задржи контролу над возилом, које је на оштрој кривини у лево наставило право и завршило у каналу дубине преко два метра. Иако је кривина под углом од деведесет степени никаква путна сигнализација не упозорава на ту „црну тачку“ магистралног пута Рума — Шабац. Трептећи семафор тог јутра није радио, јер у Хртковцима није било струје. Остале саобраћајне знаке поломиле су возила, која, како кажу мештани, свака два-три дана слећу са пута на тој кривини.

Може се рећи да је делегација СПО имала срећу у несрећи. Последице превртања могле су да буду много горе. Лекари Ургентног центра у Београду констатовали су код путника лакше телесне повреде — расекотине, нагњечење и ишчашења екстремитета. Сви су истог дана пуштени на кућно лечење. Треба, међутим, напоменути да је особље поменуте здравствене установе реаговало веома споро и нестручно. Поједини настрадали чекали су и више од сат времена да предају узорке на анализу. Нестручно су реаговали зато што су лекари, хирурзи и ортопеди, казали Александри Јанковић и Игору Божићу да немају преломе и унутрашње повреде органа, а следећег дана на прегледима у Клиничком центру установљено је да су њих двоје задобили преломе ребара и да су Божићу повређена плућа због чега је искашљавао крв. Настрадалима је највише помогао познати др Тале који је својом методом акупресуре тренутно умањило велике болове.

За путнике, по изласку из улубљеног ципа у Хртковцима, проблеми нису престали. О удесу нису могли обавестити ни болнице ни полицију ни Београд ни Пале, јер због нестанка струје у Хртковцима нису радили телефони а несавесни возачи нису желели да стану и укажу им помоћ.

Повређенима је прва помоћ указана у хртковачком Дому здравља, где је медицинска сестра испрала и превила ране Јанковићевој, Михаиловићу и Божићу. До амбуланте удаљене километар и по дошли су пешице.

Несуђени путници за Пале захвалност дугују **Ивану Цицвари**, пекару из Хртковца. Господин Цицвара је избеглица из Пакраца у Хрватској, а у ово сремско место дошао је пре три године. Господин Цицвара је најпре комби-возилом извукао цип из канала и одвезао га у двориште, а затим је путнике угостио у свом

дому. Када су телефони прорадили омогућили им је да позову Београд и Пале. Док су се чланови делегације крепили чајем пристигла је и патрола саобраћајне полиције која је извршила увиђај и направила записник.

Комбијем Ивана Цицваре путници су превезени до београдског Ургентног центра. Невоља је било и у повратку, јер се комби покварио неколико километара испред Сурчина. Поново нико од возача није хтео да пружи техничку помоћ или да превезе до Београда новинара Божића, чије је здравствено стање било најтеже. Ипак, после пуна два сата смрзавања на ауто-путу стао је возач црвеног „југа“, који је господину Цицвари посудио пластично црево, без кога комби није могао бити оправљен.

По доласку у Ургентни центар повређене су сачекали технички секретар СПО **Драган Мачанковић** и чланови одбора СПО из Крагујевца, предвођени др **Гвозденом Росићем**.

На пријемном одељењу представници СПО су обавештени да се о њиховом здравственом стању распитивао и председник Републике Српске др **Радован Караџић**.

У Београд је враћено и неколико хиљада примерака романа Вука Драшковића „Ноћ феверала“. Захваљујући спонзорству Вука и **Родољуба Драшковића** требало је да ти примерци буду подељени бесплатно читаоцима у Републици Српској, где иначе влада огромно интересовање за најновије Вуково књижевно остварење.

Чланови СПО-а су кренули на Пале да би разговарали са представницима руководства Републике Српске и Српске демократске странке српских земаља. Намера гостију из Бе-

ограда била је да упознају руководство РС са мировним иницијативама и активностима СПО усмереним ка успостављању мира у бившој Босни и Херцеговини. Представници СПО су, такође, желели да утичу на одговорне на Палама да прихвате мировни план Контакт-групе који треба да послужи као основа за даље преговоре између сукобљених страна у бившој централној југословенској републици. Како је рат у Босни једно од најважнијих питања и политичког живота у Србији, чланови делегације су намеравали да се на лицу места упознају са ситуацијом на левој обали Дрине.

Војислав Михаиловић, потпредседник Скупштине Србије, који је био на челу делегације, истиче да је то био прави моменат за контакт са Палама, али и да, без обзира на све што се догодило, прилику никако не би требало пропустити.

Александра Јанковић је, такође, уверена да ће до најављеног сусрета доћи и то, према њеним очекивањима, врло брзо.

А. Ч.

АУТОСЕРВИС
КРВЧА

Петра Драпшина 1а
ЖЕЛЕЗНИК

сервис:

Тел. (011) 570-769

ГРАФИКА
НОВИ САД

АМБ
ГРАФИКА
НОВИ САД

ДД за производњу папирне
и флексибилне амбалаже
21000 НОВИ САД
Футошки пут 67
Телефон: 021/395-388
Телефакс: 396-344
Телекс: 14-357

АМБ
ГРАФИКА

ТРЕЋА ГОДИШЊИЦА ТРЕЋЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ИГРА С АПОСТОЛИМА

Знак или предзнак краја већ је дат у недавној изјави савезног министра правде новосадском дневном листу „Дневник“, заједно са чврстим уверавањем јавности да нема промена у важећем Уставу Југославије, да на то нико и не помишља, а камо ли један од вероватних носилаца законодавне иницијативе. Тако то увек бива са социјалистичком влашћу: обећано се никада не испуни, необећано ненадано остване као обистињење њених прохтева и намера.

Какав је тај злослутни почетак 1995. године за који духом давно осиромашели послушници власти у редовима „елитних“ стручњака за економију, финансије, политику, па чак и право у хору блутаво понављају да ће бити „боља од претходне“, такође „засењујући успешне“ у односу на ону испред ње? На почетку одговора ипак је неопходно бар неколико напомена.

БЕОЧУЗИ НАСИЉА

Приче из 1001 ноћи којима је цандрљиви старчић без савести и емоција, склон свему и непробирљив на начин који је толико ружан да му је претешко наћи име, за разлику од казивања прелепе принцезе која лукаво одлаже извршење страшне падишахове одлуке, не престају. Оне су и даље опијат који ће завршетак агоније можда учинити безболнијим, пошто ће отржењење трајати довољно дуго да ће доћи и до губљења памћења код највећег броја преварених и упропашћених грађана. Значи већ ту нема промена, нарочито не оних за које би се могло рећи да су убедљиве. С друге стране, падишах чију лошу вољу не жели да промени, већ ако је икако могуће жели да је одржи принцеза приповедач, у лику „српског витеза над витезовима“, са 10.000 УСД чије се порекло не зна али се зна да с њима располаже некакав Свесрпски сабор коме председава витез још чуднијег изгледа него што је приповедач, не зазира ни од чега. Омиљена му је игра да својим поданицима показује и доказује сопствену, недодирљиву моћ. Он је добро научио правила најподмуклијих игара, уочио је пропусте претходника које иначе жели да имитира у највећој могућој мери. Насиље је „плодотворније“ ако је ослоњено на одлично плаћену, привилеговану и корумпирану полицију, а не на непоуздану војску чија је снага у плебејству, не у официјерском естаблишменту. Плебејство је увек непоуздано, поткупљиво је, сасвим извесно, али и у поткупљивости не заборавља своје корене, готово када треба да их сече по жељи и хиру поткупљивача. Затим, неспорно је и да суд који чита унапред написане осуде и тужилаштво које понавља оптужнице са улица представља моћне ослоњење насиља и тортуре која довољно опомиње и држи у страху народе и државе. Превид за сада није битан. Беочузи насиља свакојако једном пуцају; важно је да не пукну док славољубиви владају, док сујетз захтева

Година 1995. биће последња година постојања Југославије (Србије) у постојећем облику

Пише: Владан ВАСИЉЕВИЋ

омамљиве шапате непролазне славе, додатно потхрањиване од ласкаваца празних глава у чијим засенцима пропадају прави умови.

И ево како се то све прелама у Србо/Југословенској збиљи првих дана 1995. године, преломне у последњој декади миленијума.

Војни суд у Београду, на прелому две године, осуђују тројицу невиних официра високог ранга на драконске казне. Оглашени су кривим за издају земље. Они то нису учинили. Издајници су наредили њихову осуду и казну. Извршили су вољу првог међу посвећенима који мора да буде и неправдом заштићен у својој наметнутој, измишљеној непорочности. У Црној Гори је за тридесет дана изречено сто година, ни мање ни више него век робија. Од тога 16 година само за повреду угледа његовог величанства најдемократској двојници председника Републике Србије/Југославије. Недоказана кривица политичких неистомишљеника Муслимана, уствари кривица им и јесте то што су у демократској држави равноправних грађана, како прокламују два огранка комунистичких партија некадашњих федералних јединица, по конфесионалној припадности различити од небеског српско/црногорског или само српског и по територијалној распоређености различитог народа. На Косову и у Санџаку дивљају припадници политичке полиције обрачунавајући се са углавном недужним грађанима који на души носе грех албанског етничитета. Суд је и ту прљави саучесник полицијских кабадахија. Творац економског чуда цинично позива реакцију независног недељника НИН да смањи „душманску цену“ магазина да не би угрожавала његов суманути, некономски програм економског опоравка. Брижни часник СПС, некадашњи, најча-

лост, водећи стручњак Међународног монетарног фонда, прецизно је израчунао да су новине поскупеле за неких 33% а прећуткује да је његов динар, „Аврам“ пропао најмање за 100% упркос свеколике државне, не економске, машинерије насиља.

Врхунац хипокризије је Божићна посланица патријарха и 35 епископа СПЦ у којој се безобразно напада на основне људске слободе и права. С позивом на апостола Луку: „Слава на висини Богу и на земљи мир, међу људима“, безочно се изуђује репродукција будућих ратника крсташа, слепих поданика и заговара верска и расна мржња. И од Цркве је много. Не помиње се геноцид који над српским народом у Србији врше српске власти намећући му живот пећинских људи, глад, болест без лечења, смрзавање у јазбинама које само још имају име настамби цивилизованог човека. У праизвору зла, САНУ, организован је скуп научни скуп о положају националних мањина у Југославији, у најидеалнијим условима социјализма, од кога очајни, поштени научници из других земаља нису знали како да се одбране. Били су жртве наручених и сигурно баснословно плаћених следбеника некаког лорда Овена и сличних.

И како је, најзад, то све могуће? Само наиван грађанин може себи да постави такво питање.

КОБНИ ЗАГРЉАЈ

Свест и савест је затајила, јефтино се продала дневном политиканству. Не данас, не јуче, одавно је то учинила, сада је само доследна свом давном опредељењу. На понашање судова, егзекутора не правних, већ политичких одлука ћуте удружења правника, која чак и немају комисије или комитете за професионалну етику. Етички комитет Српског лекарског друштва започне са радом када посумња у огрешења и онда без образложења стане. САНУ И СПЦ су врела неморала и неодговорности (најречитији је пример часописа „Логос“ и антисемитског хушкања, заједно са већ поменутиим саветовањем о националним мањинама). Српска књижевна задруга се брука издавањем песама Р. Караџића и књига као што је неписмено литаније морално посрнулог човека М. Булајића „Разбијање југословенске државе 1991/1992 — Злочин против мира“. Социолошко друштво Србије ћути, ћуте и многобројни правни факултети у Србији који су, деградирајући правну науку, школовали судије и тужиоце — политичке егзекуторе, главне кривце за омаловажавање права. Кобни загрљај на Палама у коме су се нашли „следбеник“ честитог демократе Љ. Давидовића и човек осумњичен за монструозне злочине, све на Палама, као да симболише морално посрнуће.

ЗАШТО ОПОЗИЦИЈА ГУБИ ВЛАСТ

ПРОДАЈА ДУША

Српски покрет обнове ипак је успео да уједини српску опозицију — али против себе. Трагедија се заиста опет поновила као фарса а ових дана присуствујемо и епилогу. Не само да странку „тргова и улица“ оптужују за сарадњу са режимом, већ и за неуспех оно мало власти освојене на локалним изборима 1992.

Истина је врло проста. Не може опозиција толико да се замрзи а да њена заједничка локална власт буде успешна. То је, једноставно, немогуће. До Мионице и Тополе мржња је путовала две године, београдске општине биле су ближе.

Евидентно је да је опозиција, па и Српски покрет обнове, у локалну власт улетела „грлом у јагоде“, без добре организације и пара, без више година профилисаних страначких људи и без дисциплине. Ишло се на масовност и ентузијазам, квантитет је био подређен квалитету и то се сада плаћа. Тражити ко је крив за неуспех локалне власти потпуно је исто као тражење кривца за рат, тешку беду и неизвесну будућност.

Прича о губљењу локалне власти заправо је прича о Српском покрету обнове и његовој трагичној кривци највеће опозиционе странке. Дуга је и компликована, занимљива и досадна. Људска природа је и овде вечита константа. То је и прича о великим и малим људима, великим и малим странкама, великим и малим амбицијама, великим и малим могућностима, части и похлепи.

Напад је најбоља одбрана, зато сада поново толико „вики на Вука“. Те вике долазе циклично, пред велика дешавања. Овај пут не до-

Што се биланка СПО-а тиче, резултати су следећи: где је био у већини тамо је уцењиван; где је био у мањини, тамо је био избациван и игнорисан. Од „својих“. Што се СПС тиче, тамо где нису имали никакву шансу, нишли су на опструкцију и привремену управу. Тамо где је шанси било плашили су или куповали продане душе.

лазе из редова режима, већ братске опозиције, али је у њима исто толико мржње и покварености као у оно време када је „Вук секао руке Муслиманима“.

Па, ево како су Српски покрет обнове и Вук Драшковић изгубили власт у локалу.

ВОЖДОВАЦ — ПРВИ ИЗГУБЉЕН

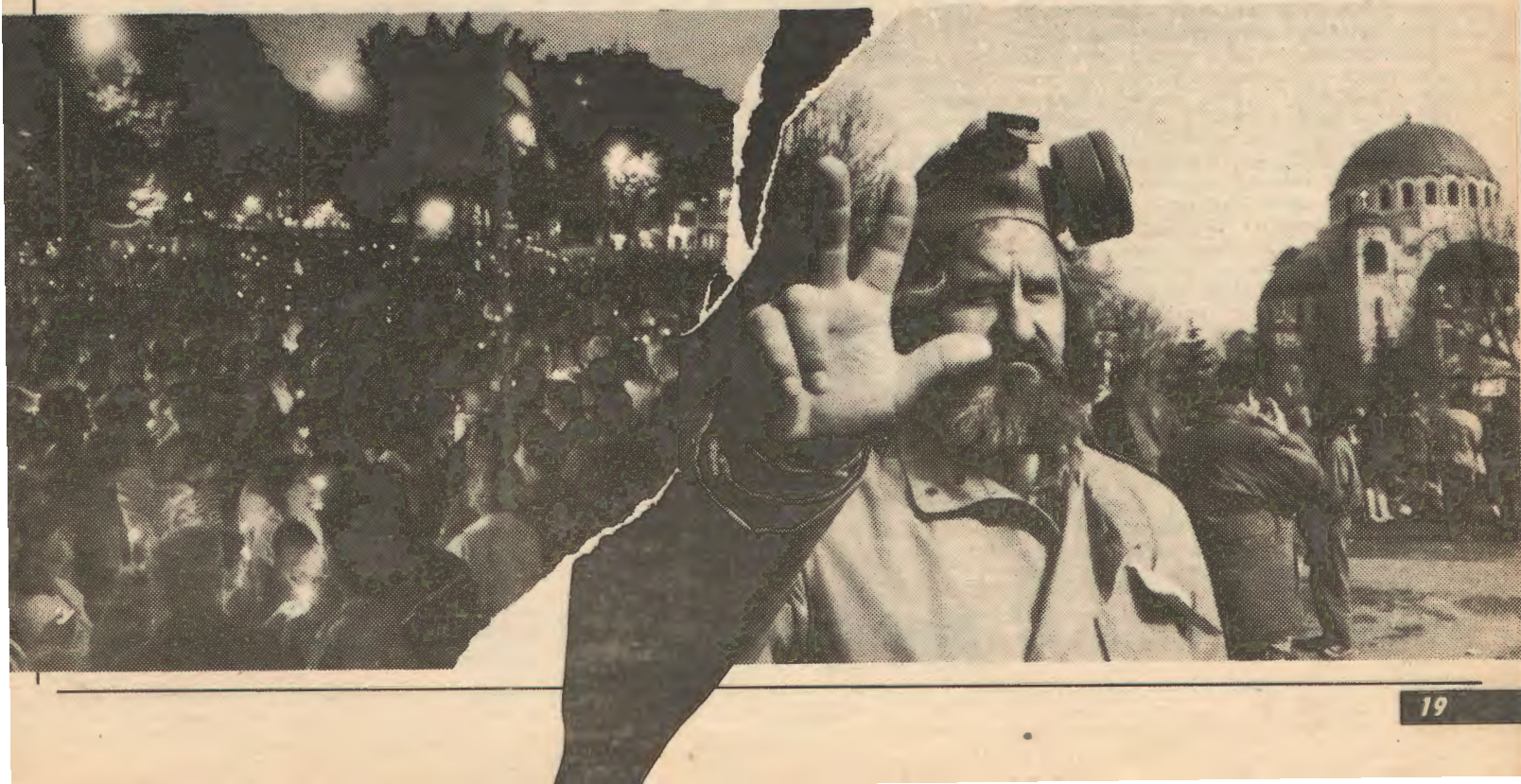
Скупштина општине Вождовац је конституисана као последња међу београдским општинама у којима је опозиција освојила већину. То се догодило тек крајем фебруара 1993. године, пошто су на једном месту избори понављани чак 6 пута!

Изборна коалиција ДЕПОС освојила је од 56 места 31 одборничко место у СО (СПО 17, ДСС 14), СПС 23 и ДС 2. За председника општине изабран је др **Божидар Симатковић** (СПО), потпредседника **Гордана Матијашевић** (ДСС) и секретара **Марија Секулић** (СПО). Председник Скупштине био је уједно и председник Извршног одбора. У извршном одбору, поред председника, СПО је имао четири своја члана, а ДСС, уз потпредседника, три члана.

Рад општинских органа текао је нормално до јуна 1993. године, када су се одборници СПС повукли из рада скупштине. Њихово присуство свело се на једног „сталног посматрача“ на седницама Извршног одбора.

Солидна већина одборника опозиције доведена је у питање оног тренутка када се у јесен њих троје иселило из СРЈ. Да кворум не би био у сталној опасности (29 одборника), владајући

Пише: Љиља ЈОРГОВАНОВИЋ

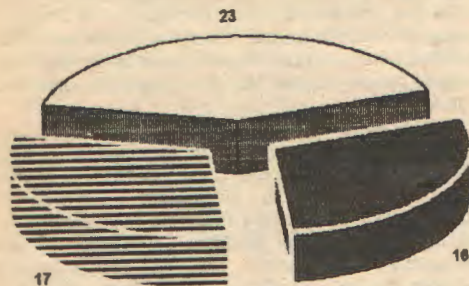

ДЕПОС проширује коалицију двојцом одборника Демократске странке. У исто време, због неслагања са својом странком, из ДСС иступају Јелисавета Ранчић и Димитрије Вукадиновић који настављају са радом као независни одборници ДЕПОСА.

Трзавице у општинској управи настају разрешањем дужности секретара Марије Секулић у јуну 1994. године, која и поред преузете обавезе приликом именована, за годину дана није пружица доказ о положеном тзв. државном испиту, како је то статутом општине за секретарско место предвиђено. Марија Секулић се са тим не мири, већ форсира својеврсну фракцију унутар одборничке групе СПО. Њихови прави мотиви, међутим, долазе до изражаја током лета прошле године, када је на општини требало поделити одређени број станова социјално угроженим лицима. Симпатизери Марије Секулић, знајући за хроничан проблем обезбеђивања кворума за рад Скупштине општине, уцељују своје страначке колеге, условљавајући доласке на скупштину решавањем стамбеног питања.

Али, у сукоб на нивоу општинског одбора СПО Вождовац умешао се и Надзорни одбор странке, стриктно забрањујући да било ко, користиће се привилегијом партијске припадности, добије стан мимо критеријума који важе за све грађане.

Најнезадовољнији су одборници Косовка

Вождовац: СПО 17, СПС 23, остали 16

Маринковић (њен интерес није стан него продајна галерија слика из које је требало да буде избачена због вишемесечног неплаћања закупа), Радмила Живков, Снежана Миковић и Јованка Даниловић из СПО и већ помињани „независни“ одборници Јелисавета Ранчић и Димитрије Вукадиновић. Свој тренутак дочекали су на седници СО Вождовац, заказаној за 22. септембар 1994. године. На седници је дошло до неспоразума око једне тачке дневног реда — расправе о концепцији и уређивачкој политици „Вождовачких новина“ (чиме су били незадовољни представници Демократске странке) и именовању главног уредника листа. Председавајући, др Божидар Симатковић, даје паузу и после консултација заказује следећу седницу за 29. септембар. Али, у сали долази до обрта: одборници СПС и шесторо горе наведених одржавају паралелну скупштину на којој смењују Симатковића. Процедура је драстично прекршена (седницу имају право да сазову само председник или потпредседник у одсуству првог) при чему чак поменуца група одборника нема кворум — непобитно је утврђено да је у сали било присутно њих 28 (а не потребних 29).

Наредних двадесет дана траје „двовлашће“, јер градоначелник Небојша Човић све време избегава сусрет са легалним руководством општине Вождовац. Председник Симатковић принуђен је да се обрати Влади Србије са захтевом да се због постојећег стања уведу привремене мере. Влада то, међутим, одбија.

Божидар Симатковић има разлога, како сам каже, да сумња да су „пребези“ из СПО-а у ствари били од почетка инфилтрирани агенти СПС. Наиме, чим су конституисали нове органе

Марија Секулић је именована за саветника председника СО, Зорана Модрићина, док је Радмила Живков добила место потпредседника.

Поред описаног, пучистичког састава (22+6), у раду Скупштине општине Вождовац данас учествују и оба одборника ДС, један одборник ДСС и два бивша одборника ДСС.

СТАРИ ГРАД — ГЕНЕРАТОР РЕВАНШИЗМА

Резултате локалних избора 1992. на општини Стари град, одражавао је следећи страначки састав одборника: 20 је делегирао СПО, 18 ДСС, 16 ДС, један из СПС и један представник Групе грађана — укупно 56 одборника. У то време СПО и ДСС чинили су јединствену изборну коалицију Делос и представљали убедљиво најбројнију одборничку групу (38), што је било више него довољно да формирају самосталну и, чинило се, стабилну власт на општини. Према коалиционом споразуму функције су подељене тако да је председник општине и Извршног одбора (неподељене дотадашњим пословником општине) долазио из СПО. Био је то Јован Кажичић. Потпредседника Миодрага Милованића дала је Демократска странка, а секретар Владислав Младеновић именован је као нестраначка личност коју подржава СПО.

Ране због одбијања демократа да уђу у Делос још нису биле зарасле, тако да Демократска странка добија само неке функције у општинским комисијама.

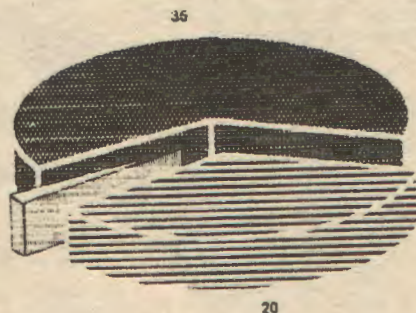
Извршни одбор од 7 чланова давао је предност СПО-у (четири са председником) а тројица су били из Демократске странке Србије.

Коалиција пуца у августу 1993, када се распада и Делос. Коштуница тврди да из коалиције излази због Старог града, односно малверзија које су се тамо дешавале, не наводећи конкретно шта је у питању. Упућенији су тврдили да је Коштуница само чекао повод да се осамостали, нарочито после крајње млаког држања приликом Драшковићевог хапшења и тортуре 1. јуна, и скретања ДСС у српске ратне воде.

Демократска странка Србије даје оставке на све функције. Изузетак чине двојица чланова Извршног одбора, Драгутин Сантовац и Миодраг Јевремовић, као и петоро одборника који напуштају ДСС.

У септембру СПО склапа коалицију са Демократском странком чији одборници и чланови преузимају функције које је држао ДСС. Истовремено долази до раздвајања функција председника општине и Извршног одбора, па на чело општинске владе долази Савко Дуканац из Демократске странке. И састав Извршног већа се мења: дотадашње једно место СПО-а преузима један од чланова ДСС који нису изашли из бивше коалиције, Миодраг Јевремовић, који је прихваћен као заступник „коалиције Делос“.

У јануару 1994. за директора „Пословног простора“ Стари град именован је Миленко Николић, члан Извршног одбора СПО. Никића је у странку и на општинску функцију препоручио Владимир Гајић, тадашњи генерални сек-

Стари град: СПО 20, СПС 1, остали 35

ретар странке, Драшковићев човек од поверења. Иначе пилот по занимању, Никић је био и аутор једног врло занимљивог плана како да СПО пучем освоји власт, што се у ужим партијским круговима читало као научнофантастично штиво. Хаваљен је због труда, али се препричавала идеја некаквог речног десанта и џакова са песком око телевизије.

У јуну 1994. врх СПО открива да је Николић до грла умешан у мутне радње око доделе пословног простора. После бурног заједничког састанка Општинског одбора Стари град и одборничке групе са Надзорним одбором странке, усвајају да распусте Општински одбор а Никића разреше функције директора Јавног предузећа „Пословни простор“ Стари град.

Према међустраначком коалиционом споразуму између СПО и ДС, написаном и потписаном, сваки партнер се обавезује да у унутар страначкој кадровској политици подржава оног другог. На запрепашћење СПО, демократе се праве невесте. Избегавају и саму расправу о Никићевом случају, правдајући се да они о Никићу немају ништа „написмено“. Истовремено, на видело излази и интересно повезивање десеторо одборника и функционера СПО који одбијају да се Никић смени. Сви су остварили материјалну корист — било да је реч о доделеном општинском стану, пословном простору или радном месту у предузећу „Пословни простор“ — стају на страну Миленка Никића, против СПО.

Уједно, члан Извршног одбора Срђан Јовичић и самопроизведени председник фантомске групе „Делос“ — Стари град — Срђан Опачић (манир каснијих отпадника из СПО), као главни адут узимају тобожњи лични сукоб са Даницом Драшковић.

У септембру СПО искључује из својих редова Никића, Јовичића и Опачића и демократе очито немају куд — улазе у игру отворених карата: они не могу подржати смењивање одборника јер „нису обавезни да се повинују ставовима странака већ само својих бирача“.

Одједном постаје јасно да је СПО потпуно изгубио контролу над оним што се ради на општини. Од свих постојећих општинских функција странка је спала на председника општине Јована Кажичића. Убрзо је и он гурнут у страну. Седнице Извршног одбора постају централно место власти, до те мере осамостаљено да чланови више и не обавештавају Кажичића о њиховом одржавању и текућем дневном реду. Однос снага током јесени био је следећи: троје из ДС, двојица искључених чланова СПО, један у оставци и „неутрални“ Јевремовић. У саставу скупштине општине остаје свега деветоро одборника лојалних Српском покрету обнове.

Пуна два месеца, септембар и октобар, финансијска полиција „чешља“ пословање „Пословног простора“ и открива низ злоупотреба. Извештај, о коме круже разне приче, никако не стиже у општину. Верује се да најкрупније машинације, као што је склапање посебних финансијских аранжмана са заинтересованим приватницима (читај: примање мита) инспектори нису успели да докажу јер је све рађено тако рећи у „четири ока“, или у кругу најповерљивијих особа. Али, бројне индиције постоје: поменимо само „позајмицу“ бизнисмену Драгославу Миличићу од 300.000 динара, као и „дискреционо право“ директора Никића да разрешује закупнину пословног простора по сопственом нахођењу, што је брзо резултирало променом његовог места боравка, недалеко од места где је до јуче хтео да изврши речни десант и постави џакове са песком.

Открива се да је у протеклих годину дана кључну улогу на општини Стари град одиграо бивши генерални секретар СПО и савезни посланик Владимир Гајић. Као последица његових „координаторских“ активности, на функције су постављени секретар општине Младеновић, Никић и Јовичић. Своом оцу, адвокату, Гајић је прибавио послове правног заступања ЈП „Пословни простор“. Брату Филипу „средно“ је замену стана, а ни себи није остао дужан — час-

АЛАРМ

Увидом у документацију привремено општинско веће на Старом граду је открило и неколико последњих „подвига“ расформираних органа бивше општинске управе.

Извршни одбор је још у септембру месецу, не обавештавајући о томе ни председника општине ни одборнике донео одлуку о куповини сигурносног система за обезбеђивање зграде СО Стари град и ЈП „Пословни простор“. Према одредбама уговора који је потом закључан са приватном фирмом „Секјурити“ (и плаћен 57.900 динара из буџетских средстава) поред ових просторија државних органа, ценом је било обухваћено и техничко и физичко обезбеђење приватних станова десеторице највиших општинских руководиоца?! Када су чланови привременог општинског већа упитали Миланка Никића у чије станове су уређаји уграђени, Никић је одговорио: „У мој јесу, а за остале — не знам“.

Деветнаестог децембра, пак, у тренутку када на жиро-рачуну нема пара за исплату личних доходака запослених (како их је Никић уверавао) директор ЈП „Пословни простор“ издаје налог да се издвоји 20.500 динара, за куповину путничког возила „југо корал“ 55Ц. Не треба посебно познавати кретања на тржишту аутомобила да би се знала тадашња цена овог возила — 8000 динара.

тио се станом. Само су њихови најближи могли доћи до њихових нових телефонских бројева. Осталима су се јављали на пејџер.

У овом трилеру, где се и пре злочина знало да ће „собар бити убица“, занимљиву улогу одиграла је госпођица **Маја Антић**, некадашња секретарица Председништва СПО. Шта странка намерава да предузме Никић и Гајић сазнавали и пре него што су страначка саопштења факсирана медијима, па се једном приликом десило да Никић на НТВ Студио Б реагује истовремено са Драшковићевим саопштењем, што се по немилосрдним законима Гринича никако није могло догодити. Тако је госпођица Антић „проваљена“ и уместо пилуле са цијанкалијем сада ради у „Пословном простору“ директора Никића.

Најзанимљивија улога ипак припада „француским собарицама српске опозиције“, Демократској странци.

Искључене чланове СПО формално не примају у своје редове, али их у свакој конкретной прилици безрезервно подржавају. Не могу против интереса бирача, али ни против својих интереса. У новембру уклањају и последње непожељне сведоке, када разрешавају дужности двојицу чланова СПО у Стамбеној комисији. Сада су мирни — на челу најосетљивијих органа, Управног одбора Јавног предузећа и Стамбене комисије, имају своје људе — **Зорана Новаковића** и **Душана Војиновића**. Дакле, све оно што је везано за располагање огромним материјалним средствима, под њиховом је директном контролом.

Финансијски извештај, односно само његов део који се односи на пословање „Пословног простора“, коначно стиже у Стари град. Председник Кажих припрема се да га стави на дневни ред, али га (после толико месеци вегетирања) смењују. Коалиција Одбегли СПО и Демократска страна, на истој седници где смењују Кажиха, за новог председника бирају — Миленка Никића.

Зашто не неког из Демократске странке? Или је Никић, ипак, најбољи? Бољи од свих демократа?

Српски покрет обнове тражи од Владе Србије да се у општини Стари град уведу привремене мере и влада се радо одзива. Стари град је, не рачунајући Стару Пазову, прва општина где се уводе привремене мере, **27. децембра 1994.** Састављено је Општинско веће од 7 чланова у коме СПО-и СПС имају по три члана, а Демократска странка једног.

У ноћи 28. децембра, док решење још није стигло у општину, састаје се Стамбена комисија да заштити интерес бирача што више може. Што доделом, што легализацијом бесплатно усељених станова, верификују се 80 решења за станове. Међу занимљивим подносиоцима позитивно решених молби налазе се: презимењакиње председника стамбене комисије **Душана Војиновића** (ДС) и потпредседника општине **Душана Кузмановића** (ДС), свастика **Ђорђа Зечевића** (бившег републичког и савезног посланика), **Снежана Сављић**, као и брат Владимира Гајића, **Филип**. Овај последњи је, по првобитном решењу, требало да замену мањег стана у Земуну за већи у Тадеуша Кошћушког доплати 20.000 марака. Но, верификована је чиста замена. Без доплате.

Ћинђић ће ових дана изјављивати да „ништа не разуме“. Он зна само да је СПО затражио да уведу привремене мере, да су оне уведене, а то значи да СПО сарађује са СПС. Није их ваљда увео он, Ћинђић, иако је и могао, и морао, и није морао. Било је на њему. Не зна откуд Вуку тако тешке речи, пита се, кад, лепо видимо, он се уопште не узбуђује. Он само чезне за малом, малецком, макар „техничком“ сарадњом између странка и много му је криво што не може да је оствари. А увек је коректно сарађивао и борио се за сарадњу, још од ономад када је бежао од националних странака да не огули новопечени грађански лак, па се недавно оправдао како онда демократе „нису обраћали довољну пажњу на национално питање“. Па се тргао и постао националиста.

Кад му буде било у интересу да разуме, откриће се да је на Ћинђићу било да бира хоће ли се или неће увести привремене мере. Било му је драже да „сачува леђа“ Миленку Никићу, као што му је некад било драже грађанско од националног, Мићуновић од Милошевића...

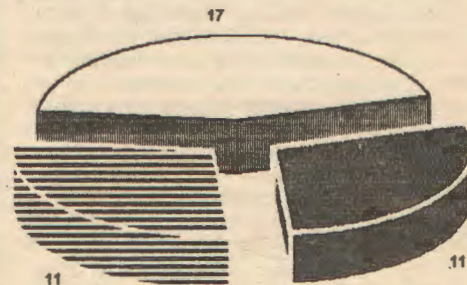
Он је саучесник, ни најмање хладан кад је новац у питању. Од сиромашног младића постао је имућан тек откад се бави политиком. Користећи туђе невоље извлачи корист. Лукав, осветољубив, што се свуда у свету сматра интимним политичким комплиментом, овај играч

на гробу данашње српске опозиције генерирао је реваншизам свуда где је могао, од београдске Звездаре до Мионице.

У томе ће му помоћи Војислав Коштуница и неке мале странке које су далеке, 1992. године, ушле у опозициону власт.

ТОПОЛА — ПРИВРЕМЕНЕ МЕРЕ УЗ ПРЕТЊЕ

Када је половином јануара **Милован Маринковић**, председник општине Топола, на конференцији за штампу у Београду изрекао шта је одборницима који су дан раније, „у минут до дванаест“ пре увођења привремене управе покушали да одрже скупштинску седницу, рекао локални социјалиста-одборник, у новинарским круговима то се данима препричавало као виц.

Топола: СПО 11, СПС 17, остали 11

Тополски социјалиста рекао је дословно ово: „Нем' да и' цабе чекате. Тако смо и' сакрили да неће никад да и' нађете“.

И стварно су их цабе чекали. Тројица одборника нису се појавили и опозиција у Тополи изгубила је већину а са њом и власт.

На локалним изборима 1992. власт у Тополи освојила је удружена опозиција, а са далеко највећим бројем одборника предњачио је СПО. Од 40 одборника СПО је имао 11, Демократска странка Србије 4, Демократска странка једног, Сељачка странка Србије тројицу, ондашњи ванстраначки Депос такође тројицу, што је чинило збир од 23 одборника и апсолутну већину. Социјалисти су имали 17 одборника.

Убрзо су добили још једног одборник Селачке странке Србије прелази у СПС. (Зли језици тврде да је социјалисте овај прелазак кош-

тао 1000 марака и прасе од 40 кила). Опозициона коалиција је ослабљена али још увек довољно јака да удружена влада општином.

Српски покрет обнове увек ће Тополу звати „својом“ (ваљда због броја одборника) иако од кључних функција власти није имао буквално ништа осим — како се сматрало — већину у Извршном одбору. Састав Извршног одбора био је у оно време охрабрујући: 2 из СПО, 4 из ванстраначког Делоса, 2 из ДСС и 1 из Демократске странке. Председника Извршног одбора дала је Демократска странка Србије и на ову најзначајнију општинску функцију постављен је Гаврило Николић. Председник општине изабран је из ванстраначког Делоса.

До самоубиства Милије Благојевића, председника Општинског одбора СПО, мислило се да у Тополи све беспрекорно функционише. Благојевић је оставио опросташто писмо из којег је јасно само то да нешто није могао да издржи. Упућени, без жеље да им се помене име, коментарисали су да је тиме заправо заштитио своју породицу. Ипак, непобитна је чињеница да је од крупнијих потеза у свом кратком политичком животу Милија Благојевић покушавао да врати општини Топола једно изузетно привлачно земљиште на Опленцу, одмах код улаза на гробље. Земљиште је још 1991, у време председника општине социјалисте Илије Марковића, додељено „неком приватнику“ са намером да се ту изгради угоститељски објекат. Ствар са „друмском механом“, како у локалу зову тај (за сада) неизграђени хотел-мотел крај светилишта српског монархизма, најгласније је подржавао управо Гаврило Николић, председник Извршног одбора, члан Демократске странке Србије.

Убрзо се у Тополи прочуло да није реч ни о каквом „неком приватнику“ већ о корпорацији СТАНКОВИЋИ и њеном власнику Живојину Михајловићу (Жики Муштикли). Поготово када је Гаврило Николић у Београду добио стан у једном од СТАНКОВИЋИ насеља.

Демократска странка Србије, изразито монархистичка странка, ничим није реаговала на чињеницу да један од њених утицајнијих локалних чланова лобира да се на улазу у општинско гробље сазида кафана.

Почетком јануара 1995, скупштина општине изгласава да се ово земљиште врати општини Топола. Један за другим, 9, 10 и 11. јануара, тројицу одборника подносе неопозиве оставке: двојица из СПО и један из ванстраначког Делоса. Тиме је број опозиционих посланика са довољних 22 опао на критичних 19.

А онда оставку над функцију подноси и председник Извршног одбора, Гаврило Николић. Зашто је подноси, нико не зна.

Када је, на апел Вука Драшковића, делегација СПО отишла у Тополу да убеди „своју дво-

ЧАЧАК

На допунским општинским изборима у Чачку, пре два месеца, у месној заједници Градски бедем 2, уједињена локална опозиција (СПО, СРС, ДС, ДСС и СЛС) истакла је за одборника кандидата СПО Зорана Јовановића. Кандидат је добио. Сада у чачанској скупштини седе 49 социјалиста и 21 одборник уједињене опозиције.

Био би то само један мали леп успех за српску опозицију да у његовој позадини не стоји нешто ружно и, на жалост — уобичајено. Председници либерала и србо-демократата, Никола Милошевић и Војислав Коштуница, вршили су огроман притисак на локалне страначке одборе да ни у ком случају не подрже кандидатуру која долази из СПО. Коштуница је отишао тако далеко да је председнику општинског одбора ДСС претио и сменом.

јицу“ да не подносе оставке, један од њих, Зоран Митровић, предомислио се и повукао је. Други, Радослав Матић, директор фабрике сточне хране у Наталинцима, одбио је да то учини. Одмах је избачен из странке.

Човек из ванстраначког Делоса, „језичак на ваги“, дочекао је СПО делегацију упућан, са милиционером иза паравана, којег је позвао да га заштити. Молио је да га не убеђују, јер је под огромним, двоструким притиском. Није рекао ко га притиска, али га притискају и да не повлачи оставку и да се истовремено појави на седници скупштине општине Топола где би социјалистичка (са њим) већина, пре увођења привремених мера, вратила локацију на Опленцу упорном „приватнику“.

И тако, чабе су и чекали, као што је рекао тополски социјалиста-одборник, 17. јануара када је истицао рок за увођење привремених мера.

Уведене су 18. јануара, кад и у Мионици. Симултано.

МИОНИЦА — ДЕМОКРАТЕ ПРЕСУЈУ

Дика и понос СПО, „четничка“ Мионица је она општина где се у владавину кренуло заклетвом на Јеванђељу да се „не деле и завађају“. Од 45 одборника СПО је имао 10, ванстраначки Делос 8, Демократска странка 4, Група грађана (са листе Делос, ДС и СНО) 3 и На-

ПОЖАРЕВЉАНИ

Иако је најпре учествовао у договору, на инсистирање врхова Демократске странке Србије и „Делоса“, пожаревачки СПО није позван да учествује на митингу „Против мрака“. Учествоваће ДСС, ДС, СРС, СЛС, Независни синдикат „Ангропромет прехрана“. Српски покрет обнове неће. Не дају Коштуница и Ракић.

родна радикална странка 4 одборника. Укупно 29 одборника, против социјалиста који су их имали 16.

Место председника општине, по међустраничком договору, почасно је припало СПО и инжењер Момир Ранковић постао је први председник који није био „црвен“. Потпредседника, Миодрага Живановића, дала је Демократска странка, а председника Извршног одбора (13 чланова) — Народна радикална странка. Мионички пекар Живко Ђурић, председавао је телом у које су ушли сва четирица из Народне радикалне странке (!), један из СНО, један из Демократске странке, 4 ванстраначке личности (прикривени НРС и ДС), 2 из СРС и — веровали или не — један из Српског покрета обнове.

Ранковић је одмах имао проблема са својим потпредседником демократом пошто је овај, како тврде, своју функцију схватио преамбициозно и равноправно са председником. А председнику се догодио и мали гаф: вратио је Војном музеју у Београду уље Уроша Предића — портрет војводе Живојина Мишића, позајмљено мионичком Културном центру приликом прославе 88. годишњице Колубарске битке и подизања споменика војводи Мишићу. Чије да је, сматрало се да Предићево непроцењиво уље некако „по правди“ припада Мионици.

Док се председник батрга између навалентног потпредседника и локалног листа „Зелени“ који га је калио због непоштовања локалног права, пекар Живко фактички је владао Мионицом. Састав Извршног одбора омогућавао му је да одлучује о додели локација за градњу и пословног простора, запошљавању... Изградњу путева усмеравао је према селима потенцијалних гласача НРС, што у локалним условима није мала ствар. Исто је чинио и са ретким цистернама нафте које је тадашњи начелник округа (садашњи министар за саобраћај и везе) Алекса Јокић углавном слао само околним СПС-селима. Ранковић је молио потпредседника СПО-а Драгослава Миличића да и њему додони коју цистерну са нафтом не би ли је продао „својим“ селјацима, али ниједна цистерна није пронађена за СПО. Што такође није мала ствар.

Најзад, потпредседник демократа Миодраг Живановић подноси неопозиву оставку са образложењем да више „не може сарађивати са СПО“. Не зна се зашто не може. Након тога Демократска странка иступа из свих општинских комисија али остаје као одборничка група у скупштини.

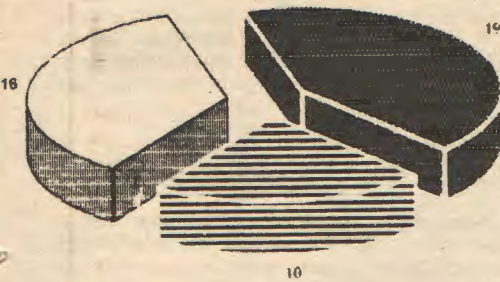
Председник Ранковић покушава да на дневни ред стави распуштање Извршног одбора, због разних злоупотреба, али скупштина то одбија, са поверљивим коментарима како не желе да се „деле и завађају“.

Тако Момир Ранковић подноси оставку. Нико не спори да упражњено место председника припада СПО и странка истиче свог кандидата: машинског техничара Видосава Чолића. Скупштина два пута гласа, али СПО кандидат не пролази. Од 26 присутних, 4 гласају против, што је за један глас мање од потребне већине.

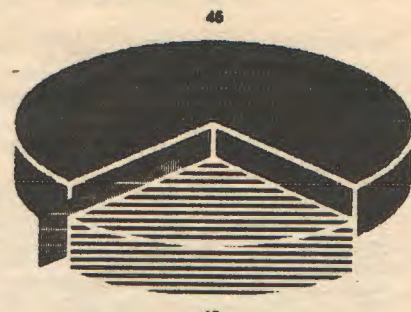
Зашто су против када се сви слажу да место председника општине припада Српском покрету обнове?

Зато што два одборника Демократске странке, Милош Јокић и Раденко Живковић, бивају уздржани. Против је одборник Народне

Мионица: СПО 10, СПС 16, остали 19

Врачар: СПО 15, остали 45

радикалне странке и један из Групе грађана, радник ваљевске „Колубаре“. Ако је познато како је гласао радник „Колубаре“, непознато је шта је у Мионици недељу дана пре увођења, привремене управе раио његов директор, Мирослав Стефановић, члан Нове Демократије. Упућени кажу да је лепо „порадио“ на увођењу привремених мера, онако „посреднички“, како то уме само Нова Демократија. А имао је и са киме да се дружи, јер је Мионички Културни центар (они обожаваоце уља Уроша Предића), вишевековно упориште Нове Демократије.

Сада већ бившој, „четничкој“ власти у Мионици пребацивало се да није успела да изгради ни спортски центар, као што су обећавали. Никако нису, мученици, могли да добију дозволу. Министарство за омладину и спорт стално је имало неке „архитектонске“ примедбе и враћало пројекат „на дораду“. Чак су тражили да се спортски центар у Мионици оспособи за савезни ранг такмичења (!), што је целу ствар враћало на почетак. Ваљда ће сада пројекат бити добар.

Нико из Демократске странке не налази се позван да објасни зашто су њихови одборници били „уздржани“. А на руку им иде и образложење Владе која овако образлаже увођење привремених мера пре истека законског рока од 3 месеца: због злоупотребе службеног положаја, ненаменског трошења средстава из буџета и доношења незаконитих одлука. Не каже се ко их је доносио. Није ни важно, јер је пекар затворио Мионицу.

ЗВЕЗДАРА — КРИЗА ОПШТИНЕ

Криза општине Звездара не само да демонстрира лоше односе између и унутар опозиционих странака већ и типичан пример метода уцене Демократске странке Србије и Демократске странке.

Стање у скупштини општине, након избора 1992, било је најкомпликованије од београдских опозиционих општина. Од 53 одборника, социјалисти су појединачно имали највише — 20 одборника. По странкама, састав скупштине је био следећи: СПО је имао 12, Демократска странка Србије 9, Демократска странка 6, Српска радикална странка 3, Нова демократија 2, Светосавска странка једног и један из Групе грађана (независтан). Из СПО један члан прелази у новоформирану „Групу Звездара — 4“ у коју улазе још 2 одборника Нове Демократије, одборник Светосавске странке и један независан. Тако СПО остаје са 11 одборника.

Председника и секретара општине Будимира Ивановића и Љиљану Милутиновић, дао је СПО; потпредседника Мирослава Јанковића, Демократска странка. У Извршном одбору од 8 чланова председавао је Томислав Богетић (ДСС), а од чланова били су још један из ДСС, 2 из Демократске странке, један из Нове Демократије и 3 из Српског покрета обнове.

Јуна 1994, због најпре унутарстраначких неслагања и мешања надлежности, смењена је секретар општине Љиљана Милутиновић (СПО) и њено место остало је до овог тренутка упражњено. До краја новембра општина нор-

мално функционише, када се дешава друга смена „на врху“: овај пут смењен је потпредседник општине, демократа Мирослав Јанковић, са образложењем због злоупотребе службеног положаја (неко поткровље).

Ова смена 29. децембра повлачи за собом оставке 4 члана Извршног одбора: Томислава Богетића и Драгана Јочића (ДСС) и Радослава Нектаријевића и Лејле Руждић. (ДС). Јасно је да општина не може да функционише и да је чека привремена управа ако се опозиционе странке не договоре. А договор је веома занимљив.

После исте седнице, представници ДС и ДСС одлазе код председника општине Будимира Ивановића са предлогом који се интерно назива **ВАРИЈАНТА 1**. Варијанта Коштуничиних и Ђинђићевих одборника изгледа овако: да председник општине и заменик секретара општине буду из СПО-а потпредседника и секретара дала би ДСС. Што се Извршног одбора тиче, ту би председника и једног члана дала ДСС, потпредседника и 2 члана дошли би из ДС; радикалима би припало једно место а за СПО су предвиђена 3.

Шта овакав предлог фактички значи?

Значи да се СПО-у великодушно нуди формална власт оличена у председнику општине и, као што се дешавало на Старом Граду у Мионици — потпуна одговорност. За то време стварну власт на општини држала би коалиција ДСС-ДС која са пет гласова у Извршном одбору може сама доносити све одлуке.

Уколико СПО не прихвати овај предлог, а ДСС и ДС га не повуку, преостају само две могућности: да странка изађе из скупштине, или пожели да остане на власти. Ако изађе из скупштине, у општини ће увести или привремене мере или ће ДСС и ДС морати у коалицију са СПС; ако СПО и даље жели власт, а одрекле се ДСС и ДС, принуђен је на коалицију са СПС.

У СПО се надају да ће **ВАРИЈАНТУ 1** успети да модификују у **ВАРИЈАНТУ 2** и да ће она бити прихваћена. Према овој варијанти, СПО тражи секретарско место у скупштини (уместо заменика секретара) и једно место више у Извршном одбору — 4 члана уместо 3. Сматрају да је то идеална комбинација, погодито ако се узме у обзир реално очекивани кворум који је, буквално, на граници могућности антисоцијалистичких странака на Звездари — 27 одборника.

И уцењивачи и уцењени куну се да Звездара мора остати опозициона. Видеће се да ли и по какву цену.

ВРАЧАР — СПО ИЗБАЧЕН, СТАЊЕ ФЛУДНО

Елитна Београдска општина на којој се налазе најлепше куће, најстарија грађанска традиција и најстарији угледни Београђани, могла је 1992. да се похвали како у општинској скупштини нема ни једног јединог социјалисту. Победа је била до те мере велика, да је глумац Петар Краљ, као једини независан одборник, деловао као вишња на шлагу два победника: коалиције Депос и Демократске странке. Од

60 одборника 38 припали су Депосу (23 ДСС и 15 СПО), а 21 одборника добила је Демократска странка. Депос је имао апсолутну власт.

Псловник општине Врачар није раздвајао функције председника општине и њене владе, па је тако, по међустраначком договору Драшковић-Коштуница, председник изабран из редова ДСС. Био је то **Драган Маршићанин** који на тој функцији остаје до данас. Потпредседнике скупштине и Извршног одбора дао је СПО (**Славоко Татић**) и тако редом, по договору.

Ако је ДСС био доминантан у законодавној власти, СПО је имао већину у извршној: **Извршни одбор од 7 чланова састојао се од 3 члана ДСС (са председником) и 4 члана СПО (са потпредседником).**

По успостављању власти одмах је извршена смена у Одељењу за опште послове, Стручној служби и Одељењу за имовинско правне послове. Начелник комунално-стамбеног и грађевинског одељења није смењен — у претходном мандату дошао је социјалистима са општине Стари Град. Временом, примедбе СПО да је начелник „стамбеног“ и даље „црвен“ постаће извор сукоба између коалиционих партнера у Депосу.

Већ на пролеће наслуђује се „квар“ али у редовима ДСС.

Коштуничина странка постојала је тек непуних годину дана и сматрало се да је председник Маршићанин још гајио симпатије према „мајци“ (ДС), а да је секретар очито наметнут председнику по налогу странке. СПО је, како кажу, „гасио ватру“ између председника и секретара, али никако није знао ко је у ДСС задужен за инвестиције и послове око локација. На одговор су чекали до августа 1993, када је Коштуница јавно изјавио да је „Депос мртав“, и на Старом Граду оптужио СПО за малверзације. Последице на Врачару одмах су се осетиле. Све оно што је Коштуница стављао на душу СПО-у у Старом граду, увео је као праксу на Врачару.

Одлуке Извршног одбора које су до тада увек биле једногласне почеле су да се прегласавају. Председник Маршићанин није желео да се функција председника скупштине и Извршног одбора раздвоји, неколико пута је покушавао да неiskusне чланове Извршног одбора „преведе жедне преко воде“ у вези са из-

ГРУПЕ ГРАЂАНА

На локалним изборима за варваринску скупштину (40 одборника) СПС је добио 18 места, а сви остали заједно 22 (СПО-5, Сељачка странка — 11, СРС-1, ГГ-5). Опозиција је, дакле, победила. Међутим, резултати избора суспендовани су ПРЕ КОНСТИТУИСАЊА СКУПШТИНЕ тако што су по један одборник СС, ГГ и СПО (прешао у СПС, јер је добио стан и посао у Извршном одбору, због чега је избачен из СПО), чиме су социјалисти обезбедили већину иако су на изборима изгубили.

У Њивцу (33 одборника) социјалисти су добили 16 места а сви остали 17 (ДЕПОС-15, СПС-1, ГГ-1 ДС-1). Опозиција је и тамо, дакле, победила. Пре конституисања скупштине онај ГГ-одборник прилази СПС-у и тако социјалисти мимо воље народа „побеђују“ на изборима.

У Параћину социјалисти од 52 одборничка места заузимају 23, а сви остали 29 (СПО-9, ДС-4, СРС-3, ГГ-13). Опозиција, дакле, и ту побеђује. Пре конституисања скупштине већина ГГ-одборника прелази у СПС и тако ови обезбеђују већину.

У Ковину је изборни резултат био 20 према 20 (СПС 18, СПО 9, ДС 6, ДСС 5, ГГ 2). Социјалисти већину обезбеђују из групе грађана.

МЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Избори за месне заједнице су независни од осталих (републичких и локалних) и расписују се сваких две године. Тако је, на пример, крајем прошле године у смедеревској општини на изборима за месне заједнице СПО победио у 11 (у некимa стопостотно, а у некимa са великом апсолутном већином), а СПС у 4. Слично стање је било и по селима. Пошто су видели како ствари стоје, Влада више не расписује изборе ни тамо где би по закону морала. Зато је и предложила нови Закон о локалној самоуправи, према којем нема другог круга избора.

давањем пословног простора и доделе станова... међу партнерима било је видно узајамно неповерење и разочарење. Баш у овом периоду ДСС предлаже и доделу локала својим члановима и симпатизерима, крећу велике малверзације („Манекс-интернационал“, „Милош-холдинг“), кредитирање пословним простором донатора ДСС, а на руку владајућој странци Врачара ишла је и чињеница да је директор предузећа за пословање пословним простором „МП Врачар Д.О.О.“ био члан ДСС.

Српски покрет обнове није имао одговарајући кадар за нека радна места и она су остајала непопуњена. Када се интервенисало код тадашњег генералног секретара СПО, Владимира Гајића, добијана су само обећања. У том периоду СПО остаје без једног одборника, Војина Јоксимовића, који одлази на дуже из земље. Сада има 14 одборника. Такође, један одборник ДС прелази у ДСС, па је однос Кошлуница — Ђинђић 24 према 20.

Завршни део распада коалиције на општини Врачар одиграо се марта-априла 1994. а непосредан повод била је изјава председника Маршићанина да ће ДСС као начелна странка поштовати све законе постојеће државе. У одговору у „Борби“ потпредседник Татић сматрао је да исте не треба примењивати када су на штету грађана. Врхови странака већ су били миљама далеко и 16. маја 1994. СПО је простом игром бројки избачен са Врачара. Демократска странка као и са СПО на Старом граду, улази у коалицију са Демократском странком Србије. ДСС напуштају одборници — композитор Рајко Максимовић и преводилац Зора Чавић-Илић. До допунских избора у децембру 1994. ДСС је имала 20 одборника, а у овом тренутку их има 21.

Највећа афера од које се Врачар још увек није опоравио везана је за утају и неплаћање одређених пореза, што све заједно чини суму од 115 милиона динара. Утаја је откривена када је СПО већ елиминисан. Утајени порез је враћен, али се не зна како ће општина испливати са плаћањем казне за то кривично дело, јер је предвиђена од један до десет пута већа у односу на утајену суму. Окружно тужилаштво покренуло је кривичне пријаве против председника Маршићанина, смењен је начелник Стручне службе против којег се води кривични поступак, као и против директора Пословног простора. Сви су чланови Демократске странке Србије. Кошлуница се није огласио.

Нови партнер, Демократска странка, одмах је капитализовала своје партнерство. Готово је отета зграда у улици Пролетерских бригада за седиште странке. О становима и локалима да се и не говори. Љупки партнер се толерише јер, како кажу упућени, Кошлуничини одборници већ зазиру да би и њихову општину могла да

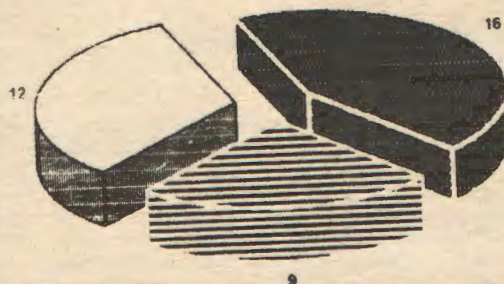
задеси привремена управа. Расписују се, упоређују, проверавају, броје... Према Српском покрету обнове влада анимозитет и страх, чак се ни најбенигнији процедурални предлози који долазе од ове странке не усвајају.

Криза општине Врачар већ је ларвирана иако је уобичајен термин да је стање „флуидно“.

САВСКИ ВЕНАЦ — СТАБИЛАН И ЗАБРИНУТ

За ову општину, такође у срцу Београда, тренутно нису везане никакве афере и то је једина београдска општина где је опозиција на власти а да је власт стабилна. Није тајна да се рецепт састоји у сарадњи са социјалистима. Боље речено — социјалисти сарађују са опозицијом, што је прави опис стања.

Наиме, од укупно 37 одборника ове општине, 12 припадају СПС (прикључује им се увек један одборник из Групе грађана па их фактички има 13), СПО има 9, ДСС 7 и Демократска странка 8. Извршна власт је апсолутно у надлежности СПО, јер од 7 чланова 4 су из СПО (укључујући председника Бранислава Ђирића), 2 из СПС а један члан је ванстраначка личност. Председник општине, Никола Адаше-

Савски венац: СПО 16, СПС 12, остали 9

вић, изабран је из редова СПО, као и секретар Здравко Крстић. Потпредседник Горан Благојевић одлази из редова социјалиста.

У почетку су ДСС и ДС покушавале да, често без икаквих разлога опонирају, али се у последњих пола године све одлуке доносе једногласно. Свако би свакога могао да навуче на танак лед, али нико то не чини. Директиве се овде или не дају или не примају.

Власти на Савском Венцу не брине судбина њихове међусобне сарадње, већ предлог Закона о локалној самоуправи којим се градске општине своје на статус месних заједница у којима би се постављала једнообразна „општинска већа“ са по 20 чланова. Тако би, рецимо, општина Медвеђа имала одборнике, а један Стари Град некакво „веће“. У Савском

Венцу кажу — то је страшно. Друго што их брине је предлог Закона о подржавању општинске мнoвине. Сматрају да је очита намера предлагача да финансијски опустоши већ увелико осиромашене општине.

КОСЈЕРИЋ — МИР У КУЋИ НА РАЧУИ СПО

Косјерић заправо представља чудо од општине. Тамо се победник на изборима 1992. СПО, са највећим бројем одборника (11), одрекао сваке власти и на тањиру је предао Демократској странци.

Од 27 одборника, двојица су из ванстраначког Депоса, 2 из Демократске странке, један из Нове Демократије, 2 из Демократске странке Србије, 2 из Групе грађана и 11 из СПО. Социјалистима припада 7 одборничких места.

Власт је подељена овако: председника општине, Новицу Пантовића, дала је Демократска странка, потпредседник Нова Демократија, секретара СПО. Председник Извршног одбора који се састоји од 7 чланова је ванстраначка личност. Поред њега, чланови ИО су тројица чланова СПО и тројица чланова ДС, што је својеврстан куриозитет (дозвољава га текући Закон о локалној самоуправи који каже да члан ИО не мора аутоматски бити и одборник) и странка која у скупштини има два одборника, у Извршном одбору има — три члана.

У општини Косјерић тренутно нема потреса. Можда би их било ако би СПО инсистирао на својим правима. Остале странке нашле би се у неугодној ситуацији да бирају или сарадњу са СПС или привремену управу.

НОВА ВАРОШ — СТАБИЛНО И ПРЕАМБИЦИОЗНО

У Новој Вароши не би било проблема да председник општине Драган Курђубић није поднео оставку на чланство у СПО. Изборни резултати били су добри по странку: од 27 одборника СПО је имао 9, Демократска странка 4, Српска радикална странка једног, Група грађана 4 и Социјалистичка партија 9. Председник је биран из редова СПО, потпредседница Јасминка Кријештаца из Демократске странке, а Извршним одбором од 7 чланова председава Славиша Пурић, такође из СПО.

Извршни одбор сачињавају 3 члана из СПО (са председником), један из Српске либералне странке, двојица из Групе грађана и једно место припада СПС. Нису прихватили функцију па је место упражњено.

Као разлог за своју оставку на чланство, Курђубић је навео неслагање са општинским руководством СПО у Новој Вароши. Посебно је незадовољан и врхом странке који му није финансијски помогао да реализује неке идеје. У странци кажу да су Курђубићеве идеје, кад се све зброји, требале да из страначких фондова истресу око 2 милиона марака, што је процењено као нереално и одбијено.

РАЧА — СТАБИЛНО, СПО У АПСЛУТНОЈ ВЕЋИНИ

Ако их буде служило здравље и срећа, одборници Скупштине општине Рача мирно могу да сачекају следеће изборе. Од 31 одборника 16 припада СПО, 8 СПС, 4 Депосу, 2 Групи грађана и један Демократској странци Србије. Председник општине, потпредседника, секретара, председника Извршног одбора дао је СПО. Од 7 чланова Извршног одбора троје је из СПО, троје из Депоса, један из Демократске странке Србије. Социјалиста нема.

Невероватно, али то је све.

НЕВАП

Т • И • М • Е • С

МАГАЗИН ЗА МОНТИРАНЕ ПРОЦЕСЕ * НЕЗАВИДНО ИЗДАЊЕ ЗАВИДНИХ НОВИНАРА * БРОЈ 2

ЕКСКЛУЗИВНО

**ТАКО МИ И ТРЕБА КАД
СЕ С ЊОМ УДРУЖУЈЕМ**

**БОЉЕ ДА САМ
СКОЧИЛА У БУНАР**

РАСКРИНКАНИ ПУЧИСТИ

Како „Невап“ сазнаје, двочлана фунамендалистичка банда под конспиративним називом „ДДММ — ПЈ“ откривена је непосредно пред успешан покушај збацивања легално изабране власти од стране. Акцији је претходило неочекивани концепцијски сукоб унутар пучистичке групе, који је унезверену полицију у последњем тренутку упутио на прави траг. На слици: банда непосредно после хапшења.

ЕПОХАЛНО

ГАЗИ МЕ СТАЛНО

ИЛИ ЋЕ НАС БИТИ ИЛИ
ВАС НЕЋЕ БИТИ

Косово, јануара 2009 (Ћевап) — Централна прослава поводом 620. годишњице изгинућа целокупног руководства одржана је у присуству неколико милиона срећника, који су имали част да буду приведени из свих крајева земље. Сента и председник стигли су на прославу непосредно пред почетак тако да је председник, још увек сав задихан, успео да каже да нико не сме да их бије без његове дозволе, што је од стране присутних поздрављено громогласном акламацијом. Занимљиво је да је председника чак из Београда, леђима и пешке, донео Сента лично. Био је то симболичан гест којим је председник хтео да ода почаст свима онима који су своја леђа потурили за добробит, просперитет, напредак и свеопшти развој српског народа. Након што је попио чашу „раденске“ председник се спустио у масу па је славље, арлаукање и цијукање потрајало све до зоре.

Пале, јануара 2009 (Ђевап) — У склопу прославе 620. годишњице изгинућа председник је посетио и своју викендицу на Палама, где је са послугом разговарао о кључним правцима развоја српства. На слици горе: председник са тамошњим шефом обезбеђења у свечаним гардијским униформама. Доле: спуштање у атомско склониште на свечани ручак уз звуке чувеног марша „Једем да је заборавим“.

БИЈАО, ВИЈАО ПА ДОЛИЈАО

Београд, 20. јануар 2009 (Ћегап) — Српска тајна полиција синоћ је у претпоноћним сатима лишила слободе извесног Слободана Милошевића, без сталног запослења и места боравка и са фалсификованим документима. Милошевић је ухапшен због основане сумње да је свесно и са одређеним намерама пресретао највише државне и партијске функционере и ометао их у вршењу њихових послова, као и да је своје грађанско право да се жали злоупотребљавао у приватне сврхе. Пред истражним судијом Милошевић је упорно понављао да је он „бивши председник државе“ (1996. наводно, емигрирао на Кипар) и да у директној комуникацији с властодршцима (Јер „нема други начин“) жели само да скрене пажњу на тежак политички, материјални и социјални положај обичног човека под овом влашћу. Истражни судија га је питао шта мисли шта би било и куда би то водило када би сваки од триста хиљада Срба тако, ванинституционим каналима, нападао највише државне функционере и решавао своје парцијалне проблеме. Као посебно отежавајућу околност судија је навео чињеницу да је, управо због, како рече, „дављења у невреме“ од стране истог Милошевића, председница републике госпођа академик проф. др мр доц. соц. прим. инг. другарица Мирјана Марковић дана 17. јануара т.г. закаснила на састанак мировне контакт групе за Обреновац, чиме је оптужени учинио теже кривично дело за које је предвиђена казна до 45 година затвора. Осим тога, истог дана Милошевић је насилно упао у кабинет председника владе после чега председник још није дошао себи, а већ следећег дана и председник скупштине је одбио да долази на посао док не добије извештај да је „давеж“ уклоњен. Због свега тога, Милошевићу је одређен притвор од 10 година до правоснажности пресуде.

Нема струје, нема воде, нема млека, нема пензија, нема превоза, хаос, безнађе, криминал...

Мани ме се, човече, видиш да радим

Чак ни председница републике, позната по својој толеранцији и доброту, није успела да убеди незваног госта да своје проблеме треба да решава као и сви остали поштени грађани

И, шта кажеш, месо
ниси пробао четири
године, а лекове од
кад си се вратио са
Кипра?

Да

Лекари се још увек боре за живот председника владе, који је од нервозе добио грчеве по целом телу

Шибе, бре, шибе!

Немојте тако, знате
ли да сам из Калуђе-
рице дошао пешке
да вас видим

Председник скупштине био је неумољив: или ја или он

Од извора из самог врха СПС-а „Невап“ је добио документ са ознаком „Строго ПОВ.“, који апсолутно објашњава како и зашто СПС-ови емисари успевају да буду благолагољиви и слаткоречиви у најневероватнијим ситуацијама и у најбезнадежнијим случајевима. Ради се о томе да је Главни одбор СПС-а од маркетиншке агенције „ЗАЋИ & УЋИ“ поручио и добио табелу, чијим коришћењем и најглупљи СПС-овац постаје говорник већи од Цицерона и филозоф већи од Михаила Марковића. Уз табелу обавезно иде и писано упутство за употребу и трака са снимљеним говорним упутством (за неписмене) и дели се уз писмену изјаву о дискрецији, како материјал не би доспео у конкурентске руке. Принцип је прост: говор или обраћање почињете текстом у горњем левом углу, затим било којим из друге колоне, па треће, па четврте. Тиме је прва реченица завршена. Даљи ток излагања може да почне од било којег реда. Треба само да се следи редослед колоне, без прескакања. Показало се да у најбаналнијем случају, дакле коришћењем само понуђених фраза, може да се прича барем два сата. Ако је говорник иоле нормалан па мало и импровизује, убацује дневно-политичке фазоне, међутим, тирада може да потраје и десетак сати. Без по муке. Изгледа, међутим, да већина СПС-оваца још увек није схватила упутство за употребу па они који, изгледа, јесу — беру све плодове. Мали Горан Перчевић и мали Ивица Дачић, на пример. Исумише мало за 750.000 долара колико је „ЗАЋИ & УЋИ“ -ју плаћено за овај пројекат.

ЉУБАЈ МЕ НЕЖНО

Другарице и другови, (браћо Срби и сестре Српкиње), драги народе!	реализовање задатака из програма економске стабилизације	обавезује нас на анализу	постављених објективних и субјективних услова
С друге стране,	сложеност и место кадровске политике	има битну улогу у формирању	праваца развоја за будућност
Исто тако,	непрекидно повећање квалитета и динамике наше активности	захтева предвиђање и реализацију	система социјалне политике
Но, не заборавимо да	актуелна структура организације СПС	помаже у припреми и реализацији	понашања чланова владе према њиховим задацима
Тако,	стално развијање различитих облика активности	гарантује суделовање читавог народа у формирању	нових предлога
Пракса свакодневног живота доказује да	константна гаранција, наша информативна и пропагандна делатност	обавља важне задатке у трасирању	праваца развоја у правцу напретка
Није неопходно нашироко образлагати тежину значења ових проблема, јер	јачање и развој структура СПС	омогућује више креативности	система формирања и кадрова који одговарају потребама
Богата и разнолика искуства	консултовања свим странкама и политичким факторима	одређују оцену важности	услова усвојених активности
Брига СПС и њених организација, али нарочито	почетак опште акције заузимања ставова	занимљив је историјски покушај верификације	модела развоја
Виши патриотски принципи, али и	нови модел активности СПС	изазива процес реструктурирања и модернизације	облика акције

СЕПАРАТИСТИ НЕЋЕ ПРОЋИ

Титов Митровиц, Јануара 1970 (Ђе-вап) — Министар полиције у Извршном већу СФРЈ дочекао је на територији своје делегатске базе шефа државе и партије и задржао га у дужем неизбегном разговору. На изричит шефов захтев изложио му је све што је савезна полиција учинила на сузбијању српског сепаратизма, криминалног развијања националне свести злоупотребе историје у националистичке сврхе. Том приликом наведено је да је савезна полиција иселила са Косова око 53.125 Срба, привела и обрадила око 162.334 особе српске националности и да је, ради реализовања националне равнотеже, увезен око 339.901 Албанац са стране. У смислу реализовања закључака Шестог конгреса конфисковано је од Срба 36% обрадиве земље и предато на управљање и обрађивање поштем Албанцима, а основане су и покрајинске политичке и културне институције, које би требало да Албанцима поврате поверење у државне органе. У том склопу основана је и Академија наука у коју могу да уђу искучиво лица албанске националности како би били неометани у вршењу културнонаучне мисије. Речено је да постоје реални изгледи да до краја века на Косову не остане више од пет посто Срба, чиме би конгресним одлукама зацртана равнотежа снага била очувана у циљу очувања јединства свих прогресивних снага у склопу братства и јединства. Шеф државе је, очигледно задовољан извештајем, похвалио министра полиције и положио камен темељац за нови дом исељеника. Посета је завршена свечаним ручком који је приредио друг Махмут Бакали.

Срела се два стара друга СПС-овца и један пита другог:

— Је ли, бре, што више не играш шах са оним СПО-овцем?

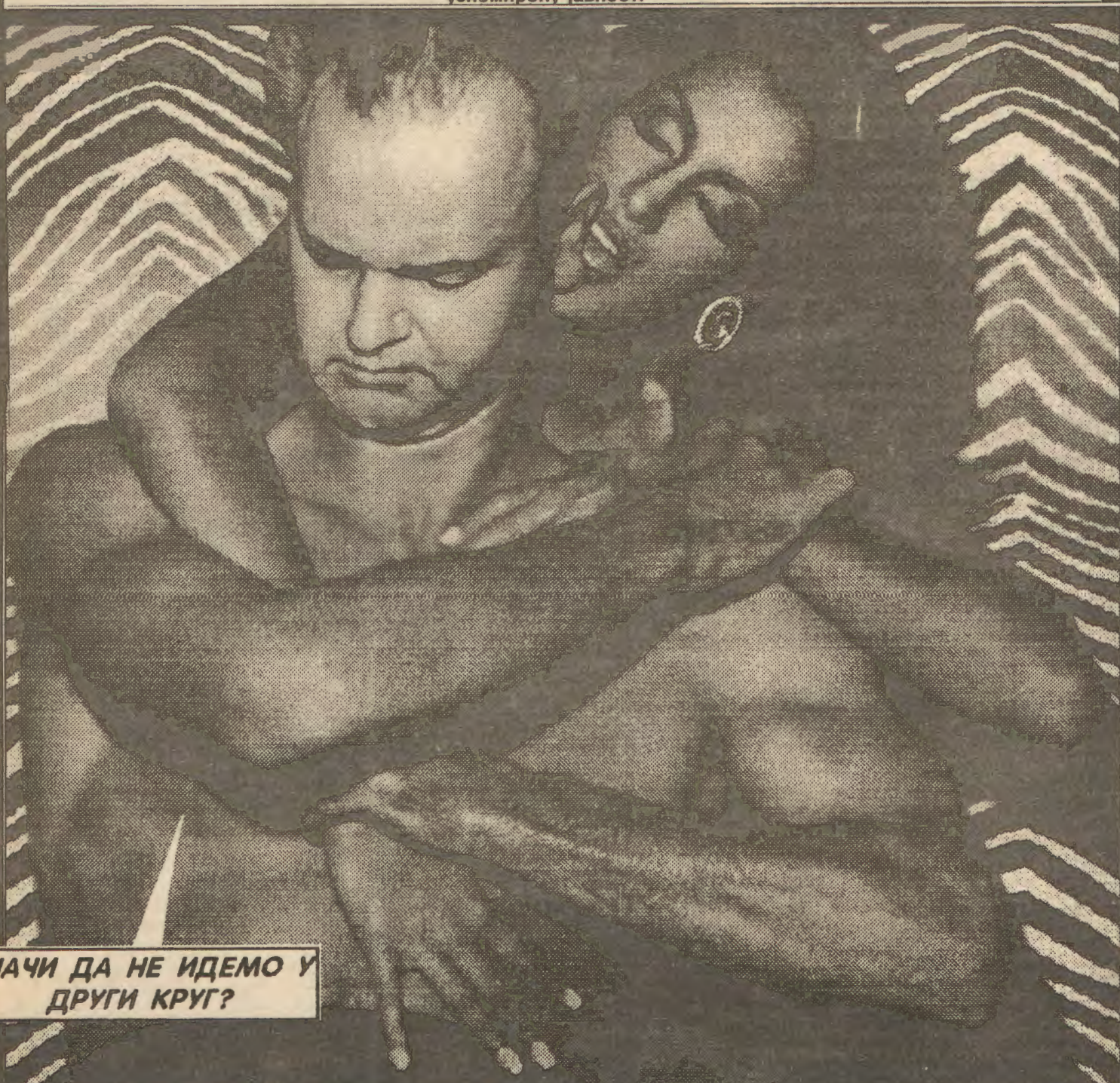
— Па да ли би ти играо са неким ко вара, крије фигуре испод стола, враћа потезе, гута фигуре, помера позиције, намешта, шутира се испод стола...?

— Не, никако.

— Е, па, неће ни он!

СОДОМА И ГОМОРА

Београд, јануара 1998 (Ћевап) — Да је врх државе огрезао у неморалу и промискуитету знало се и раније, али да ће то да изађе на ово није могло да се сања ни у сну. Серију аморалних потеза почео је председник лично дозволивши да непажњом сниматеља буде ухваћен оком камере. Објашњење да никог не треба да занима начин на који му је генерална секретарица скупштине изложила пројекат нацрта закона о локалним изборима, према којем убудуће не би било другог круга избора, није задовољно узнемирену јавност.

ЗНАЧИ ДА НЕ ИДЕМО У ДРУГИ КРУГ?

Инцидент би можда прошао онако како то приличи председнику републике, дакле некажњено, да мере одмазде није предузела особа од које се то најмање очекивало, председникова другарица Мирјана Марковић. Не видећи другачији начин да свом превртљивом супругу укаже да се о таквим стварима не може договарати.

**НЕМОЈ АЦУ, ОН НИЈЕ
НИШТА КРИВ**

...ПРЕКО ПАЛА

**ОД ВАРДАРА ПА ДО
ТРИГЛАВА...**

Ванинституционално, у неформалним круговима, одлучује да му узврати истом мером. У једном мотелу код Лајковца уговара састанак са Александром Берчеком, председниковим личним возачем, наводно ради анализе кадровске политике у Народном позоришту. Знајући да му од властите жене прети трајна опасност председник ангажује приватног детектива Бату Живојиновића да је прати. Бата, који у свему види и властити интерес, јер ако дође до распада владајуће коалиције смањује шансе да наплати и камате од „Југоскандика“ и главницу од Зајма за привредни препород Србије, а виси му и кадровски стан, хвата ове на делу и успева да их увери да је све то ништа у односу на положај човека у космосу и на питање „шта јест човек сам?“. Сви заједно крећу да нешто попију. И, како живот обично чини највећа

У СТОЧАРСТВУ ЈЕ
БУДУЋНОСТ

чуда, у првој кафани на излазу из Лајковца налазе никог другог до другарицу свог најљућег непријатеља. Даницу Драшковић, како за паре пева на уво војнику Ратку Младићу и то уз инструменталну пратњу највећег београдског хумористе Николе Милошевића. Ту се штета претвара у корист. Мира окреће свог супруга и обавештава га о овом политичком обрту, који може да донесе барем шест посто гласова. Ствари се даље одвијају као на филму. Слоба, уз њен пропагандни пристанак, „кажњава“ Миру шишањем до главе (да би социјалисти видели колико им је шеф принципијелан, а комунисти колико им је Шефица самокритична), чиме је лоптица пребачена у непријатељско двориште. Да би санирао последице овог политичког чина Вук Драшковић, уз њен контрапропагандни пристанак, кажњава Дану депортацијом у Призрен да се бави пољопривредом (да СПО-овци виде како им је шеф објективан а његова супруга вредна). И то није све. Пред Савезном скупштином заказане су демонстрације поводом хаоса и безумља у државном врху, инспирисане последњим догађајима. Окупило се неколико стотина хиљада људи који су мирно протестовали против свих неправилности. Једини инцидент био је када су провокатори из масе бацили цвеће на Вука Драшковића и нанели му лакше телсне повреде, али све то није могло да умањи величанственост скупа. Пажљивији аналитичари сматрају да је овим скупом Слоба изгубио два посто гласача, што значи да му је ипак остао добитак од четири. Тако се по ко зна који пут показало да нема тог кикса који председник не може да претвори у добитак.

НЕ ГАЂАЈ СЕ, БРЕ!

У ЧЕМУ ЈЕ СТВАР

Ових дана „Ђевап“ је дошао до информације о томе на који начин је биран „опозициони“ коалициони партнер социјалистима за учешће у влади, која, ево већ скоро годину дана, усређује своје штићенике. На столу ГО СПС нашли су се сви могући конкуренти. Иако су критерији били оштри и различити, избор је једногласно пао на једног. Ако погодите којег конкуришете за 100 динара у кешу.

На питање из прошлог броја „Ђевапа“ стигло је неколико стотина тачних одговора (особа Б) а награда од 100 динара иде Милисаву Ђетковићу, Церска 2а, Бајна Башта. Стигао је и ЈЕДАН ЈЕДИНИ нетачан и то од пензионера Војислава Базовића, Кумровачка 12, Петлово брдо, Београд, који баш зато добија утешну награду од ПЕТ ДИНАРА (ако му Воја Коштуница не да више).

**У СЛУЧАЈУ НАПАДА НАТО
АВИЈАЦИЈЕ КОРИСТИТЕ
ЦЕВИ БЕОГРАДСКЕ
КАНАЛИЗАЦИЈЕ**

на услузи, само Ваши
**ВОДОВОД И
КАНАЛИЗАЦИЈА**

100 ЉУДИ 100 ЋУДИ

Сваки човек, па чак и политичар, има неке своје мале тајне. Тако и Војислав Коштуница. Обично се мисли да је највећа Војина мистерија везана за чињеницу да сваки дан треба да гледа браћу Петровић. Али није. „Ђевап“ открива једну већу. Воја, наиме, пред сваку конференцију за штампу на којој треба да говори о СПО-у упражњава некакве вежбе, шта ли су, којима нико не зна ни циљ ни смисао. Шта то Воја покушава. Хоће ли му успети? Треба ли му подршка? Колико му још фали? Кад „Ђевап“ сазна сазнаћете и ви.

Афоризми у овом броју

Миливоје Радовановић

Сви наши грађани треба да знају да председник Републике ужива апсолутну подршку.

Ја сам председник Југославије! Ти ми признаје чак и председник Србије!

Из Србије још нико није побегао а да није понео лепе утиске.

Поштено речено, и наши екстремисти помало претерују.

И међусобно се убијамо. Не чекамо да нам други донесу слободу.

Морали смо да капитулирамо, јер би нас даље победе одвеле у пропаст.

Сви су очекивали да ћемо опет рећи не, али ми смо храбро рекли да!

Демократија је била за нас велики изазов, али смо успели да одолимо.

Као светски процес комунизам се очувао једино у Србији.

ГУЛАГ је прошлост. Треба веровати у Стаљина са људским ликом.

ПОРАЗНО

НЕКОМ РАТ НЕКОМ БРАТ

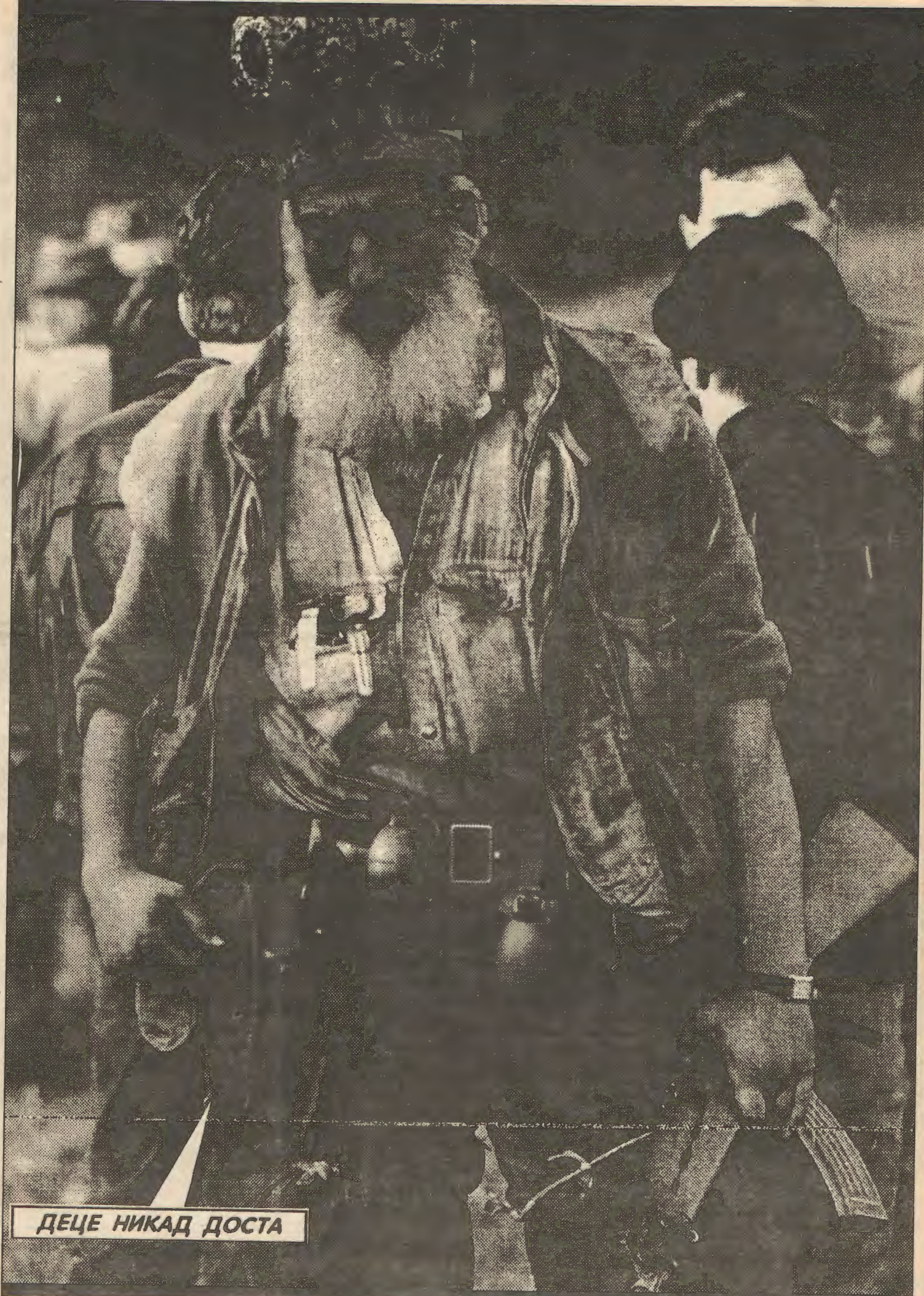
ДА МИ ЈЕ САД ЈЕДНА
КОКА-КОЛА

Београд, јануара 2009 (Ћевап) — Влада Србије доставила је надлежној комисији ОУН још три доказа о злоупотреби ратног права од стране противничке стране у грађанском рату. Први се односи на извесног Зорана Ђинђића који је у заробљеничком логору носио повоздан вреће са крављом балегом иако је међународном конвенцијом предвиђено да доктор филозофије може да ради искључиво у логорској библиотеци. Други се односи на извесног Војислава Шешеља, којег је у присуству УНПРОФОР-аца један непријатељски војник 127 пута ударио зарђалом кашиком по глави оштетивши му понос. Трећи случај је најстравичнији. Извесни господин Павле је у демилитаризованој зони испребијан од стране некаквих жена у црном, наводно у току полемике о абортусу, а у ствари због проповедања љубави међу људима ма које вере били. Од ОУН се тражи да се ови случајеви испитају и да се према кривцима примене санкције.

ОВИ ИЗ КАРЛОБАГА СУ
БАШ СИЛЕЦИЈЕ

ДЕЦЕ НИКАД ДОСТА

ирно спавајте! Преживе-
мо и ову ноћ!

уго се нисмо сагињали, а
нда је попустила концен-
рација.

Кртве нису узалудне. Ратни
починци су постали мирот-
ворци.

и смо пет векова били у
опству па смо се ослобо-
или. Ни сада не седимо
крштених руку.

о компромиса није могло
а дође јер су и они били
премни на све.

ви хоће да остану своји на
вом, а то објективно није
огуће.

ИЗВИЊЕЊЕ ЧИТАОЦИМА

У прошлом броју „Ђевапа“ најав-
љен је ПРИВАТНИ ЖИВОТ ВУКА
ДРАШКОВИЋА. Иако је господин
Драшковић са задовољством
прихватио да му се наши фоторе-
портери размиле по собама, ови
су у заказано време од стране
специјалних Јединица МУП-а Ср-
бије били физички онемогућени
да изврше поверени им задатак.
Објашњено им је да је приватни
живот појединца у нашем друш-
тву светиња и да ће се за тај при-
нцип борити до последње капи
крви. Фоторепортерске. „Ђевап“
је већ тужио министра полиције
Зорана Соколовића, а случај ће
бити предат и Међународном су-
ду у Хагу.

Победиће дух толеранције,
милом или силом!

Све су то закували пред-
ставници народа, а да се
народ питао до тога не би
дошло.

Нисмо могли раније да се
зауоставимо јер смо били
близу циља.

Ми у сваком тренутку знамо
шта хоћемо. У складу са
тим мења се и наш нацио-
нални програм.

Нисмо отишли до краја јер
би то обезвредило пређени
пут.

Само доживотни вођа може
да се посвети народу јер
њему није стало до поли-
тичке каријере.

У СЛИЦИ И РЕЧИ

Београд, јануара 2009 (Ђевап) — Београдска влада усвојила је уредбу којом са градских тротоара треба хитно да се уклоне лица која просе и тако срозавају огроман углед града и државе у свету. Хуманитарне организације очекују да председник републике врати ову уредбу на дораду, јер се њоме директно угрожавају елементарна људска права у једном демократском и на социјалној правди заснованом систему.

РУСКО АМЕРИКАНСКО СРПСКА БАНКА

РАС БАНКА АД.

Београд Српских владара 24/2

тел: 688-805, 683-979

факс: 682-809

ХАРТИЈЕ (1)

Забележио: Александар ЦВЕТКОВИЋ

Координациони тим владе Србије за спровођење економског програма, са г. Драганом (Тимпо) Томићем на челу, разматрао је у проли четвртак у Бездану проблеме графичке индустрије. Сасвим адекватно место за разговор о нашем политичком, економском, социјалном, културном и свим осталим тренуцима.

Сусрет је уприличен првенствено због отежаних услова снабдевања домаћег тржишта сто-папиром, чиме је доведено у питање нормално пословање новинско-издавачких кућа. Иако се закључено да тако више не може, одвојена је нормализација и стабилизација, а монополисти „Матрозу“ препоручено да како напред и уме снизи цену својих производа.

У актуелну дискусију укључио се (додуше само радног састава и дневног реда у Бездану) и гувернеру Народне банке Југославије. У

свом писму НИН-у, професор Аврамовић са запрепаштењем примећује да је угледни недељник подигао цену за „душманских 33% по примерку“, иако је за тржишну привреду уобичајено повећање до 10 процената. Као и учеснике састанка у Бездану ни уваженог академика није посебно заинтериграло зашто проблем са папиром имају „Политика“, „Време“, „Борба“ а не и „Новости“, „Експрес“ или „Брчинка“. Па да, какве то везе има са економијом?

Економиста светског гласа није желео да коментарише ни неке, свакако економске, али и „баналне“ примере поскупљења. Због чега су, рецимо, свеће са летошњих 50 пара достигле астрономских 2 динара (у „јевтиној“ „Јабучи“ нпр.)? Понуда и потражња јесу алфа и омега тржишне економије, шта ћете... Уосталом, гувернер је редовни читалац НИН-а а свеће му још увек не требају.

СТУДЕНТИ

Док су се њихове колеге из Студентског клуба озбиљно носиле мишљу да крену преко ранковог моста и поново подсети надлежне на своје постојање, руководиоци студентских институција су одмарали очи.

Наиме, станари највећег студентског насеља на Балкану негодовали су протеклих дана због хаотичног и дуготрајног ускраћивања струје. Градским властима је електродистрибуцији упућен је ултиматум: четири киловата наизменичне струје дневно по соби, да не би било кашта. Захтев је, срећом, испуњен.

Неколико километара североисточније, у центру Београда одигравала се у исто време права мала студентска фешта. У интимном кругу студената и њихових пријатеља, иза добро уграђених врата Интернационалног академског

клуба (Нушићева 6) одржана је модна ревија. Ову манифестацију, која ће највероватније постати традиционална, организовао је легендарни лидер студентског покрета деведесетих, некадашњи председник Савеза студената Београда, **Александар Никачевић**. Шармантни младић са свиленом ешарпом, који је због беспопштедне борбе за студентска права жртвовао више од десет година редовног студирања, данас је директор Интернационалног академског клуба.

Судећи по фотографијама са модне ревије Никачевић је врло успешан руководилац и омиљен међу посетиоцима клуба.

Посебно треба истаћи да су студенткиње-манекенке целе вечери понашале крајње професионално.

ЉУДЕСКАРЕ

На недавно одржаном сабору, конгресу, симпозијуму (шталије) Свих Срба света и века (јер је намера организатора скупа била да у конференцијску дворану Сава-центра уведу и сени предака у рају) чуло се онолико вазнесених реферата о свим нашим текућим Голготам и Калваријама, Сцилама и Харибдама, Содомама и Гоморама, Каинима и Авељима, Деда—Милојима и Баба—Милојкама...

Предњачили су, а ко би други, наша прекодринска браћа и они који се таквима осећају. Многи дискусанти предрали су да се изврши ревизија постојећег вредновања учешћа Срба у овом рату, па су у ту сврху призивали Учитељицу живота — Историју.

Знајући да велике историјске истине Срби најлакше утувљују у главу када им се предоче у песми или уз песму, присутнима се обратио и чувени српски пјесник Рајко Петров Ного. Према његовом лирском исказу, историја човечанства је историја злочина па, следствено томе, ни Срби не желе да остану изван цивилизацијских токова. „Куда бисмо уопште у својој историји до сада стигли да смо стално били за мир?“ Јесу ли Срби водили миротворну политику у Првом и Другом устанку, у Балканском устанку, у Првом и Другом светском рату, реторички се запитао оправдано уплахиран пјесник.

За тзв. „српске миротворце“ међу интелектуалцима брат Рајко је рекао да га подсећају на краткоживуће „егзотичне бумбаре“.

Тако је, останемо ли у домену зоологије, г. Ного показао да је себи наменио улогу „биг фут“-а Велико стопало — америчко-канадска верзија јетија) српске патриотске интелигенције. Људескаре, по нашим“.

Памтите ли како су српски рокери примили љубазан јавни позив Младих социјалиста, деведесет друге године, да учествују на антиратном концерту под покровитељством ове политичке организације? Као да их је неко гурнуо наглавачке у колектор са фекалијама. Пошто је тих дана било „ин“ декларисати се опозиционо, сви су, пре него што их је ико било шта и питао пожурили да изразе крајње гнушење и од саме такве помисли.

Али, времена се мењају. Опозиција од онда није успела да начини очекивани продор на политичкој топ-листи, па су и рокери схватили да их не интересује политика него економија. Јер, некако у исто време све је мање могло да се живи од верних слушалаца (постадосмо сви голи к'о пиштољи) и њихових пара за плоче, касете и улазнице за концерте. А социјалисти беху и даље живи, здрави и најближи каси.

Ко чека тај дочека. То се посебно показало тачним на примеру Младих социјалиста. После само две године чекања (а плашили су се да ће то потрајати) добили су „на тањиру“ једну од најтиражнијих рок-група уже Југославије — „Галију“. Распеване Нишлије су ипак инсистирали на суптилној варијанти кадровског преузимања па су проглашени за првоборце против шунда, у служби Скупштине Београда и Министарства за културу Србије. Они (из „Галије“) обавезали су се на већи број бесплатних концерата у главном и другим градовима у СРЈ.

Овај „поклон“ уопште и није био скуп — коштао нас је само трошкова снимања дуплог албума (компакт-диска) „Галије“ на Кипру.

Да су „мецене“ сасвим задовољне постигнутом сарадњом могло се видети по озареним лицима одабраних званица на божићном концерту „Галије“ у Скупштини Београда. Видљиво најраздраганији били су истакнути Млади социјалисти, председник фудбалског клуба „Палиулац“, г. Ивица Дачић асистент на Полицијској академији, г. Горан Перчевић.

А о промени, тј. прелазу на неке друге лествице и тоналитете, вокални солиста „Галије“, Неша Милосављевић у листу Младих социјалиста „Студент“ (одговарајући на конкретно питање могућности гостовања у Словенији) каже:

„Када су они млади војници погинули тамо, за мене је то био злочин преко кога се не може прећи. Могу да одем само ако буде писало да долази највећа српска група у Словенију и да ме сачека министар за културу, а онда већ можемо да разговарамо, јер би то био сасвим другачији приступ. Овако, не пада ми на памет“.

Паметно.

Време садашње. Разговарају министар вјера у влади Црне Горе, др Слободан Томовић, и новинарка Тајана Кнежевић а објављује нишкићи лист „Оногшт стандард“:

Како оцењујете међувјерску и међунационалну ситуацију у Црној Гори? Да ли постоји национална нетрпељивост?

Међувјерски односи су јако добри. Ситуација је потпуна и задовољавајућа.

Да ли зато исељавају Хрвате из Тивта?

Не, то су политички, а не вјерски проблеми.

А шта је са нападима на Муслимане, отмицом путника из воза, убиствима у Пљевљима? То су криминални акти. То није нетолеранција. Све то рјешава милиција.

Шта је са догађајима у нишкићкој Жељезари кад су радници средње пруге забранили долазак на посао радницима Муслиманима? Тешко би се и то класификовало као национална нетрпељивост и вјерска нетолеранција. То је једна провокација. Настала је врло запаљива атмосфера, а њу могу обично да искористе различите политичке странке за своје циљеве. По мени је вјерска нетолеранција кад неко људима забрани долазак у џамију и цркву. Ово што је било у Жељезари су реликти из прошлости. Ти људи нијесу вјерници. А кад неко каменује џамију, онда је то вјерска нетолеранција.

Нијесу је каменовали, него бомбардовали, и то у Нишкићу.

То је терористички чин.

ХАРТИЈЕ (2)

На састанку у Бездану представник сремскомитровачког „Матроза“ је покушао да релативизује одговорност свог колектива опаском да је у последње време, упоредо са појачаним рестрикцијама електричне енергије, уочена негативна појава да грађани новинску хартију користе за осветљење и грејање — што је апсолутно нерационалан вид потрошње и као такав угрожава тржиште секундарних сировина. Туробну атмосферу није умањила ни незграшна духовитост једног од учесника „безданског самита“: „А и шта ће нам сваки дан дневна штампа, ситуација је таква да ће лоших вести бити све више, народу је сасвим довољна постојећа секирација“.

Оно око чега су се експерти без расправе сложили (са препоруком да се тај податак не износи у јавност већ да се користи искључиво у научне сврхе) јесте чињеница да је у актуелним друштвеним околностима битно промењен смисао појма „хартије од вредности“. Ако се има у виду да за динарске обвезнице Зајма за препород Србије, ономад плаћених у противвредности од неколико хиљада марака, грађани сада могу да добију десетак динара, као и да после усвајања закона о ревалоризацији от-

купљеног друштвеног капитала плаћене деонице не вреде ни кишњива боба — једина реална хартија од вредности је рото-хартија.

А ни тоалетна хартија није за бацање.

TRAŽIM GLUPLJEGA OD SEBE DA SE DRUŽIMO MO-BI 185-135

„НОВОСТИ“, ПЕТАК 13. (ЈАНУАР)

КО СЕ ТО ТАМО ПОНАША

Важно је имати добре законе и другови нијесу жалили труда. Није било лако подесити Устав СРЈ и уставе република тако да у савезном смртне казне није нема док у републичким постоји. А врло је практично — ако вам буду судили за ратне злочине, геноцид или тероризам, кривична дјела која се прописују савезним законима: висити сигурно нећете, за разлику од оних који су некога убили из користољубља, при разбојништву или из ниских побуда. Ако нешто и забораве, уставотворци и законописци се одмах поправе и допишу колико треба уредби и обавезних упутстава. Ускоро ће се, јављено је још прије двије године, знати на кога се све то односи — биће донешен закон о држављанству. Додуше, несвјесни елементи и даље роваре — не зна се ко доноси законе, за кога они важе, у мору прописа грађанин покорни не може знаати на шта има право, а на шта не — што само потврђује да се не образује доволно.

Пошто су се још давно растеретили брига о Закону о народној одбрани и Народној банци, одричући се, добровољно, чак и права вета против завођења ванредног стања на територији властите републике, Црногорци су почели да воде рачуна и о нијансама. Влада Црне Горе је већ утврдила да је недопустиво да у Србији неко некога заведе, што је кажњиво по члану 169 КЗ Србије, па онда побјегне у Црну Гору где му за то, по закону не можеш ништа и предложила да Црна Гора не ситничари, него да и доношење Кривичног закона пренесе у надлежност СРЈ. Да није ријеч, не дај Боже, о лијености, показала је владајућа партија и тиме што је недавно, сама самцијата, у Скупштини усвојила Закон о јавном реду и миру.

Поштен свијет је одахнуо. У само 35 чланова прописано је све што треба за „остваривање права грађана на личну и имовинску сигурност, мир и спокојство, приватни живот, слободу кретања и очување јавног морала и људског достојанства“. За почетак — јавним мјестом, осим јавних мјеста, „сматра се и свако друго мјесто на којем је извршен прекршај, а посљедица је наступила на јавном мјесту“. Просто: ако је просвећени апсолутизам у вашој фамилији почео да попушта па жена може бити да се „непристојно понаша, свађа, вичше и сл.“, а то се чује на улици, платићете једну половину од шест минималних плата у Републици.

За нама су времена када су кафанице надобудно прописивале: свака намјерно разбијена чаша се плаћа. Сад се зна ред. Ако органу унутрашњих послова не пријави онога ко „баци, ломи флаше, чаше или друге предмете“ и заслужује казну од седам минималних плата или 30 дана затвора сам ће бити кажњен са једном до седам, а кафана, као таква са десет доод четрдесет „минималних зарада“. Сваки конобар који не научи да прецизно разликује веселе госте старије од 16 година, од оних који су „очигледно пијајни“ или имају 15 и по, па и

Нови црногорски закон о понашању на јавном месту и шире треба да барем пола Црне Горе или смести у ћузу или опељешин до голе коже. И то пре него што почне сезона када на ред долазе браћа са севера.

Пише: Наташа НОВОВИЋ

овима другима наточи чашицу остаће без три до двадесет плата.

Ништа није заборављено: за проституцију, уступање просторија за те намјене и уопште, сваку везу с проституцијом — 60 дана; за тап-кароше — три до двадесет плата или 40 дана затвора, ко на јавном мјесту ужива опојне дроге — двадесет плата или 60 дана, ко неће да се лијечи од наркоманије, алкохолизма и полних болести — у затвор 20 до 60 дана.

Постоји бојазан да би Закон могао утицати и на популациону политику у Црној Гори — чему да се рађају мушке главе ако се не смије чут левор — но, већина сматра да је то претјерано — 60 дана, по члану 14, и није нека цифра, а и апс је за људе.

Које није доста, ту је свемогући члан 7. „Ко на јавном мјесту врјеђа другога или својим понашањем угрожава сигурност грађана или изазива узнемиреност или негодовање грађана или се на други начин дрско понаша“ има да плати три до петнаест плата, а ко „грубо врјеђа другога или својим безобзирним понашањем угрожава сигурност или изазива осјећање

угрожености или узнемирености или се на други начин понаша нарочито дрско, бестидно или „увредљиво“ изгубиће пет до двадесет плата или добити 60 дана затвора. Да ли сте стварно зрели за затварање, ако, рецимо, некога узнемиравате својим постојањем, процијениће наравно, надлежни органи. Гледате ли бестидно — исто тако.

Злонамјерни тврде да би се само по овом члану, очас посла, могло затворити пола Црне Горе и да је овакав закон донешен управо зато да би се селективно примјењивао. Налазе да један овако фини пропис представља хапшење посљедица, а да је за узроке заправо крива власт. Зановијетају да нешто није у реду ако халсите оне што шенлуче, а не дирате полицајце који су им оружје дали или продали. Срећом, више је оних што жељно чекају сигурност. Строга власт идеал је овдашњих добрих душа. Ако им још понекад прогледа кроз прсте и не морају у хапс баш сваки пут кад се неко у њиховој близини узнемири — шта него да буду захвални.

Свака озбиљна туристичка агенција ових дана студира који дјелови Закона морају постати саставни дио проспеката за наредно љето. Мора се, наиме, обзнанити: ко у еколошкој држави јавне чесме, изворе, паркове, плаже или шеталишта „оштећује или загађује материјама или отпацима“ треба да плати једну до осамнаест минималних плата. Орган или друго правно лице које уради исто, платиће тридесет до 280 (двјестаосамдесет) плата. Ствар је озбиљна — ако кренете на црногорско приморје, не брините лакомислено само о купаћем костиму. Закон важи и за браћу — прво, књигу у шаке.

НЕМА (НАМ) ПОВРАТКА У ЦИВИЛИЗАЦИЈУ

„ПУТУЈ, ЕВРОПО, НЕ ЧЕКАЈ НА НАС...“

Да ли Београд, односно Србија, тј. Југославија, има намеру да се врати у Европу? Заправо, суштинско питање треба да гласи: да ли Слободан Милошевић уопште жели да нас врати у цивилизацију или му је позиција сигурнија а трон безбеднији ако нас и даље буде држао у средњовековном мраку балканске провинције?

Судећи по ономе што се у последње време догађа и на какав је то одјек наишло у Европи, одговор је, на нашу несрећу, негативан. То су јасно и јавно саопштила двојица високих функционера ОЕБС, председник Скупштине Франк Свален и потпредседник Вили Вимер, који су, после разговора са господином Милошевићем и Јовановићем и господом Савовић, напустили Београд „крајње разочарани“.

Санкције с тим и таквим понашањем Београда немају ама баш никакве везе. Упркос чак санкцијама, високи функционери ОЕБС још једном су показали дсбру вољу и, на позив овдашњих званичника, који су им обећали да ће бити „кооперативнији“ и да имају „нешто важно“ да им кажу, допутовали у Београд. На жалост, и они су — као и многи други страни посредници раније — били преварени и изиграни. „Пошто Београд није желео ништа да чује о ономе што је претходно договорено са нама у Бриселу, морам рећи да је резултат (разговора) био разочаравајући“ — изјавио је г. Вимер за „Дојче веле“.

ОПАСНОСТ ПО ЕВРОПУ

Европски функционери истичу да је Милошевић „признао“ да је претходна мисија ОЕБС на Косову одиграла „конструктивну улогу“, али неће ни да чује о њеном поновном доласку све док се Југославије не „реинтегрише“ у европску организацију! Франк Свален, пак, сматра да би „ред потеза морао бити потпуно другачији“, пошто је за враћање Југославије у ОЕБС неопходан консензус земаља чланица, а „чисто сумња“ да би за такву одлуку гласале, рецимо, Хрватска, Словенија, Аустрија...

„Ако се жели отварање нових путева... онда се мора мислити и на нешто друго — каже г. Вимер. — Међутим, те могућности су одбачене. Могу само да кажем: ко остаје при максималним захтевима и сопствену позицију сматра апсолутном, не размишљајући о свему другом,

Београд, односно Милошевић, очигледно није спреман да прихвати правила која важе у Европи и врати се у европску породицу, већ је одлучно да нах задржи у средњовековном мраку балканске провинције

Пише: Никола БУРЗАН

мора знати шта чини“. Милошевић, изгледа, зна шта чини“, он једноставно не жели у Европу, па стога и размишља о некаквој балканској (кон)федерацији.

Вили Вимер сасвим отворено каже: „Питање како ће се на Косову даље развијати ситуација зависи и од размишљања о томе да ли Београд жели да пође путем ка Европи. То значи: да ли је Београд спреман да прихвати правила која важе у Европи и врати се у европску породицу. Лично мислим, ако се то жели, једно мора бити јасно: пут у Европу води преко Приштине. То се тако мора схватити и у Београду. Јер, верујем да нико код нас не би био спреман да на једном вишем нивоу европске сарадње прихвати Београд са оним што сам — и не само ја — схватио после разговора у Београду и Приштини“.

РЕЖИМ ГОРНИ ОД КОМУНИСТИЧКОГ

Истичући да се Милошевићевим одбијањем да поново прими мисију ОЕБС на Косову „повећава опасност од експлозије“, Вимер са жаљењем констатује да се „не примећује (у Београду) заинтересованост да се та опасност смањи“. На основу свега што је видео и доживео, Вимер сматра да су „положени фитиљи за експлозију у овом региону и да се њима и даље игра како би се ЕУ и заједница других земаља придобиле да се можда заложу за реинтеграцију Београда у ОЕБС. То је тако крута политика која се води да могу само да кажем: ми то морамо посматрати као опасност по Европу“.

И Би-Би-Си истиче да су „у садашњем тренутку изгледи да започне процес реинтеграције Србије и Црне Горе у међународну заједницу још увек веома мали“. Помоћник државног

секретара Кристофера, Питер Тарноф, изразио је огорчење америчке владе због одбијања Милошевића да прихвати мисију ОЕБС на Косову. Ако је у затварању граница према прекодринским Србима, додао је он, „постигнут значајан напредак“, то ипак „није оправдање за оно што се ради на унутрашњем плану“. Поред Косова, споменуо је и „оно што се ради“ опозицији и медијима.

Лондонски „Фајненшел тајмс“ пише да је разговор Свалена и Вимера са Милошевићем био „разочаравајући“ и истиче да су дипломате „изразиле изненађење степеном српске непопуљности, с обзиром на то да је посета организована на захтев српских власти“. Немојте само неко да каже — „српска посла“, јер то ни у ком случају није то. Који би то прави српски домаћин позвао госте у кућу, а онда их изгрдио и избацио као уљезе?!

„Српска посла“ — то је званично саопштење које је из Милошевићевог кабинета достављено јавности о овим разговорима: Милошевић је „изразио задовољство“ посетом делегације ОЕБС, оцењујући, чак, разговоре као „почетак нормализације међусобних односа“!!! Тако је, ето, српска јавност „обавештена“ да смо малтене већ закорачили у Европу! Поштејно! Тако треба!

Г. Франк Свален каже да „резултат наших разговора свакако не представља елемент који би у позитивном смислу допринео одлуци о реинтеграцији“ (Југославије у ОЕБС), а г. Ђока Балашевић већ одавно познатим рефреном поручује: „Путуј Европо, не чекај на нас...“ Увек у Европи, а никад даље од ње! Комунисти нису хтели у њу, јер је Броз хтео да буде цар не-сврстаних. Али, зашто садашњи властодршци неће?

„Познато је — истиче 'Дојче веле' (на српском) — да се у Југославији не поштују претерано основна права и слободе. Али, док је пре свега српски председник Слободан Милошевић умео да тако вешто вуче све за нос када је о рату у Босни реч, остало је готово непримећено да се у Србији и Црној Гори установио режим који не само да је раван старом комунистичком када је о тоталитаризму реч, него га чак и надмашује. Ту долази и ограничавање, ако не и потпуно ускраћивање, слободе штампе...“

И, то је — то. „Путују Европо, не чекај на нас...“

СЛОБОДАН АЊИЋ, НЕКАДАШЊИ ДИРЕКТОР „ЈУГОЕКСПОРТА“ ОТКРИВА КАКО ЈЕ НОВАЦ ГРАЂАНА ИЗНОШЕН ИЗ ЗЕМЉЕ И ТВРДИ:

„МИЛОШЕВИЋЕВЕ УБИЦЕ

Када је „антибирокупатска“ револуција закупала и на наша врата, вођа српских комуниста, Слободан Милошевић, позвао је своје кумове, рођаке и партијске истомишљенике да помогну њему, себи и Партији.

Господин Слободан Ањић, коме је Слободан Милошевић венчани кум, затекао се, у време Осме седнице (Савеза комуниста Србије) на месту генералног директора „Југоекспорта“, модерне корпорације која је држави давала лепе приходе.

Кумови су добро пословали, све до пре две године, када је директор „Југоекспорта“, са свим парама, отпутовао из земље, и скрасио се у нама, за сада, пријатељској земљи, Грчкој.

Новинару „Српске речи“ пошло је за руком да ступи у везу са господином Ањићем, који је пристао да отворено проговори о свом послу и односима са Председником Србије.

МИЛОШЕВИЋ ЈЕ УВЕК ТРАЖИО УВИД У КОЛИЧИНУ НОВЦА

Господине Ањићу, да ли смемо да објавимо у коме граду данас живите?

Привремено живим и радим у Атини. Кажем привремено, јер се наддам да ћу једног дана, и то у блиској будућности, моћи да се вратим у своју земљу, и да оперем љагу која је на мене бачена.

Зашто сте напустили добро плаћени положај у „Југоекспорту“?

Данас се, чујем, у Србији пише да сам побегао. Мој адвокат је проверио, и званично, ни МУП Србије, а ни Окружно јавно тужилаштво против мене не воде поступак. Склонио сам се јер претпостављам да сам остао у земљи, имао бих непријатности. Можда би ме и ухапсили, можда и ликвидирали. Ово последње чини ми се реалнијим.

Ко би могао да нареди Вашу ликвидацију, или хапшење, када сте Ви годинама били узор доброг привредника, дневна политика Вас је представљала јунаком, били сте радо виђени на свим политичким скуповима, слике су Вам биле у новинама, на екранима...?

Када је на Осмој седници ЦК СК Србије, победила линија коју је заступао господин Милошевић, очекивао сам препород Србије. То је било моје искрено уверење. Познавао сам господина Милошевића и његову породицу, били смо у пријатељским односима и мислио сам да је то што радим заиста у корист Србије. Али...

Да будем прецизан: бољи познаваоци Вашег рада у „Југоекспорту“ оптужују Вас да сте опљачкали предузеће. У вези око изградње хотела „Хајат“ у 1989. години, узели сте од господина Дејвида Хана, три милиона долара, на име „посредничких услуга“. Исплата је ишла на ваш жиро-рачун у једној банци у

У неуобичајено отвореном разговору, некадашњи пријатељ и сарадник Слободана Милошевића, изјављује да се српски председник за рат припремао од доласка на власт, да је новцем отетим од грађана финансиран рат и купован социјални мир...

Пише: Милован БРКИЋ

Швајцарској, а преко фирме „Техника-сервис“. Добили сте, тврде запослени у Вашој бившој фирми, од господина Хана нови БМВ и џип?

Пре него што Вам одговорим на питање, морам да, укратко, објасним прилике, у којима смо ми, директори великих предузећа, у то време, пословали. Председник Милошевић је, одмах по преузимању дужности председника Председништва Србије, после изнуђене оставке Ивана Стамболића, узео у своје руке сву власт.

На такозваним „координацијама“, које су одржаване једном недељно, у кабинету Председника Милошевића, и којима су присуствовали председник ССРНЈ-а, СКС Србије, председник Владе Србије, директор Народне банке и директор СДК-а, председник Милошевић је увек тражио да има потпун увид у количину новца која је на рачунима великих банака. Чес-

Слободан Ањић у време „Југоекспорта“

НЕЋЕ МЕ НАЋИ!

то је господин Милошевић наређивао да се са рачуна једног предузећа скидају паре и усмеравају другим системима. Знао је да каже: „Другови, звао ме синоћ друг Мачкић (директор МКС из Смедерева), и тражи паре. Нека их друг Јовановић (директор СДК Србије) преусмери са рачуна „Прве петолетке“. Морамо се, другови, помагати.“

Као некадашњи директор „Беобанке“, господин Милошевић је свакодневно контролисао рачуне пословних банака, и лично одлучивао где ће, и коме ће, отићи паре. Сећам се да смо, када је једном дошла у кризу црногорска власт, камioniма слали паре у Црну Гору, да Булатовић исплати раднике „Обода“ и „Алуминијумског комбината“. Паре су узете са рачуна „Црвене заставе“.

У таквим условима привређивања, судбина предузећа зависила је, углавном, од воље председника Србије, или утицаја његовог директора, и колико је он у милости Председника...

Да сада одговорим и на ваше питање, о пословању са господином Ханом. Нисте ваљда наивни, и да верујете да сам тај посао могао да закључим без сагласности господина Милошевића!

ИЗНОШЕЊЕ И УНОШЕЊЕ ПАРА

Каква је сагласност господина Милошевића била потребна, да би Ви, од господина Хана, узели толике паре?

Када је преузео сву власт у Србији, господин Милошевић се суочио са истином: његова (а и моја) „антибирокаратска“ револуција је прогутала много пара. Зауостављени су процеси трансформације привреде, нападнута је приватно предузетништво, велики системи су, преко ноћи, опљачкани, почело са привредом руководиоци из председничког кабинета, уз помоћ уске групе његових сарадника. Сећате се његове изјаве, коју је он дао председницима општина у Србији, непосредно уочи првих вишестраначких избора: „Другови, ако не знамо добро да радимо, уместо да ратујемо. Барем смо по томе познати...“

Председник је већ крајем осамдесетих имао у плану да Србију уведе у рат. Осим ратним путем, он није видео никакву другу могућност да остане на власти. А за рат, њему су требале паре. И то велике паре. Прибавио их је за почетак, Зајмом за препород Србије, и узимањем девизних резерви пословних банака које су штедњу грађана прогласиле за „стару“. Све те паре председник Милошевић изнео је у иностранство. Највеће паре отишле су, преко „Југобанке“ у Франкфурт, и добар део у Париз преко пословнице „Беобанке“ и Миодрага Зеcheвића. Тек потом је изабран Кипар. Зашто?

Зато што светска мафија на Кипру држи новац, који је сигуран, и не утврђује се његово порекло.

Зашто сам, питате, узео паре од господина Хана, за помоћ око добијања свих дозвола за изградњу хотела „Хајат“ на Новом Београду, и зашто су те паре завршиле у Швајцарској?

Господин Милошевић и ја, у то време, били смо у добрим односима. Председник се плашио да га ЈНА не обори са власти, и тражио је одступницу. Требале су му паре, а мислио је да је сигурније да их ставимо на мој рачун, јер је он мислио да је под присмотром војне службе безбедности. Плашио се хапшења и те паре је планирао да троши ако га оборе. Ја сам му обећао да ћу да му новац уступим, у случају лошег завршетка.

Да ли је „само“ три милиона долара, који су на Вашем рачуну у Швајцарској, разлог што Вас данас Председник Милошевић прогања? Шта је са 30 милиона долара, које сте узели за реализацију програма „мај-веј“, који никада није заживео?

Председник Милошевић је одлучио да ратује, и ја сам те паре пренео на Кипар, уз његово знање. И многе наше активности, мислим на „Југоекспорт“, и на наше комитенте, биле су усмерене да паре изнесемо у иностранство, и да њима, када затреба, председник Милошевић финансира изборе, купи социјални мир, и финансира рат. Моја улога, као привредника и као човека од његовог поверења била је да склони велике количине новца на сигурно, у Кипар, у Атину, и део пара пребацим у Дамаск. У Сирији има јак албански лоби, који чине Албанци са Косова, који су се, после рата, као припадници Ханџар дивизије, повукли, и у Сирији, у Дамаску, почели велики бизнис. Они данас са представницима Албанаца са Косова одржавају присне везе, и преко ове везе иде трговина оружјем наркотицима и трансфером капитала.

„ВРАТИЋУ СЕ ЧИМ СЕ ПРОМЕНИ ВЛАСТ“

Оптужују Вас да сте узели 4 милиона долара ради изградње хотела на Власини, и око милион долара за изградњу хотела на Златибору? Шта је са тим парама.

Морам да будем искрен, мада сам уверен да ми се неће веровати. Сва паре, које сам склонио, сачуваћу, и када то мојој отаџбини буде потребно, вратићу. Србија ће ми бити захвална, што те паре стоје на сигурном, и што их председнички људи не троше.

Вама се ставља на душу и да сте од Словенаца, пред сам распад СФРЈ, откупили њихов девизни дуг, који су они дуговали иностранству, да су Вам га они платили у динарима, и Вама дали у кешу три милиона долара.

Шта је са тим парама? И, где вам је осећање патриотизма, на који се тада позивало, од стране председника Милошевића.

Председник Милошевић није националиста. Њега српство не занима. Када је дошао на власт, мени је нарадио да из „Техногаса“, за своје сараднике, доведем његове људе, Алберта Грегоровића, Винка Крзнарића, Хрвате, и да им дам кључне функције. Председнику Милошевићу је само важна оданост његовој политици и њему лично. А што се тиче пара које наводите, о њима је упознат председник Милошевић. Оне су на сигурном, али, срећом њему нису доступне.

Да ли сте и седиште „Југоекспорта“ по налогу г. Милошевића пребацили у Никозију? И да ли је, уз његово знање, на Ваш рачун у Никозији, пребачено 150 милиона долара, у виду кредита, које Вам је дала њујоршка пословница „Беобанке“, и њен директор Челенковић (70 милиона), а остале паре дале друге пословнице ове банке, у организацији чувене Борке Вучић?

То је била СТРАТЕГИЈА: да се изнесе новац на сигурно, да се тим парама води спољна политика, финансира и купује подршка у Русији, од њихове опозиције и војног лобија, и плаћају лобисти, у корист Милошевића, у Немачкој, Енглеској и САД-у. Добар део пара је потрошен, али сам доста новца и сачувао. Кажем, вратићу га, чим се у Србији промени власт.

„Милошевићеве убице неће ме стићи!“

Да ли сте на Кипар побегли са својом секретарицом Славицом Чолић, којој сте дали милион марака да Вас „прати“ у емиграцији? Није реч о тако великој суми.

Изнели сте из земље 190 умитничких слика које су купљене парама „Југоекспорта“. Да ли им је изгубљен траг?

Слике су на сигурном, и биће враћене. **Траже ли Вас председнички људи, да са Вама намирне рачуне?**

Разговарао сам телефоном са г. Милошевићем. Он се неповољно о мени изразио, што сам схватио као претњу. Имам обезбеђење, чувају ме два официра из Парагваја, мењам често хотеле, што ми односи значајне своте новца. Мислим да ме убице председника Милошевића неће стићи.

Док сам био у Југославији, имао сам контакте са људима из војске и полиције, и они ме данас редовно обавештавају о кретању председничких људи, који су послати да ме, као неугодног сведока, уклоне. Када сам последњи пут говорио са председником, он је од мене тражио само десет одсто, и да обојица будемо „на свом“. Одлучио сам да му не дам ни пребеглине паре. Србија ми много недостаје и вратићу се у њу, са свим парама, да јој помогнем. И ако ме председник убије, тестаментом сам све паре завештао Народној банци Србије, уз услов да председник Србије не буде Слободан Милошевић.

Мени је њега, лично, жао, али он је под снажним утицајем своје жене Мирјане, која ће и њему, а и Србији, доћи главе.

ЉУБОМИР РАНКОВИЋ, ЋАКОН И УРЕДНИК „ГЛАСА ЦРКВЕ“, ГОВОРИ О БОЖИЋНОЈ ПОСЛАНИЦИ СПЦ

ЦИЉ ЈЕ ПОСТИГНУТ

„Кад изаћу пред Свеправедног Судију, оне мајке које нису дозволиле својој деци да буду рођена, срећће ту децу горе, и она ће их тужно питати: Зашто сте нас убиле, зашто нас нисте родиле?“, каже се у Божићној посланици СПЦ, којом се жене оптужују за чедоморство путем абортуса, услед чега је „потомака Светог Саве“ све мање.

О тексту упућеном верницима поводом празника радости, мира и добре воље, који је изазвао разне полемичке тонове у јавности, говори Љубомир Ранковић, ћакон и уредник „Гласа цркве“.

**Разговарала: Ружица
РАНИТОВИЋ-ЈОВИЋ**

Поред догматске забране абортуса који се тумачи као чедоморство, СПЦ овај чин осуђује као главни разлог слабог прираштаја у нашем народу. Може ли се, доиста, чиница да је „потомака Светог Саве“ сразмерно све мање, до краја објаснити овим узроком (за кога многи сматрају да је тек последица) а да се не узимају у обзир друштвене и социјалне околности у којима се све ово дешава?

У својој послератној историји, СПЦ је у свакој прилици, нарочито у божићним и васкршњим посланицама, када се обраћа својим верницима, апострофирала проблем прираштаја као један од најважнијих друштвених проблема. Разуме се да је абортус или чедоморство један од главних разлога малог прираштаја у нашем народу. Слажем се са Вама да је код нас абортус узрок а више последица низа неповољних друштвених околности у нашој држави. Наравно, мали је простор у једној саборској посланици да би се све то истакло, али сматрам да је и то морало бити поменуто у њој.

Какве стандарде ово друштво пружа за подизање и васпитање детета, каква будућ-

ност га чека и да ли је то са аспекта СПЦ уопште важно, или је важан само императив — множите се, који треба да резултира све већим бројем Срба?

Проблем стандарда грађана у једној држави је првенствено проблем те државе, и она је дужна да својим грађанима обезбеди што виши стандард. Ниво стандарда грађана у овој нашој држави врло добро је познат сви то осећамо на својој кожи. Услови за рађање и подизање деце су на најнижем могућем нивоу, ов-

де имам у виду паралелу са цивилизованим делом данашњег света. И сама СПЦ дели у пуној мери судбину свога народа. СПЦ је засигурно најсиромашнија црквена организација, или ако хоћете, верска заједница на европском континенту, а можда и у свету. Послератна власт је опљачкала сву црквену имовину а данашња власт нема воље да отето врати, нити опљачкано надокнади. Српска црква све то има у виду, међутим, све то доживљава као пролазне тешкоће, са надом у боље сутра. Сиромаштво и

беда ће проћи, али брига о духовном и физичком здрављу нације морају трајати вечно.

Наравно, са практичне стране гледано, то резултира доприносом за физички опстанак једне нације. Што се нас Срба тиче, данас када нам је угрожена основна земља, наше државно огњиште — Косово, ова заповест поготово добија на значају и актуелности. Црква као брижња мати свог народа, вековна чуварка и духовности и државности овог народа, данас апелује и позива свој народ на жртву ради вечних интереса. Тренутне тешкоће су пролазне а државни интереси и спасење душе једног народа трају вечно.

ЦРКВА ЖЕНА

Да ли се то од стране СПЦ игноришу одређени цивилизацијски токови и донети и чујемо ли то од ње гласове који Србе виде као барбарогеније који су, наспрот западном свету свиклом на комодитет, што примитивнији — то јачи?

Црква и те како води рачуна о цивилизацијским токовима савременог света, али она се у њих не уклала по сваку цену. Напротив она настоји да на њих утиче, да у њих утисне печат етике и вечних начела и непрлазних моралних норми. То је со сваке цивилизације. Ако нема те соли онда она саму себе негира, пропада и човечанству наноси велику штету на његовом историјском путу.

Прираштај у једном народу није израз његовог примитивизма или просвећености. Прираштај је практично питање једног народа. Шта више, сматрам да Срби не могу изаћи из ових невоља и тешкоћа уколико се биолошки не обнове. Видите данашње политичке, економске, друштвене и које хоћете још прилике у овој земљи. Србија је земља старости. Милион и по пензионера одлучује данас о њеној судбини. Младост ове земље је завезана за леш, притиснута њиме. Постала је талац заблуда једне прошле, по свачему, генерације, и многи млади данас одлазе из Србије. Србија постаје старачки дом Европе. А сетите се Србије са почетка овога века, Србије Краља Петра, која је била, надасве, земља младости, здравог породичног и друштвеног живота. Била је Србија тада у самој матици цивилизације и утицала на њене токове. Шта је Србија данас? Леш на обали поред кога савремени свет пролази цивилизацијским током, окрећући главу. Императив је један једини: вратити се у свет где нам је и место. Са оваквом структуром становништва то нећемо моћи учинити. Морамо се најпре биолошки обновити. Погледајте свест данашње младе генерације. Растерећена је свих ових заблуда које притискају старије генерације. И они су већ у токовима савременог света и својих вршњака у Европи и свету.

Може се рећи да су у Посланици исказани мушки шовинистички ставови. Јер жене су само криве и кад непланирано затрудне и када такву трудноћу прекину, а и зато што, како је речено, неће да подижу и рађају децу, јер је то напор и, тобож, угрожава њихв комодитет.

Морам овде да нагласим и истакнем да црква има специфичан однос према жени. Хришћанство је прво афирмисало жену и у свему изједначило са мушкарцем. Преко Мајке Божије, Пресвете Богородице, жена се попела до престола Божјег. Апостол Павле истиче: „Нема роба ни господара, нема Јеврејина и Грка, нема мушког рода и женског, сви смо једно у Христу Господу“. Жене мироносице су остале верне Христу у најтежим часовима Ње-

говог страдања, онда када су се апостоли разбежали. Христос се због тога по васкрсењу најпре јавља Марији Магдалини и тако женском роду и жени чини највећу част. Због свега тога жена има, рекох, специфичну улогу и место у цркви.

Што се наше, Српске цркве, тиче то је још израженије. Слободно се може рећи и то данас сви истичу, да је жена и мајка у послератном периоду сачувала веру у нашем народу. Онда кад су мужеве из небројених разлога остављали своју славу, своје обичаје, своју веру и цркву, жена се показала као стуб породице, нације и цркве. Мајке и баке су кришом крштале своју децу и унучиће, училе их молитвама и вери, васпитавале у хришћанском духу и моралу. То црква не може и не сме заборавити. И Ваша примедба је овде на месту. Не може жена бити једини кривац када је у питању абортус и проблем наталитета: Напротив, она је најмањи кривац. Шта више она је жртва читавог низа несрећних прилика и околности овога друштва. Ми свештеници најбоље знамо какве тешке последице и трауме намерни побачај оставља на души мајке. Потресне су исповести пред свештеником ових жена које су намерно, чисто под присилом и притиском мужа, прекидале трудноћу. Многе од њих говоре да и данас чују дозиве своје нерођене деце, осећају грижу савести, поништене су као мајке. Многе од њих не могу више да рађају, физички и духовно су оронуле. Зна се какве све последице, и физичке и духовне, оставља абортус код једне жене.

Лично не верујем да је циљ писца посланице био да оптужи жену или мајку. Пре верујем да је у питању тражење пречег пута како тај грех чедоморства сузбити. Апеловало се на материнско и женско срце. На тим таласима емоција, вере и топлине хришћанске материнске душе, црква и жена или мајка у њој се савршено добро разумеју. Није намера била да се жена повреди већ, пре свега, да се истакне значај жене у овом проблему, тако рећи, њен пресудни и главни значај. Значај до те мере да је жена назначена као она која може и треба, као одговорнија, свеснија и духовно целовитија, о томе да брине, одлучује и решава.

ЦРКВА НИЈЕ МИЛИТАНТНА

Али, ипак у Посланици се јављају и неки пуритански тонови, кад се каже: „мајке зачињу јер је то скопчано са уживањем и задовољством... (Да ли бисте то прокоментарисали)?

Потпуно се слажем са Вама да је тај део зблиа непримерен и неспретно формулисан. Могао је потпуно да изостане. Када сам на други дан Божића у цркви читао посланицу, тај део сам изоставио. Е сада је питање што то није учињено приликом писања посланице. Вероватно се ишло логиком Његошевог стиха који постаје гесло: „Удар нађе искру у камену...“ Ишло се, дакле, на то да се овај проблем по сваку цену актуелизује. И признаћете да тога није било не би било ни овог разговора. Циљ је, дакле, постигнут. Али одмах да кажем да тај циљ не може бити оправдање за средство којим се до њега дошло.

Да ли је тако изражен однос СПЦ према планирању породице наставак једне милитантне линије СПЦ и уствари, позив где сваки појединац треба да стави свој живот на располагање нацији, а њене да понуде своје тело као инструмент репродукције?

Мислим да је тежак израз „милитантна линија“. СПЦ никада није употребљавала таква

средства, нити се њој може приденути та етикета. Говорим о цркви у целини. Појединаца је увек било и оваких и онаких, али они не могу бити правило. Уосталом, и када би хтела, црква не би могла применити милитантна средства. Црква делује не моралном и духовном плану и ту је милитантност искључена. Она је дужна да стоји и остане непоколебљиво на вечним начелима и духовним и моралним темељима свога оснивача Господина Исуса Христа. Његов метод и начин рада је била љубав, доброта, разумевање, праштање, толерантност. Али и Он је знао да плане, да букне, да потегне бич, када је у питању грех и борба против зла. Убивство рођења или нерођене деце је увек било и биће зло. Против тога се црква мора борити.

Што се тиче интереса нације, ја лично сматрам да он мора бити изнад наших личних појединачних интереса. Добробит и срећа нације, државе и цркве су основни услови за срећу појединца. Једно се са другим прожима, допуњује и усавршава. Зарад општег добра појединац мора жртвовати свој интерес, стално настојати да мање буде егоизма, а више свести за опште, за вечно. А што се тиче рађања деце у интересу нације како Ви кажете, сматрам да су деца највећа радост својим родитељима на првом месту, па тек онда интерес нације. Егоизам често помути ту свест код родитеља, а црква је дужна да отвара очи духовног вида и слуха, да опомиње, позива, апелује и подстиче на вечне вредности. Велики је број ових који се у старости кају што нису имали више деце, а велики број који имају више деце су бескрајно захвални онима који су им саветовали да рађају децу. Погледајте у свакодневном животу, направите анкету — они који имају више деце срећни су и задовољни, не кају се због тога, а они који имају једно или двоје увек се кају и вајкају што их није имао ко да научи и посаветује. Деца су највеће богатство овога света. За умножавање тог богатства црква се увек залаже, и мора се увек залагати.

Ако се каже да је Божић дан радости, мира и добре воље, да ли је овако интонирана Божићна посланица била примерена томе празнику?

Ова тема у нашем народу је, свакако, сама по себи тужна и изазива ружна осећања. Мути радост празника. Али истовремено опомиње и подстиче на размишљање. Божић је празник рађања и дечије радости па је то повод да се ова тема покрене и актуелизује. Коначно, њено решење доноси радост свима, и појединцу и породици, и нацији и цркви. А то мора бити задатак и циљ свих, а цркве на првом месту. На жалост у нашем свакодневном животу, због низа несрећних и несрећних прилика и околности много је нервозе, острашћености, нетрпеливости и неразумевања. Па се одмах потегну тешке речи, плуште етикете, губе се обзир, не поштују ауторитети итд. Оваким озбиљним темама мора се дати озбиљан и одговоран тон. Морају се тражити путеве најбољег заједничког решења, савесно, одговорно, домаћински конструктивно, добронамерно и саборно. Показати више добре воље смирења, љубави, да у нама и међу нама у породици и друштву завлада толико потребни „мир и добра воља“ који се наглашавају и истичу у анђелској химни над вилтејемском пећином у ноћи првог Божића.

НА СПАВАЊЕ, НАРОДЕ МОЈ!

Погледај чизме. Дно живота! — рекла је млада девојка пријатељици пред излогом једног београдског бутика, а мени, ко зца зашто, ова успутна реченица, случајно уловљена у лету, ове недеље одзвања у мозгу. Имала сам утисак да су се разумеле, штавише сложиле у погледу суда о тим чизмама, и била сам, а да опет не знам зашто, уверена да је реч о суду укуса или о вредносном суду гледе тих чизма, а али какав је тај вредносни суд, тј. да ли су им се чизме веома допале или уопште нису, нисам разумела а ни сада, док о томе размишљам, не знам. Памтим само да сам тада застала и погледала те чизме, што обично не чиним, ваљда да видим да ли ми се допадају или не, или, што је вероватније, да покушам разумети на којем је полу вредносне скале предмет означен као „дно живота“...

Чизме су биле обичне — црне, оковане златно-металним парчетом плочице на прстима, дубоке, са паралелно зарезаним рубовима на врху. Да је рекла да су фантазија, супер, хаос, да су мрак или бљак, разумела бих је, али не бих упамтила, не бих уопште регистровала ситуацију, а још мање погледала обућу и запамтила како изгледа. „Дно живота“ сам, међутим, морала пажљиво загледати, макар и у облику чизама, јер признајем да ме занима како оно, то дно живота, изгледа у било чијим очима. Да ли је „дно живота“ сама срж лепоте, или наказност, ругоба, да ли је склад или кич, укус или неукус?

Од путева мисли и асоцијација чуднији су можда још само путеви господњи, ако то двоје није заправо једно те исто. А мене је нетом описани детаљ — не искључујем могућност да је у питању професионална деформација — асоцијативном игром која се даде рационализовати али је, ипак, ирационална, довео до Владимира Арсенијевића, медијске звезде недеље, добитника НИН-ове награде за роман године. Тачније, не толико до њега, колико до фарсе око њега. Након што сам теоријски предвидела многе аспекте те ситуације, да не речем феномена, и типолошки одредила врсте реакција које ће бити неминовне (искуство ми ћута' вели, али не вреди) — преостаје ми само да посматрам представу коју је младић, са доста разлога, назвао сапунском опером и да се „дивим“ тачности сопствених прогноза.

Боже мили, који смо ми фолиранти! Како је наша благоглагољивост неисцрпна, како су нам

Чизме као дно живота, или сапунска опера на српски начин: пени, али не пере. — Београд већ деценијама има тачно онолико становника колико и понмања шта је то Београђанин. — Ништа није знао Драгомир Брајковић када је писао „Крваву свадбу у Брзави“. — Још ћу несаничтити док не доконам воли ли овај народ више бајке или укпаванке.

Пише: Јована ШОП

идеје безидејне, како суверено владамо отрцаним клишеима и како они владају нама! Хорска ода младости (тек тридесетогодишњак, а већ успео!) врти се као покварена плоча на изанђалом грамофону. А тек лажни оптимизам и колективна еуфорија што нам „младост“ успева чак и на званичним местима, у традиционалним форумима, међу маторим професионалцима! Млади, остајте овде, или још боље идите па се вратите у ову обећану земљу у којој вас чекају НИН-ове награде на сваком кораку, издавачи се напросто отимају о вас, а спонзори вас јуре да уложе новац у ваш дар, „ни по бабу, ни по стричевима, већ по правди Бога истинога“, што би рекли народна песма и Никола Милошевић.

„Америчка биографија“ тридесетогодишњег Арсенијевића у српским условима и наравима резултира навичком халабуком у којој се укључује ко стигне, зван и незван, питан и непитан, наравно не читајући књигу, издавачком завадом у којој се потежу народне пословице и примери из фудбала, а заборављају неписана правила и пословни морал који је како-тако функционисао чак и у тоталитарним, комунистичким временима. Лауреат, гајећи имиџ збуњеног и „несналазећег се“ наивца, коме се преко ноћи догодила слава, прелази из Рада у Време књиге по свим манирима спортске афере.

Ма каква опера — оперета! А сапун пени, али не пере, већ само јасније подиртава флеке на нашим наравима, поступцима, сујетама. Код нас још само у култури за тако мало пара можете чути тако много музике. Какофоничне, истина, и кичерозне, али страствене свакако.

ВЕЛИЧИНА ЗВАНА БЕОГРАЂАНИН

Највише се плашим оних (али и за оне) који на све огуглају, све прихвате, са свим се после извесног времена помире јер тако „мора бити“, узроке не траже, ток збивања лако забораве под притиском нових утисака, а од ужаса које не разумеју или их одвећ потресају, избегну у немишљење, или у понављање поједностављених, проблематичних, већинских „истина“ које умирују савест и отупљују ум.

Човек, ако се опусти и препусти, најлакше огугла на оно што му је најближе и што дуго траје. Борац на рат, лекар на болест, велики читач на садржај прочитаног... И највећа мука и покора, и најтежи грех, и неслућени ужитак, све може да постане навика, обичност, рутина, и да доведе до стања равнодушности. Опираније овој могућности заправо је чување и неговање људскости, која нам није једном заувек дата, већ умногоме зависи и од нас самих.

Боро Стјепановић, глумач, својом исповешћу, али и начином мишљења (НИН, 2298, 13. јануар) и начином на који саопштава истине, непријатне онима који су огуглили и онима који мисле другачије, подстакао ме на овај увод и овај текст. Камо се реће да су у овом народу и овом времену превагнули овакви „ушљиви издајници“, одговорни и честити, разумни и поштени, трезвени и одани својој позиви. Штошта би било другачије и боље, или барем мање

рђаво и мучно. У сваком случају, не бисмо се и ми, као народ или етничка заједница, нашли на страни која одузима своје а множи туђе злочине, умањујући број и својих и њихових, становника сулудом и крвавом математиком.

Није тешко разумети зашто се према Стјепановићевим искуствима и неударичким казивањима најкомплексније и најискомплесиранје одређују Београђани. Стари и нови, прави и криви, случајни и намерни, духовни и географски, какви све не. Зато што је Београђанин именица препуна најразличитијих, најсукобљенијих, неописиво амбивалентних, научно неиспитаних садржаја. Најзбирнија могућна именица у овој земљи, али и најличнија истовремено, именица са толико историјских, социолошких, психолошких и иних значења да заправо више ништа ни не значи. Нити именује нити објашњава, али силно узбуђује, завађа, дели, цепа, иритира, супротставља. Ја више не знам, или барем не срећем, формацију коју ова именица не баца у полемичку ватру, као ни формацију Београђана или „Београђана“ која се не осећа угроженом, ускраћеном и у нечему превареном. Београд већ деценијама има тачно онолико становника колико и поимања шта је то Београђанин.

Стјепановићев болни, искрени монолози, у којем је своје место нашло мноштво битних, тачних и опомињућих оцена, незаобилазних и одсудних тема, застрашујућих и трагичних примера, јесте један од оних текстова који својом отвореношћу, потресношћу и снагом личног печата буде и огулле, летаргичне, самоуверене, уплашене, непрозване, успаване, собом обузете, самозадовољне што су живи, а не морају убијати, што станују, а не морају расељавати итд. Насео је тако и духовити, али лично ничим изузев теоријским Београдољубљем погођени Петар Лазић, етикетиравши Стјепановића олако и на прву лопту, сврставши га у, иначе постојећу, категорију „васколиких критичара Београда“ на основу једне прејакe, из врло

сложеног контекста истргнуте реченице. Славомски се на крају „извукао“ Лазић („А беше то рат у коме нисмо ни учествовали! Нарочито не Београђани“), али горак окус који проистиче из чињенице да нема шале са трагедијом, ипак остаје.

Све се може посматрати и овако: осећање кривице је непознат осећај уистину кривима, осећање одговорности немају они који би требало да буду одговорни. Када би знали шта су таква осећања, они не би чинили оно што чине ни били оно што јесу. Али, и нечињење, и ћутање о почињеном подлеже кривици, и за то се сноси одговорност. У времену злочина сасвим недужних нема. Боро Стјепановић то зна. Зато каже: „Их, биће сретних људи, још колико! Али зато што неће знати за ове злочине“. Незнање не ослобађа од кривице, оно је предуслов за евентуалну личну срећу, али не и за новиност.

МОРФОЛОГИЈА БАЈКЕ НА БУЛИЋЕВ НАЧИН

Аналитичар „врхунца турбофолк културне сезоне“, венчања госпођице Светлане Величковић и господина Жељка Ражнатовића, Београђанин Вања Булић, вероватно се не би сложио са мном. Нити једна званица ове најновије сапунске оперете која потреса мирољубиви нам и недужни главни град, такође се не би сложила са мном. А камоли са Стјепановићем, који због сличних збитаја у престоничком нама граду, али не само због њих, наравно, недвосмислено каже: „И ови су сада обећали онима који убијају да ће живети у Београду. И, сви који су „успели“ потрчали су у Београд. То је један од разлога због кога ја трчећи одлазим из Београда, да не будем у обећаном граду са зликовцима, криминалцима, убицама. И таман се Београд цивилизује, опет неко од тих обећа некима да ће живети у њему — ако побију комшије и униште своја имања“.

Настојим да одвагнем све и одасвуд, sine ira et studio. Не пада ми на памет да мислим

друкчије него да у сваком времену сваки човек има право на лични живот и личну срећу. Не заговарам немогућу и неприродну идентификацију појединца са несрећама народа, никакав аскетизам, ни колективну јадиковку над патњама кроз које део народа пролази. Не моралишем и не испитујем порекло имовине, нити ичију биографију. Има задужених и плаћених за такве послове. Има служби, система, заједница, времена, народа, историја које обзнајују „корисне злочине“, више разлоге за дела која мој ум сматра монструозним, праведне ратове, нужна чишћења територија, подношљиве геноциде... Али оно што овај народ гута и перверзно разумева, што му се у медијима лансира бљутавим и квазиобјективним коментарима, перфидним анализама типа топло — хладно, каква је Булићева и Дути, то је уистину плач Мајке Божје. Или, заслужени шамар том истом народу, како се гледа. Ко сам ја да ружим или сажалевам оне који у свим временима воле бајке? Какви они и какви њихови јунаци, такве и бајке. Крваве бајке. Што се лепше упакују, то мање ремитенде, са новинарског становишта речено. Орлови, тигрови и вуци сити, а овце на (великом) броју. Чекају у реду да се до краја испуни њихова овчија судбина

БАЈКЕ ИЛИ УСПАВАНКЕ — БИРАЈ НАРОДЕ

Не могу да установим да ли наш народ више воли бајке или успаванке, и то жанровско питање ових дана озбиљно мучи моју теоријску свест и савест. Најозбиљније вам пишем, не мислите ваљда да сам и ја постала неозбиљна, неодговорна или да иронишем.

А успаванка, часна реч, гласи овако:

„Јуче, последњег дана 1994, падала је киша од раног јутра. Заказала сам у подне двојици другова састанак на тој киши. Шетњу испод великих црних кишобрана. Увече, док сам се обљачила за новогодишњу вечеру, рекла сам мужу да би било дивно када би киша наставила да пада и сутра, када би Нова година почела са њом.“

Од свих варијанти времена, кишу волим највише. Али, неореално би било да пада два узастопна дана усред зиме. Време је за ледене ветрове и јутарњи мраз. Ова киша 31. децембра само је мој романтични растанак са 1994. према којој сам била сентиментална од првог до последњег дана.

Као да ме теши, муж ме је уверавао да ће и сутра киша свакако наставити да пада. Знала сам, да неће.

Али, падала је. Низ прозорска окна, на крошње високих чепреса, преко поља, далеко на хоризонту. Као да је падала на целој планети, ако да је читава земља била обавијена кишним облаком.

У мом систему симбола киша је успомена, она ме приближава сну, она ноћ чини спокојном, а дан тајанственим. Киша је зачарани део живота...“

Народе мој, на спавање! А они који несаниче због сличних бајки и успаванки, који се ноћу буде од склада ове жанровске комбинације/море, и од страшних слика и тема тако далеких од бајки и успаванки, и онако нису народ ове списатељице. Нисам вам рекла ко је ауторка успаванке? Мира Марковић, разодналци преиспољени, ако је то важно, а није, јер: „сувишан је песник, где песма постоји“.

ВУК ДРАШКОВИЋ: „НОЋ ЋЕНЕРАЛА“, СРПСКА РЕЧ, БЕОГРАД 1994.

ПОЛЕМИЧКИ РОМАН

Сама по себи, велика или значајна тема, обрађена у књижевној форми, још ни издалека не гарантује велико или значајно уметничко дело. Али, још од Августовог времена, када су писце почели слати у прогонство и контролисати њихов рад, или, боље рећи, од самих својих почетака, књижевност и не жели да буде уметност, или само уметност. Књижевници су оправдано или не — то је друго питање — себи наменили и улогу месије, или бар оних фактора у историји и људском друштву, од којих се очекује да кажу пресудну истину; да покрену савести и исправе неправду, да укажу на предрасуде и заблуде, да, једном речју, битно утичу на свест савременика и будући ток историје. То је, нема сумње, најприкладније учинити бирајући тзв. велику, значајну или пресудну тему и дати је у прикладној књижевној форми; што се боље усагласе теме и форма, то је за саму истину која се жели рећи и поруку која се има упутити — боље; књижевна форма даје снагу идеји а истину чини продорнијом и прихватљивијом. Вук Драшковић свакако спада међу писце који умеју да изаберу значајну тему; зато је он не само читан писац него и префуткиван писац о коме се не пише у критици већ говори у затвореним круговима, који се неодмерено хвали и непоштедно одбацује. Таквав пријем, као и у другим случајевима које познаје историја књижевности, како општа тако и наша, сигуран је знак да је Вук Драшковић присутан и у тој својој присутности значајан писац; колико је, међутим, Вук Драшковић велики писац ствар је укуса и поимања књижевне уметности; они који дају примат роману идеја виде у њему незаобилазног писца који се у том погледу може мерити са Добрицом Ћосићем, а они који прустовску минунциозност и психолошку истанчаност, уз стилску перфекцију, сматрају пресудним књижевним квалитетима, неће Вука Драшковића сматрати великим писцем. Уосталом, ту врсту примедби у поменутим књижевним кулоарима и разговорима могао је о својој трилогији да чује и Добрица Ћосић.

Међутим, ако је Добрица Ћосић дао свој незаобилазни прилог детронизацији извитоперене комунистичке идеје у нашим, југословенским условима, Вук Драшковић својим последњим, и свакако најамбициознијим романом „Ноћ ыенерала“ отвара пресудно питање српске савремене историје; није патетично рећи, јер је тачно, то је судбинско питање о путу свог развоја који је српски народ у пресудном тренутку своје историје изабрао. Избор, то ми сада знамо, није био добар али је учињен под пресијом, у часу када није било лако бирати јер избор није могао бити ни слободан ни самоставан. Међутим, роман Вука Драшковића, који се труди да следи историјску истину и поштује тзв. чињенице, пружа одговор који његово чело чини уметничким у високом степену. Порука која произилази из Драшковићевог романа и у којој

Вук Драшковић ставља на дневни ред питање судбинско по свест и саморазумевање једног народа: трагедију човека који је починио грешке због своје добротe и његовог народа који га је оставио на цедилу

је садржан овај одговор гласи: избор чији је исход мученичка смрт једног праведника коме није омогућено да се брани и саопшти своју истину — по некој вишој, Божанској правди, мора бити погрешан, и онај ко га врши, у овом случају цео један народ, мора бити кажњен. Али да идемо редом.

СУДБИНА ВИШЕСТРУКОГ ГУБИТНИКА

Роман „Ноћ ыенерала“ замишљен је као евокација последње ноћи Драже Михајловића; главни лик романа, чији је прототип стварна личност Драже Михајловића, осуђен је и чека зору да би га одвели на стратиште. Суочен са смрћу, прибран колико може човек мучен и изложен духовној и физичкој тортури после маратонског суђења на којем нису поштована ни елементарна судско-процесна правила, Драшковићев Дража Михајловић изводи свој животни биланс: имао је најплеменитије намере, повео је своје борце у битку с окупатором али му је најважније било да сачува народ од репресалија; није био баш најбољи командант јер су му у одлучном часу одрекли послушност и најбољи војводе као Кесеровић и Рачић, нити се показао најодлучнији у сукобу са главним противником коме је покљонио живот; био је, дакле, више Чича него одлучни вођа герилског покрета у једном суровом рату у коме се на једној страни борио против снажног окупатора а на другој страни против подмуклог унутрашњег супарника коме је једино било стало до власти у земљи после ослобођења од Немаца; вишеструки је губитник — и као вођа четника и као отац породице, коме најближи сарадник Драгиша Васић упућује и најтежу оптужбу за пресудну грешку: за лошу, недржавничку и неидеолошку процену чија је последица била касније изгубљени грађански рат; ништа мање озбиљну оптужбу изриче и Милан Неђић који му ставља на душу тактичку грешку: „Хтео си да будеш Месија. Нови Карађорђе. Понела те уображеност, а разум ти помутили еп и гусле. Следио си девет мртвих Југовића, а ја, издајник, настојао

да свих девет буду живи. „И, најзад, Србија за коју је био спреман да положи живот у сваком тренутку, чија му је част и судбина увек била на памети, ни прстом није макла када је ухаваћен, и иначе издан од команданта сопствене гарде и највећег поузданика, нити је на суђењу, ма од кога сведока, браћен, сџм од храброг адвоката Драгића Јоксимовића који је због те одбране изгубио главу али стекао веома часно име међу љубитељима правде и слободе. Према томе, предмет овог романа је судбина човека који је имао срца за целу Србију а који је остао сам, напуштен од свих, па чак и од своје деце која су га се одрекла, што због притиска Дражених судија — што због сопствене идеолошке заслепелости.

МАЛО МЕСТА ЗА УМЕТНИЧКУ ФИКЦИЈУ

Већина ликова у Драшковићевом роману је стварна, па читалац и нехотице упоређује оно што зна о њима са оним што писац у роману тим ликовима приписује. Тако историја има великог, рекао бих пресудног удела у овом романеском ткиву. Драшковић посебно инсистира на принуди и мучењу коме је ухапшеник изложен; роштиљ а онда и тровање ту заузимају ударно место: Ментална способност ухапшеника је знатно смањена, његова воља отупела и изложена разним сугестијама које на њега пресудно утичу. У мало потеза, али уверљиво и упечатљиво, Драшковић приказује удео тужиоца Минића у свој тој грандиозној судској превари: по начину како је замишљено то суђење, као и по свом току, онда по „аргументима“ оптужнице и њеном речнику, по третману оптуженог а посебно по јасном наговештају да је пресуда већ донета и то ван судске дворане, ово суђење Дражи Михајловићу је права копија московских процеса; како то на фини начин сугерира писац, Минићев проблем као тужиоца није у томе да састави оптужницу на основу чињеница које терете оптуженог, већ да копира свог великог узора Вишинског, па се сав његов умни напор своди на то да ни у чему не заостане за Вишинским. И судница је уређена по московском узору, и публика одабрана да личи на московску, као и сведоци. Једина је разлика била у томе што је Дража Михајловић имао право браниоца. Тако је Драшковић успео да сугерира идеју да је ово суђење у ствари било једно у низу московских суђења. Чак је и крај био идентичан — жртве су не само лажно оптуживане већ су одмах по изрицању пресуде ликвидиране, брзо и неумољиво да им се ни гроб не зна.

Што се тиче форме, Драшковић је имао, као и сваки аутор романа-истине или, тачније, романа с тезом да решава готово непремостиве стваралачке проблеме. Наиме, аутор је, одредивши се за књижевно-документаристички поступак, значи за дочаравање историјске истинитости, фактички оставио себи мало мес-

та за стварање уметничке фикције јер је одабрао да следи једну општу слику о свом јунаку као жртви политичке и идеолошке игре и мучке издаје; другим речима, у једном заправо полемичком контексту он се мора приклонити у основи вануметничкој визији лика свог јунака, и супротставити владајућој представи о служби окупатора и народном издајнику свој концепт светле личности и жртве; при томе следећи своју тенденцију да кроз притајену полемику каже своју истину која је морала бити заснована на чињеницама које је позајмио из вануметничког дакле животног подручја, Драшковић је евоцирао главне тачке из биографије свог јунака /догађаји у подељеној породици, мучне сцене са Недићем који га је казнио због смелог изношења сопствених а са Недићевог становишта нежељених оцена, мучење после хватања, мучење, роштиљ, разговори са Пенезићем и судијом, суђење и, с посебном пажњом, изношење погледа на догађаје у току рата/ и одре-

као се стварања фиктивних сцена у којима би дао маха својој визији и својој масти. То гаје одвело и до прихватања још једне схеме: класичног односа жртва — целат. Благиости и човечности Чиче, чија је основна људска особина разумевање за сараднике колико и за непријатеље, супротстављена је бруталност и бештијалност Слободана Пенезића Крцуна и његових беспризорних батинаша.

О Пенезићу постоје многобројна и занимљива сведочанства; Драгољуб Јовановић га је приказао као контроверзну личност која зна да буде и отров и хлеб; већина сведока говорила је о његовој суровости, о његовој спремности да сам насрне на живот беспомоћног ухапшенога а Борислав Михајловић Михиз износи речи самог Пенезића да су му руке до рамена у крви и представља га као растрзаног, разореног и у алкохолу изгубљеног човека. Поред те бестијалности, сви сведоци говоре о ње-

говој интелигенцији и оштром језику, дакле о подвојеној личности. И стварни Пенезић, а готово фиктивни, књижевни лик Пенезића пружају основа за плодни рад маште књижевног ствараоца; верујем да би добро дошао бар један мали дијалог у коме би се супротставили аргументи једног суровог и непоколебљивог, али интелигентног протагонисте и бранитеља комунистичке идеје и праксе („Крв ће тећи и Дунавом и Савом и Дрином и Моравом, али ћемо изградити комунизам!“) и аргументи носиоца монархистичког и грађанског концепта демократског друштва. Драшковићева концепција Пенезићевог лика можда одговара његовом стварном држању према ухваћеном највећем идеолошком противнику али, по мом мишљењу, ипак осиромашује метафизички доктрине са његове стране свакако не би било у нескладу са ликом Слободана Пенезића Крцуна. Уопште узев у приказу Чичиног лика има топлине и љубави, па понекад и извесне сентименталности, а у приказу ликова победника, пре свега Крцуна, једностраности и изразите несимпатије, па и мржње. Веома успешно је дата „исповест“ лекарке која је добила скојевски задатак да трује Дражу Михајловића; танани тонови те „исповести“ сведоче о књижевном умећу Вука Драшковића који се у овом роману свесно одрицао препуштања фикцији на рачун историјске истинитости.

РОМАН — ТРАГЕДИЈА

У основи, „Ноћ ђенерала“ је полемички роман. Насупрот комунистичкој, званичној верзији улоге и значаја Драже Михајловића као народног издајника и слуге окупатора, писац износи и страшно брани, понекад цитирајући превише докумената, истину о том истом вођи покрета који је био и антиокупаторски, и демократски, и патриотски; писац са великим симпатијама слика свог јунака као благог и хуманог чак и мекушног човека. На тај начин, бавећи се једном далекосежном и незаобилазном национално-историјском темом, Вук Драшковић ставља на дневни ред једно питање које је судбинско по свест и саморазумевање једног народа, па је у томе заиста велики значај овог стварења. Али, дело Вука Драшковића је и роман-трагедија и једног човека који је осуђен за оно што није учинио и остављен од свих да искаже извесне тактичке грешке које је починио највише због добротe свог карактера, али и једног народа који је оставио тог човека на цедилу и препустио се својој несрећи, начинивши погрешан избор. Најзад, роман Вука Драшковића је читко и питко штиво које ће несумњиво имати своје поклонике, и због свог предмета и због начина на који је тема у њему изложена. У једној развијеној културној ситуацији, роман Вука Драшковића био би повод многих разговора, полемика и написа. У нашој, бојим се, остаје на оспоравању, с једне, и апологији, с друге стране. На тај начин изгубиће и роману поменуто национална свест којој је потребна катарза и саморазумевање.

Николај Тимченко

САМО ГОДИНУ ДАНА ПОСЛЕ!

МИЛЕНА ПОПОВИЋ

ЈУНСКА ДОГАЂАЊА '93!

ХРОНОЛОГИЈА ПОЛИЦИЈСКОГ ТЕРОРА НАД ВУКОМ И ДАНИЦОМ ДРАШКОВИЋ! ЧАС АНАТОМИЈЕ СРПСКОГ ПРАВОСУЂА, ЗДРАВСТВА И ЗАКОНОДАВСТВА!

НА 480 СТРАНА БРОШИРАНОГ ПОВЕЗА, УЗ МНОШТВО ФОТОГРАФИЈА, ДОКУМЕНАТА И СВЕДОЧАНСТАВА — 40 ДАНА КОЈИ СУ ПРОТРЕСЛИ ДЕМОКРАТСКИ СВЕТ!

Милена Поповић

ЈУНСКА ДОГАЂАЊА '93.

СРПСКА РЕЧ

- ПОЧЕЛО ЈЕ У СКУПШТИНИ
- БОСИЉЕВО СМЕЂИВАЊЕ
- ДОГАЂАЈИ ПРЕД СКУПШТИНОМ
- ПРАВНА ДРЖАВА У ОФАНЗИВИ
- О ЈУНСКОМ ТЕРОРУ ИЗБЛИЗА
- НЕРАЗЈАШЊЕНА ПОГИБИЈА МИЛОРАДА НИКОЛИЈА
- ДАНИ У САМИЦИ
- РЕТОРЦИЈА МИНИСТРА ЗА ЉУДСКА ПРАВА
- ЧЕКАЉИ ИЗВЕШТАЈЕ ЗАТВОРСКОГ КОНЗИЛИЈУМА
- ИПАК — ТЕШКЕ ТЕЛЕСНЕ ПОВРЕДЕ
- УПРКОС ИЗВЕШТАЈИМА — ПРОДУЖЕН ПРИТВОР
- ПРЕСУДА ПРЕ СУЂЕЊА
- СПО ПРЕД ЗАБРАНОМ
- МИТЕРАН, МИЦОТАКИС, САВЕТ МИНИСТРА ЕЗ, СТЕЈТ ДЕПАРТМЕНТ
- ПОХОД НА ЦЕНТРАЛНИ ЗАТВОР
- УМРЕГУ И УЧИЊИУ ИХ ОДГОВОРНИМ
- МИСИЈА ДАНИЈЕЛ МИТЕРАН
- ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ — ПОГЛЕД ИЗ ТАМНИЦЕ
- ВУК НЕ ПОПУШТА
- АБОЛИЦИЈА КАО АУТОПОРТРЕТ
- КО ЈЕ ИЗДАО ВУКА ДРАШКОВИЋА

„Милена Поповић обавила је овај завидни посао са много смисла за складане у једну целину читавог низа на свој начин драматичних сведочења о нечему што никада не бисмо смели заборавити. Ова књига чита се зато са интересом са којим се читају и прате криминалистичке сторије“...

(Из рецензије академика Николе Милошевића)

НАРУЧБЕНИЦА

Наручујем _____ примерака књиге „ЈУНСКА ДОГАЂАЊА '93“ по цени од 30 динара.

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ _____

АДРЕСА _____

ТЕЛЕФОН _____

Овај исечак заједно са патним примерком уплатнице послати на адресу редакције „Српске речи“, Бранкова 13-15, 11000 Београд. Уплату извршити на жиро рачун бр. 40801-803-4-27562, СРПГ Стари град, корисник „Српска реч“ са називком „уплата за књигу Јунска догађања“. Књигу можете наручити и телефоном 011/626-242 од 10-16 часова.

ПОМОЗ' БРАТЕ КЛИНТОНЕ!

Ја волим Слободана Милошевића! Својим изузетним „вођењем земље“ омогућио ми је да живим као права покондирана тиква. Руке су ми нежне и глатке јер не перем. Очи су ми сјајне и одморне јер не читам. Кичма ми је права и здрава јер не пеглам. Плућа су ми пуна кисеоника јер сваког дана, по више пута, штрапацирам до родбине и пријатеља који, гле чуда, нису ни једна група. Храним се по туђим кућама као по елитним ресторанима. Имам само један проблемчић: како да убедим дете да је спавање у џемперу и са вуненом капом на глави једини исправан начин спавања, али мислим, дакле осећам, све је ствар тренинга. Истина, понадала сам се да ће на Св. Јована бити струје као за Божић, ал' Св. Јован доби третман „ситне славе“, можда зато што су Патријарх и екипа зналачки (да ли) бачени из световних вода у воде најинтимнијих женских питања...

Но, чим ми пуну електрику, заузмем бусију пред малим екраном. Све ми је лакше кад видим да је тамо и даље одлично, баш као да се читав програм снима директно испред „Хајата“. У петак, на већ поменутог Св. Јована, Вучелићев „Дневник“ дефинитивно ме је убедио да са струјом и нема неких великих проблема. Чистачица Радинка баш овим редоследом саопштавала је озбиљне информације: Председник Лилић 25. и 26. јануара отпутоваће у Пољску, телеграме неће слати, а можда и хоће, о чему ћемо вас детаљно обавестити 25. и 26... Тек зачета копија друга Милошевића, Перчевић, разговарао је у Москви са господином Рифкином, те га убедио да господин Вук Драшковић није допутовао у Москву, да га нико није примио, видео, или не дај боже разговарао са њим и да је велико питање да ли господин Драшковић уопште и постоји... Бора Јовић, белац из црног света, срдечно и пријатељски је разговарао са групом грађана из Зимбабвеа, црнцима из белог света... Слободан Милошевић прихватио се покровитељства нечега чему ће Драган Томић бити председник, а другарице Мира и Едит неће учествовати у дотичном пројекту јер су заузеле обилажењем салона намештаја... Појевтињења робе шире се као куга по Србији, рецимо, појевтиниле су супе „Такво“ са вечитим роком трајања. Ако их купите, никада их неће скувати, јер немате на чему... И на самом крају, пре временске прогнозе, толико небитна вест да је стање у Електродистрибуцији „и даље тешко...“

О блокадама београдских улица, или о ултиматуму студената „вода, струја и грејање до уторка, или излазимо на улице“ Радинка ништа није прочитала. А све зато што Вучелићев тркачи нису „уснимили“ једног свесног и савесног пензионера (као што је то учинио гнусни Студио Б) који тврди да ти што штрајују лажу да струје нема 38 часова, јер ње нема тек осам, и ако је њему сасвим добро у мраку и зими, тешко га иритира како и другима није добро. Е, да је Вучела добио слику и тонски запис овог српског јунака, вест о струји била би ударна у свим информативним емисијама РТС-а. Уз још стотињак телеграма подршке редукцијама,

Пише: Донка МИХАНЛОВИЋ

ствар би легла, ал' Вучела се канда успавао, ил' можда заљубио...

Истина, након овог „Дневника“ на Првом програму емитована је „Дебатна емисија — Разговор о струји“ у којој су ћаскала три директора Електродистрибуције и министар енергетике Драган Костић. Користим прилику и апелујем на уреднике Телевизије да више никада директоре Електродистрибуције не позивају на вечерње разговоре. У суботу ујутру, око осам часова, слушајући радио-програм у жељи да сазнам када ћу бити „искључена“, чух уплахирен глас водитеља: „На жалост нисмо сазнали данашњи распоред искључења јер се још ни један директор није појавио на послу, а нико од запослених, а присутних на радном месту, не сме ништа да каже без њиховог аминовања...“

На питање водитеља „Дебатне емисије“ министру Костићу — да ли је задовољан ситуацијом око рестрикције, он рече: „Не, нисам задовољан како је ТО рађено, било је исувише анархичности, исувише спонтаности, МИ смо оценили такву праксу неприхватљивом и у том смислу предузимамо одређене кораке... данас смо СТВОРИЛИ ПРЕТПОСТАВКУ да организације које се баве даљинским грејањем могу са већим степеном сигурности да обезбеде оно што је уредбом владе прописано. ТОМ ПРЕТПОСТАВКОМ МИ СМАТРАМО ДА ЋЕМО СТВОРИТИ ЈЕДНУ РЕАЛИЗАЦИЈУ ТЕ ПРЕТПОСТАВКЕ(!!!)“ Моја претпоставка је да овај министар, од кога те вечери чух и реч ОДЕЛИМИНИСАТИ, или има образ дебео као ђон, или је толико глуп да му морамо све опростити...

Уредник емисије „Лицем у лице“, мр Ивана Станковић, изгледа зна нешто што ми не знамо. У своје емисије све чешће позива људе из тзв. комунистичких партијаца, које су се удру-

жиле у Мирин ЈУЛ. Тако Владимир Штамбук, истина до недавно Слобин, али сада Мирин, у тој емисији рече: „ТО око 'Борбе' је могло да се УРАДИ и МНОГО ЕЛЕГАНТНИЈЕ!“ У ТОМЕ је и разлика између Мире и Слобе, мушкарац тупаво и на снагу, а жена културно и суптилно... Други гост ове емисије, Ратко Крсмановић (СК-ПЈ), довео ме је у праву ступицу непоимљива људског бића и непрепознавања материјала од кога је Ратко саздан. Питам се, да ли и њему треба опростити, јер у својој необузданој и лудој младости живи у убеђењу да су Божић и Рамазан крсне славе. Док му је саговорник Владан Батић (ДСС) покушавао на доста жучан начин објаснити да су управо комунисти криви за рат, мрак и храњење из контејнера, Ратко му кратко реплицира: „Али те људе ВИ називате господом!“ И ту би у праву. Морају нас називати онако како нам и доликује — СТОКО...

У овој лудој земљи чак ни Цигани не желе више да нас увесељавају. Не пада им на памет да пишу брату Слоби, већ пишу брату Клинтону. Да није Симиног „Круга“ не би ни сазнали о чувеном писму Цигана из Јагодине: „Џењени и вољени брате Билу Клинтону... ми, Цигани, такође волимо мир, зато вас молимо драги наш велики брате Клинтоне да скидате све санкције, овако имате један велики минус у читавом свету... ето, толико о нама и нашим жељама тек да и ви нешто сазнате о нама, јагодичким Ромима...“

Како је Антоније Исаковић Драгослава Аврамовића прогласио за српског витеза, преостале му важан задатак, да колективно јагодичке Роме одликује истом титулом. Ако већ немамо струје, да имамо храбре витезове који ће нас штитити у мраку. А социолози нека одгонетну зашто су Румуни паметнији од нас...

CARDIAL

Проверите своје срце!
Закажите преглед!

Специјалистички кардиолошки прегледи

Лабораторијске анализе из крви

Холтер ЕКГ 24 часа

Ултразвук

Кућно лечење

Консултације свих специјалиста

Др Мило Јовановић-Живојиновић
кардиолог
11000 Београд, Сале Косачевића 23
тел. 011/454-453

ЧЛАН ПРИВАТНЕ ЛЕКАРСКЕ КОМОРЕ

ВИТЕЗИ И ЛАВОВИ

Као, позову мене у „Утиску недеље“. (То вам је, иначе, она емисија Студија Б у којој су водитељи, што би рекао Данил Хармс, „све сами добри људи, али никако да ухвате корена“.) Елем, позову као мене, јер их баш занима шта ја мислим о актуелној ситуацији и шта је на мене оставило утисак. Можда се то никад неће догодити да мене позову, не кажем, али ваља се припремити. Ако је Ратко Адамовић могао да напише говор за прилику кад му буду уручивали Нобелову награду за књижевност, могу ваљда и ја да се припремим за „Утисак недеље“. Мало ми је теже да се концентришем на ситуацију, јер не знам ко ће тада бити водитељ и ко ће ми бити конкурентски гости, али кренимо од хипотетичке ситуације у којој бих се релативно угодно осећала, да су уз мене гости још и Брус Вилис и Кевин Костнер. Пошто они немају појма о томе шта се код нас тренутно догађа, ја бих, наравно, држала банку. Ево, дакле, шта бих им рекла, да су ме позвали ове недеље:

Веома ме, господе, радује да су појефтиниле мешалице за бетон. Сада је потрошачка корпа заиста много јефтинија. Само нека настаје тим темпом, па ускоро можемо очекивати да појефтине и комплети француских кључева, мушме, браон конца, залеђено еукалиптусово лишће и црквене свеће. Све ово учиниће мој живот знатно једноставнијим, а обрадоваће и нашег купног љубимца, коалу, који једе само еукалиптус. Ово би, дакле, био мој позитивни утисак број један.

У директној вези са утиском број један је и позитивни утисак број два, који се опет тиче програма монетарног опоравка, те његовог творца, гувернера Аврамовића. Мада сам, маниром вредног хроничара покушавала да забележим све награде које је овај Бог Који Хода добијао последњих месеци, бојим се да сам неку ипак и пропустила. Сећам се да је постао најплеменитији Југословен, академик, гувернер, аутор најбољег стваралачког подухвата, носилац значке младих горана, мис Југославије и још по нешто, али све је то пало у засенак пред витешком титулом коју је Аврамовић доделио становити Савет светске српске заједнице (скраћено СССЗ). Антоније Исаковић је тако одликовао витеза Коју. Очекивала сам да Која клекне на једно колено, а да Антоније извади мач и стави га Који на раме. Али, пошто нисмо гледали исте филмове, они то нису тако урадили. Витез Која остао је усправан и гледао је право у очи свог дародавца Антонија, упркос свим вишевековним правилима о примању витешке титуле. А кога је то сироти Која и могао да пита? Кога ми то од витезова имамо, па да их пита како се то ради? Никога. И зато је Која Аврамовић сада усамљени витез, са својим коњем и својим тешким оклопом. Ако га видите, будите племенити према њему и спустите неку цену. То ће га обрадовати.

Ипак, у вези са овим позитивним утиском, имам и једну дигресију која би се могла назвати негативним утиском, а односи се на слаботретман који је у јавности добила једна друга титула, фасована такође ових дана. Молим вас

Пише: Јелена ЛЕНГОЛД

лепо, ако смо на сва звона пустили то да је Која постао витез, зашто смо тако рећи игнорисали чињеницу да је Исидора Бјелица постала војвоткиња? Зар тих војвоткиња имамо колико хоћемо, па да можемо тако да се односимо према њима? Још нешто ме, у вези тога, занима: ако је Исидора војвоткиња, да ли Небојша Пајкић аутоматски постаје војвода? Или само неки, рецимо, паж? Ако је, којим случајем, војвода, је ли он упознат како се ови овде односе према војводама? Из неког разлога, овде су више на цени витезови него војводе. О причевима да и не говоримо. Њих сахрањује ко стигне, а некад и саме војводе. Принцезе су нам се још како-тако солидно котирале, али су нам се зато лордови дефинитивно огадили. Окрени — обрни, изгледа да је најбоље бити витез, и ја дајем свој ружичасти глас за то.

Иначе, кад сте ме већ позвали у ову вашу емисију, морам да кажем и један свој утисак који ви нисте уврстили у листу предлога, што ме јако чуди, јер дотични догађај оставља веома дубок дојам на свет културе, уметности и шире. Ради се о промоцији монографије великог сликара Радисава Тркуље, директора Музеја савремене уметности. Да бих вам поближе објаснила која је то сила од човека, довољно је направити следеће песничко поређење: што је Берчек за Народно позориште, то је Тркуља за Музеј на Ушћу. У историји ове културне установе остаће, иначе, запамћен по томе што је наложио да се на зграду окаче велика, јасна и ћирилична слова: МУЗЕЈ. Ето, сад свако зна, када туда пролази, да то није ни трафика, ни хамбургерница, ни Дом здравља, већ — музеј. Ако вас којим случајем занима који музеј је у питању, мораћете да уђете унутра.

Кад је реч о Тркуљиној промоцији, ја бих као позитиван утисак издвојила то да је на њој наступио чувени Живан Сарамандић. Прича је следећа: знаменити оперски певац, задовољан што је баш ономад добио на суду спор са директором Берчком па сад сме да седи у позоришној бифеу, упражњавао је, дакле, ту своју делатност за коју се законски изборио, кад, однекуд, наиђе Раша Тркуља па рече да му за 15 минута почиње промоција на Ушћу. (Ко не верује да је тако било, спремна сам да поткажем сведоке). Може ли, дакле, за тих 15 минута Сарамандић да осмисли неки наступ? Може, како да не може, он је познати професионалац. Него, има ли Тркуља тамо неки инструмент? Нема. Баш никакав. Добро, схватио је ово Сарамандић као знак са неба који му поручује да је свака музика само сметња божанском гласу, те сео у Тркуљин ауто и стигао у зграду на којој пише МУЗЕЈ. Тамо је, на опште запрепашћење присутних, извео руску романсу, онако из главе и на суво. Шта ћете, пријатељство не зна за границе, а једном кад се помирио са Берче-

ком, Сарамандић је изгледа одлучио да заграује цео свет, па шта буде! За ову прилику бих и чувену пословицу „Ко пева — зло не мисли“ модификовала у питање „Да ли уопште неумисли онај ко пева?“.

Ипак, на овој промоцији Србина Тркуља истакао се, уз Сарамандића, барем још један културни прегалац, по имену Никола Кусов. Завидни су били његови покушаји да објективно процени човека за кога он сам каже да не воли, али га цени, што је штета јер могу замислим шта би све Кусовац овом приликом рекао да још, којим случајем, и воли Рашу Тркуљу. Али пошто га само цени, онда је уочливо како је Тркуља рурални тип, човек са планинорустично раскошан. Једини нам није рекао да је Рашу преварио да силази са планине, но да бро, идемо даље. Била је ово за Кусоваца погодна прилика да опљуне по лошим Србима којима „у џеповима звецкају Соросеви новчићи“ што је Тркуља испрати одобравањем, јер њему у џепу звецкају ваљда само домаће, Слободне марке. Била је ово и прилика да Кусовац преспрдно назове Владу Величковића „београдским господичићем“, а да изнесе и једно професионално мишљење које гласи: „Крста Хедушић ствара грозне слике“. Молила бих да неко од кустоса објасни шта значи „грозна слика“, која је то естетска квалификација? Кад ме упитах, онда ћу одлучити да ли је Крста Хедушић позитивни или негативни утисак.

Што се тиче Тркуље, он је дефинитивно позитивни утисак, још од времена кад је одлучио да етнички очисти зидове музеја. У овом мом позитивном утиску само ме је учврстио један од песника — говорника, који је на промоцији истакао како Раша Тркуља „са небеских висина посматра зеца очима лава“. Ма шта он значило, звучи супер! Већ замишљам: јутра Раша се пробудио мамуран, кренуо на туширање и то га је принудило да директно са небеских висина баци поглед на зеца. Очи лава тужно јутра нису много помогле, али иначе су веома корисне у неким другим ситуацијама.

Ето, толико овај пут о Раши, који је мој београдски глас, јер би ружичасто била увредљива боја једног таквог патриота, јуначину и цара свих животиња. И још бих додала да је добро што Раша ставио онај натпис на свој музеј, јер је у близини зграда ЦК, па наивни шетач може и да побрка. То се изгледа и Раши једном догодило и од онда је јако опрезан. А опрезност је мајка мудрости. Ето, тако је Раша Тркуља постао глас метан.

УЖИЦЕ

КАРИЈЕРА СИНА ЗОРАНА

Докорашњи председник Скупштине општине Ужице, др Зоран Вујовић, новопечени је савезни министар за саобраћај и везе. Мимо службене биографије, доста је тога по чему ће га његови суграђани памтити

Ужице је град који може да се похвали да поново има „свог човека“ у Савезној влади. То је др Зоран Вујовић, савезни министар за саобраћај и везе.

Ко је и какав је др Вујовић, шира јавност мало зна, али Ужичани знају врло добро. Кандидат СПС за наредног посланика обећавао је у предизборној кампањи 1990. године грађанима Ужица следеће:

„Изградимо гасовод од Чачка до Ужица; отворићемо бесцаринску зону и погон за склапање телевизора у Пониквама код Ужица; уредићемо колектор за пречишћавање отпадних вода; изградимо Дом омладине и затворени базен; изградимо тржни центар и обновити Касалчића мост; решићемо проблем смештаја Историјског архива...“ Грађани му нису поверовали па је његова кандидатура на првим вишестраначким изборима пропала.

Дакле, доктор Вујовић је морао тада да се задовољи „само“ местом председника СО Ужица. А како је и на ту функцију доспео?

У то време, на преткандидационим скуповима највећу подршку имао је ранији председник општине, Балша Говедарица. Али, то није било довољно, јер се неиспуњавањем свих захтева партије, Говедарица замерио Мирку Миловановићу, ондашњем председнику међуопштинске конференције Савеза комуниста. Извршавајући његово наређење кандидациона комисија, коју су чинили сви утицајни људи општине Ужице, донела је одлуку да се (због тобожњих процедуралних пропуста) воља грађана суспендује и да се нађу нови кандидати. Избор је пао на др Вујовића, између још двојице „противкандидата“ који су имали улогу демократског декора. Према анегдоти, Зоран Вујовића је „пронашао“ нико други до његов отац, бивши синдикални општински функционер, Радош Вујовић. Наводно, док су локални моћници на састанку муку мучили да пронађу право кадровско решење, Радош је устао и искрено зачуђен (што се тога нису раније сетили) рекао присутнима: „Па, ево мога сина Зорана!“

По чему ће Ужичани запамтити боравак др Зорана Вујовића на месту председника општине?

Незаконитим одлукама и обманама одборника растурио је издавачку кућу „Вести“, тако

да је око 200 радника штампарије „Рујно“ три године било без посла.

И поред обећања да ће Историјски архив сместити у реконструисану зграду старе Општине, а галерију у хол градског позоришта, Архив је и даље тамо где је био (у непримерним смештајним условима) а у холу позоришта су се уселили приватни трговци. Елитну локацију у граду уступио је „Јумку“, у замену за запослење брата. Ујака, металурга, поставио је на функцију директора „ЈИК банке“. Ометао је изградњу нове аутобуске станице у Ужицу а касније, када је завршена, приписао то себи у заслугу. Посебно се истицао „кадрирањем“ у ужичком школству, где је у сарадњи са др Данилом Ж. Марковићем спречавао избор стручних али неподобних професора за директоре школа а именовао бубњаре, бивше понављаче и наставнике који су пре тога петнаест година радили у „писарници“...

Одлазећи на нову одговорну функцију у Федерацији, др Вујовић је одобрио да се из буџета општине обезбеде средства у висини три хиљаде марака, за куповину видео-камере и фото-апарата. После министарског положаја ко зна шта следи, а будуће промоције треба спремно дочекати.

Т. Д.

ПЕЋИНЦИ

И ДАЉЕ МОБИЛИШУ — ЗАР НЕ

У понедељак, 9 јануара '95 године, око пет сати ујутро, пред кућу Томислава Товаровића у Пећинцима дошла је патрола милиције, Товаровићи, угледни и тренутно највећи приватни произвођачи хране у СРЈ, већ су били на својим радним обавезама и на лупање милиције врата породичне куће отворила је супруга Томе Товаровића. Није могла да верује очима када је видела ко су незвани гости. Тражили су њеног сина Драгана, да га по наређењу надлежних из војног одсека приведу у станицу милиције због неодазивању војном позиву „за вежбу“, а на коју је требало да се одазове још 26. децембра. Драганова мајка им је рекла да је он на њиви, али да ће се ускоро вратити. У року од пола сата три пута су свраћали и коначно су нашли онога ко им је требао...

„Запањо сам се“, каже Драган Товаровић, „када сам чуо због чега ме траже, јер ја нисам добио никакав позив. Када сам то рекао у војном одсеку — добио сам одговор да ми је позив залепљен на капију, с поља, са улице, још пре два месеца.“

Ваљда се зна како се уручује позив за вежбу, на потпис, а тако нешто нико кући није доносио, ни нудио.

Патрола ме одвела у станицу милиције и тамо су ме држали пуна четири сата без икаквог објашњења у чекаоници. Само су ми рекли да

ће ме „отпремити“ у Петроварадин на војну вежбу где ћу провести два месеца. Одговорном из војног одсека рекао сам: „Идем до куће да узмем прибор за хигијену, да кажем где идем и одмах се враћам на аутобус који вози на Петроварадин“. И отишао сам. Само што сам упао у двориште, поново је дошла патрола. Бахато и уз врећање одмах су ми ставили лисице на руке. Провели су ме кроз целу улицу до центра Пећинаца свезаног, као највећег криминалца и поново ме одвели у станицу. Ту ми је дочек припремио командир станице милиције Ковачевић заједно са људима из војног одсека и вербална тортура је почела. Вика је трајала пет минута и на крају су ме пустили да одем кући, уз наређење да се тог истог дана јавим на војну вежбу. Наравно, било је и претњи за случај да то не учиним. У међувремену аутобус је отишао и морао сам сам да одем у Петроварадин. Четири дана сам провео тамо, а онда сам успео да издејствујем да се вратим кући, јер ми имамо огромно имање, фарму, кланицу, а само ја и отац све то одржавамо. Имали су разумевања у Петроварадину.

У станици милиције у Пећинцима знају да сам члан СПО-а, то им смета и мислим да је то био и разлог да ме понижавали у месту у коме моја породица има велики углед. Оваквим дрским понашањем милиције према мени на-

нета ми је огромна штета пре свега код оних људи који су неупућени. Многима није било јасно зашто ме воде са лисицама кроз село и сигурно су мислили да сам неки разбојник и ко зна шта још. Моја породица овако нешто сигурно није заслужила од ове државе“, каже прилично разочаран Драган Товаровић.

Да верујем да живимо у правној држави сигурно бих тужио командира станице милиције и секретара војног одсека у Пећинцима, за штету коју сам претрпио због начина на који су се са мном разрачунавали само због моје партијске припадности. Они су аутентични представници власти која на најгрубљи начин крши основне грађанске слободе и људска права. Данас је то било у мом случају сутра ће жртва бити неко други. Овога пута ја сам испаштао што им се људи нерадо одазивају на мобилизацију, да будем пример за застрашивање...

„Оно што ми је у свему томе било драго јесте чињеница да је након свега што се десило иза мене стала моја странка, СПО. Узели су ме у заштиту од полицијског терора, као што би то учинили да је у питању било ко други. Баш зато сам ја у тој странци“, каже на крају Драган Товаровић

Драган Товаровић: „Комшије су мислиле да сам лопов“

КИКИНДА

УНОСНИ МАРКСИЗАМ

У Кикинди већ пола године ради Факултет за интернационални менаџмент. Студенти своје школовање нису баш тако замисљали, али важно је да су задовољни декан др Милија Зечевић, његов брат, „Југо-Француски“ банкар Миодраг Зечевић и њихова другарица, академик Мира Марковић

Будући да је интересовање метрополе за збивања у Кикинди права реткост, сваки такав случај изазове друштвену приправност највишег степена. То се догодило и приликом летошње посете Радована Стојичића-Баџе, заменика министра унутрашњих послова Зорана Соколовића. Комуналци су се напрасно провреднили па је за кратко време извршено „велико спремање“ по граду. Офарбане су банке, пешачке „зебре“, замењена разбијена саобраћајна огледала. Окренута је заграда СУП-а. Чак су, на велику радост грађана, испражњени и контејнери и уклоњене дивље депоније отпадака. На улазу у град истакнут је велики транспарент: „Добро нам дошли драги гости“. У њихову част сви службеници МУП-а који нису на дужности морали су да дођу у одељима и са краватама. Жене у костимима (никако панталоне или мини-сукње!).

Драги и значајни гости су нешто пре десет преподне, у конвоју од пет црних „мерцедеса“, два мотоцикла и црног „пежоа“ 604, стигли у Кикинду. Господин Баџа је изашао из „пежоа“, извршио смотру а затим и детаљну инспекцију рада општинског секретаријата. Подсекретар је на крају дао службену средњу оцену — „задовољава“. Након банкета у Радничком дому, караван је вратоломно брзином напустио Кикинду.

Убрзо се у граду прочуло шта је био прави разлог посете високог полицијског функционера. Тих дана требало је да почне са радом Факултет за интернационални менаџмент. У целу раду били су укључени директор фабрике црепа „Тоза Марковић“, републички посланик СПС Дмитар Шегрт и Рајко Половић, председник кикиндске општине, директор главни и одговорни уредник информативне куће „Комуна“ и водећи афераш северног Баната. Главне личности овог пројекта били су, међутим, декан Факултета др Милија Зечевић и један од предавача, професорка Мирјана Марковића. Због тога је Радован Стојичић добио задатак да прегледа безбедносне планове кикиндског секретаријата, израђене за сигурност боравка високе гошће.

Али, иако је с јесени амбициозно стартовала, ова високошколска установа за локалне медије у Кикинди последњих месеци као да не постоји. Нема више некадашње помпе, рекламе, ватрених подршки и групног сликања. Испоставило се да има искушење неугодних детаља везаних за рад ФИМ-а. Уместо планираних 50 студената прве године, уписано је мање од пола: Јер, и поред повуци-потегни притисака

локалних политичара на „врло заинтересована предузећа северног Баната“, која би требало да стипендирају полазнике, пара на њиховом жиро-рачунима нема ни за назови плате. Изостали су и обећани спонзори, „Кока-кола“, „Симпо“ и петнаестак локалних фирми.

Онда су почела кршења одредби уговора склопљеног између студената и Факултета код уписа. Предвиђено је да се на име „ексклузивитета“ француског печата школе (главни покровитељ је Француско-Југословенска банка у Паризу, на чијем челу је брат декана Милије, Миодраг Зечевић) уплати у једнократном износу 1200 немачких марка и месечна школарина од 200 динара. У октобру је настао проблем, када је сума повећана на 400, па је после протеста студената нађено „компромисно“ решење од 300 динара. (Занимљивост је да у копији уговора, али не и оригинала које су полазници потписали, пише да је у случају спора надлежан суд у Паризу?!).

А што се плана и програма ФИМ-а тиче, аутори готово свих ушбеника на првој години студија су браћа Зечевић. Милија се на својим предавањима често хвали кумством са брачним паром Милошевић-Марковић. Да би своје јаке везе потврдио, декан ФИМ-а је недавно покушао да организује политичку трибину, са другарицом Марковић у главној улози, али је покушај неславно окончан. И поред тога што је резервисана сала Скупштине општине, одштампане позивнице, професорка се због неодложних научних, политичких и публицистичких обавеза, у заказано време није појавила.

Иначе, упућени тврде да је месечна принадлежност професорке, која је од почетка рада факултета у Кикинди била свега два пута (њен предмет социологија, није предвиђен у првом семестру) — око 3000 динара. О таквој плати професори у Кикинди могу само да сањају или (што тише) гунђају.

Ипак, једно је тарифа руског академика и научника светског гласа, а друго „друштвена брига“ за положај просветних радника у провинцији.

С. Ј.

ХЕЛСИНШКИ КОМИТЕТ ЗА ЉУДСКА ПРАВА У СРБИЈИ

ТОРТУРА НАД НЕКАДАШЊИМ ПРИПАДНИЦИМА МУП-а СРБИЈЕ И ВИЂЕНИЈИМ ПОЛИТИЧКИМ ЛИЧНОСТИМА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

Поводом хапшења и злостављања око 15 некадашњих припадника МУП-а Србије и виђенијих политичких личности Косова и Метохије албанског и турског етничког порекла, Хелсиншки одбор за људска права у Србији протестује против редовне примене тортуре над сви ухапшенима приликом спровођења истраге против самих хапшења, која се базирају на исказима датим под тортуром.

Шаипи Сезаир, Председник Турске народне странке за Косово и Метохију, из Призрена ухапшен 5. децембра 1994. године, током истраге је више дана тучен по табанима, коленима и леђима. Све време тортуре, био је везан за орман. Није му давана храна, а вода само једанпут до двапут дневно.

Затворски лекар у Призрену не пружа медицинску помоћ пацијентима који услед повреда не могу сами да се крећу. Лекар чак и не констатује повреде које су и лаику голим оком уочљиве. Пратећи само опште стање притворених током трајања тортуре (мерење крвног притиска), помаже тортуру.

Подсећајући да су овакви поступци супротни Међународном пакту о грађанским и политичким правима (чл. 10, ст.1), Конвенцији о забрани мучења и других свирепих, нехуманих и понижавајућих казни или поступака (чл. 2, ст.2 чл. 4, чл. 6), Уставу Југославије (чл. 25), Уставу Србије (чл. 26), Кривичном закону Југославије (чл. 190, ст.2) и Кривичном закону Србије (чл. 65, ст. 2), Хелсиншки одбор тражи да се покрене кривични поступак против лица која су наредила тортуру и која су је спроводила, као и против лекара који је давањем стручног мишљења помогао тортуру. Хелсиншки одбор захтева да се спроведе истрага зашто Суд није у могућности да спречи тортуру.

За Одбор

Владан Василијевић

Београд, 19. децембар

СМУП
МУП Србије
Савезно министарство правде
Министарство правде Србије
Савезни јавни тужилац
Републички јавни тужилац
Маргит Савовић, министар без портфеља
Савез Адвокатских комора Југославије
Amnesty International
International Helsinki Federation for Human Rights
КЕБС
Специјални извештач УН за људска права, Тадеуш Мазовејски
Српско лекарско друштво

ПОГИБИЈА И ПОСЛЕДЊИ ДАНИ ПУКОВНИКА ДРАГОСЛАВА РАЧИЋА (2)

УСТАНАК

Оно што Видоје Обрадовић тада није знао могло се сазнати из кратке, опште и војничке биографије Драгослава Рачића. Он је рођен 24. марта 1905. године у имућној и српској традицији окренутој породици, у селу Годачица, удаљеном двадесетак километара од Краљева. Отац Стеван и мајка Симка изродили су, поред Драгослава, још троје деце: Аранђела, Милисаву и кћер Десанку. Основну школу Рачић је завршио у родном селу, а гимназију у Крагујевцу. На Војну академију у Београду уписао се 1926. године. По завршеном школовању службовао је у разним местима Југославије: у Нишу, Љубљани, Марибору, Алексинцу...

До уписа на Академију Драгослав се презивао Милетић-Рачић, а онда је као званично оставио само ово друго презиме. То презиме добио је по далеком претку Радосаву, кога су звали Рача. Рачин патриотизам био је надалеко познат, као и његово богатство. Зато је, у неколико наврата, био посланик у Скупштини.

У опсади Бање Ковиљаче Рачић је располагао са близу 400 слабо наоружаних бораца. Било је чак и оних који нису имали никакво наоружање. Опсада је трајала шест дана. Немци су пружали жилав отпор. Све је било узалуд. Рачић је са својим борцима ослободио Бању Ковиљачу 6. августа у три часа ујутро.

Пише: мр. Радован КАЛАБИЋ

У родно место Рачић је последњи пут дошао за Божић 1939, када је посетио и сву многобројну родбину. Исте године он се жени. Његов брак, међутим, трагично се завршава. Супруга Верица, кћерка бана Зетске бановине, умире на порођају заједно са дететом, а да је Рачићеви родитељи и родбина никада нису ни упознали. Био је то његов први и последњи брак.

ЗА КРСТ ЧАСНИ И СЛОБОДУ ЗЛАТНУ

У близини родног места Рачић се последњи пут нашао у јесен 1944, када се са својим јединицама кретао према Копаонику. Зауоставио се у селу Чукојевцу, удаљеном само девет километара од његове родне куће. Кући није одлазио, иако се у Чукојевцу задржао скоро цео дан.

Априлски рат затекао је Рачића у чину артиљеријског капетана. Након капитулације он сазнаје за пуковника Дражу Михаиловића и њего-

Драгослав Рачић (први с лева) као питомац Војне академије 1927. г.

ву непокорност према окупаторској власти. Рачић већ у јуну 1941, међу првима, долази на Равну Гору и стаје под команду горског цара Србије. Господар слободних српских планина није признавао капитулацију, уосталом као ни Рачић, јер је веровао да реч капитулација не постоји у српском језику. Од тада па до војничког слома равногорског покрета Драгослав Рачић остаје најхрабрији, најпоузданији и највернији официр Драже Михаиловића. Практично: Чичина десна рука на терену за све време Другог светског рата.

На Равној Гори Дража није гомилао трупе, већ је најбоље официре који су му се ставили на располагање слао на терен са заједничким задатком да организују људе спремне и вољне за борбу против окупатора. Драгослава Рачића и артиљеријског потпуковника Веселина Миситу, родом из Бања Луке, послао је на најопаснији терен. Мисита одлази у Лозницу, а Рачић на Цер. Обојица су још на Равној Гори добили име и адресу човека са којим, као мештанином, треба што пре да се повежу. Био је то поручник Лазар Савић из Лознице.

Средином јула 1941. у Божића колиби на Широкој равни, изнад села Милине на Церу, одржан је један важан састанак коме су присуствовали: Драгослав Рачић, Лазар Савић, Душан Јеремић и његов брат, Славко Дикосавић и капетан Дрљача. Договорено је да се изврше све припреме за подизање устанка у западној Србији.

Нешто касније, у манастиру Трноши, одржан је још један важан састанак коме је, осим Дражених људи, присуствовао и Енглез Вилијам Бејли. Учесници састанка упознали су га као инжењера и директора рудника Зајача. То је, у ствари, исти онај британски пуковник Бејли који ће бити шеф британске мисије при четничкој Врховној команди у периоду од децембра 1942. до септембра 1943. Бејли је, као искусни енглески обавештајца од пре рата, дванаест година радио у руднику Трпача. У манастиру Трноши са Бејлијем су се састали: Веселин Мисита, Лазар Савић и јеромонах Георгије Божић, звани Цица. Као једини преживели учесник тог састанка Лазар Савић категорички тврди:

„Бејли је знатно утицао на Миситу. Рекао му је да ако устанак што пре не подигну четници то ће учинити комунисти. У том случају њима би припала слава првог антиокупаторског покрета у Србији, као и богати плен из рудника Зајаче. Чак је прецизно навео шта се све у руднику налази, од експлозива до најкориснијих машина. Тада је, каже Савић, Мисита одлучио да одмах нападне Лозницу.“²⁾

Ово Савићево сведочење подупиरे и сећање мајора Војислава Пантелића, који је од Драже такође послат у западну Србију. У мемоарском тексту „Сећања једног команданта — Прилог историји устанка у Србији 1941“ Пантелић записује:

„Ту нађем (у селу Батар — прим. Р. К.) потпуковника Миситу. Исте вечери ми Мисита рече да има састанак са неким енглеским инжењером у Зајачи, и да ће доћи сутрадан да говори са мном. Ујутро 31. августа чуо сам борбу која је трајала цео дан.“³⁾

Четнички напад на Лозницу почео је у раним јутарњим часовима 31. августа 1941. После два сата борбе град је ослобођен. Заробљена су 93 немачка војника. Неколико их је убијено и неколико рањено. Заробљеници су спроведени у манастир Трношу и према њима се поступао по свим нормама међународног ратног пра-

ва. Рањеницима је у болници пружена најбоља могућа лекарска заштита.

Потпуковник Мисита погинуо је већ на самом почетку борбе. Команду над одредом преузео је потпуковник Н. Радовановић. У нападу на Лозницу својом храброшћу, поред Мисите, истакли су се још Георгије Божић Цица и поручник Ника Комарчевић. Међу ослободивцима Лознице било је осам погинулих и четири рањена. Тако је Лозница постала први ослобођени град у Србији у Другом светском рату.

Истог дана заробљено је око шездесетак немачких војника из Зајаче, који су покушали да побегну, након што су их напали четници под вођством калуђера Мардарија. И ови заробљеници спроведени су у манастир Трношу.

РАЧИЋ ОСЛОБАЂА БАЊУ КОВИЉАЧУ

Већ следећег дана, дакле првог септембра 1941, у шест часова ујутро четници под командом Драгослава Рачића отпочињу напад на Ковиљачу. Након војничког пораза у Лозници Немци су у Бањи били много приправнији и спремно су дочекали напад устаника. Ковиљача је била добро чуван град са неколико бункера и утврђених митраљеских гнезда. У самом граду налазило се преко 500 добро наоружаних Немаца.

У опсади Бање Ковиљаче Рачић је располагао са близу 400 слабо наоружаних бораца. Било је чак и оних који нису имали никакво наоружање. Опсада је трајала шест дана. Немци су пружали живав отпор. У помоћ су им прискакали и авијација, као и усташе из Босне. Све је, међутим, било узалуд. Рачић је са својим борцима ослободио Бању Ковиљачу шестог августа у три часа ујутро. Приликом ослобађања Ковиљаче погинуло је око четрдесетак Рачићевих бораца.

У међувремену су од окупатора ослобођени још и Богатић и Крупањ.

Тако је у северозападној Србији отпочео прави организовани устанак против окупатора

у Другом светском рату. На самом почетку тог устанка стоје златним словима записана имена Дражених официра Веселина Мисите и Драгослава Рачића.

Хитлер је беснео читајући извештаје својих потчињених о устанку. Наредио је да се према устаницима и становништву тог дела Србије примене драконске мере одмазде. Присећање на Први светски рат, када су најжешће борбе вођене на територији Јадра и када се „потоцима лила немачка крв“, само су подстицали фиреров гнев. Хитлер је и те како добро знао да су Цер, Гучево и Мачков камен постали масовна гробница завојевача.

ОДМАЗДА

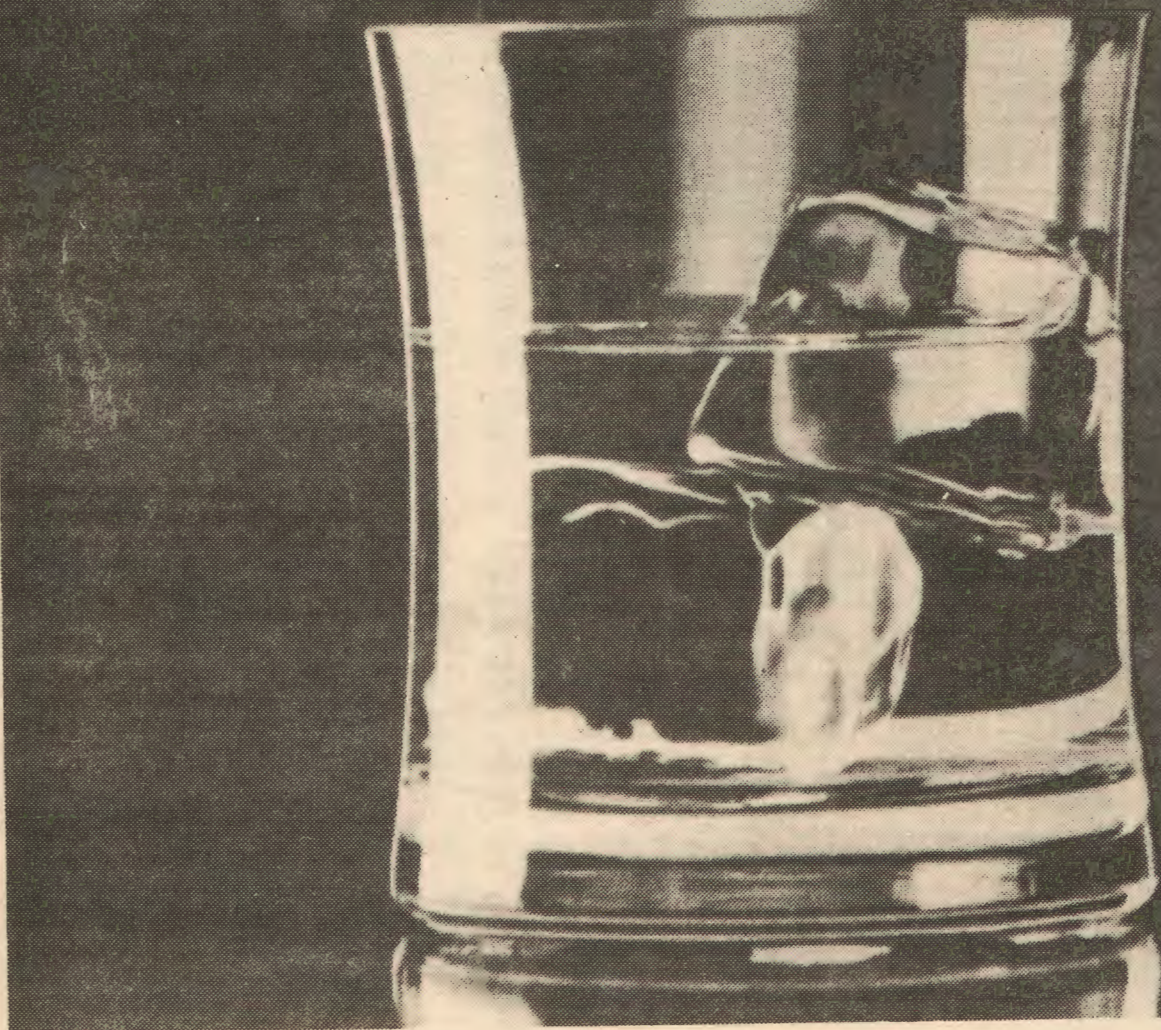
Фелдмаршал Кајтел, а затим генерал Франц Беке, у виду наредби спроводе Хитлерову жељу за нечувеном осветом. Одговарајући на суду у Нирнбергу Кајтел се правдао да је лично Хитлер дописивао по једну нулу на цифре које су одређене као одмазда за по једног убијеног немачког војника, или официра у Србији. Тако се, тврдио је касније Кајтел на суду, дошло до следећих бројки: за једног војника — 50, а за једног немачког официра — 100 грађана. Међу свим поробљеним европским народима овакав застрашујући однос примењен је само на Србе!

Најбруталнија зверства починила је немачка казнена експедиција која је продирала кроз Мачву. Према подацима штаба немачке 342. пешадијске дивизије Немци су од 29. септембра до 9. октобра 1941. у Шапцу и ближој околини стрељали 1127, а у логор затворили 21440 људи. У овом крвавом казненем походу они су најтежи злочин извршили у селу Драгинцу, срез јадарски. Немци су у овом селу 15. октобра 1941. стрељали преко 2000 људи. Међу стрељанима било је 107 деце испод 10 година и 60 деце од 10 до 15 година!

Све у свему, окупатор је почетком јесени 1941. само у Мачви стрељао укупно 7000, а у логор затворио 22000 људи! Од почетка Другог светског рата људски живот није био на нижој цени као у овом делу Србије у црну јесен 1941.

2) Магнетофонски запис бр. 1994/63, од 24.11.1994.

3) Војислав Пантелић: „Сећања једног команданта — Прилог историји устанка у Србији 1941“, „Равногорска историја“, приређивач мр Радован Калабић, ИКП „Евро“, Београд, 1992, стр. 98-99.

КАПИТАЛ
НЕ ПРИЗНАЈЕ ГРАНИЦЕ

ХВАЛА ТИ ВУЧЕ

Боже има ли право мали човјек да се диви и буде бар имало задовољан у овој Србији? Хвала ти мали мој боже, што подари Вука Драшковића, хвала ти што му даде душу широку као руска степа, очи пуне праштања.

Гледам промоцију књиге „Ноћ ђенерала“; народ се тиска да додирне руку, пипне Вука, јер невјерује да може неко тако писати, говорити, мислити. Нико од нас није доведен под принудом, никоме другови нису казали шта треба рећи једном генију, свакако на свој начин изражава дивљење.

„Стручну“ критику не могу написати, јер сам само вјерни читалац добре литературе, да кажем ВЕЛИКО ХВАЛА ВУЧЕ. Избјеглица сам из Босне, и за ове двије године веома болног живота, једина свјетлост је Твоја књига. Хвала Ти Вуче у име мог погнутог сина, вјеровало је много Теби и ђенералу. Бол ми раздире душу, када му на гробу читам одломке Твоје књиге, вјерујем да чује мој лелек, јер душа и Твога и његовог ђенерала, живи са свим српским синовима. Треба ли Вуче увијек праштати, треба ли целати бити брат, треба ли дозволити да сва звона не звоне кад је парастос мученику Чичи? Он је праштао својим убицама, праштао ти својим батинашима, праштао и кад Те нападају, зашто им све прашташ? Вјерујеш да има нас обичних, неплаћених, искрених зато нам пишеш и зато нам се обраћаш.

Гдје сте ви „велики књижевници“, „борци за српску ствар“, што непроговористе никада у одбрану књиге „Нож“. Батинали су Вука, ви ћутасте. Никада вас Вук није молио, никада није љут на ваше изливе мржње, зна он као и његов Горски цар, па су Срби такав народ. Увијек пуна изрода, пуно гробова, од братске руке, а опет праштамо. Читаће покољење о вашој „храбрости“, вашој „честитости“, а Вукова дјела нека причају о њему.

Стиди се Србију, поново црвена куга, поново звијезда, стиди се наших суза, једног великог човјека и књижевника. Власт уништава све умно, проглашава књиге написане од људи помраченог ума, књигама године, па боже стиће их твоја казна.

Гдје је демократија, моја Србију, кад од најчитанијег српског писца, покушавате да направите издајника, полтрона или чак по оцјенама вас неписменог. Ваша дјела ће служити као потпале ватре, Вукова дјела ће се носити у шуми, граду, селу у души.

Хвала ти Вуче, за духовну храну, хвала за све што написа.

Стана Панић, избјеглица

КЊИГА ЗА ПОКОЛЕЊА

Поштована редакцију „Српске речи“, поштована г-ђо Драшковић, овим писмом желам да Вам захвалим, на најдражем поклону, књиге — роман „НОЋ ГЕНЕРАЛА“, који сте ми поклонили.

Ваш поклон сам добио на БАДЊИ ДАН, наш велики хришћански празник. Због тога ми је ова књига била још дража.

Почео сам да је читам, после завршеног обичајног обреда уношења Бадњака, и завршетка свечане вечере „Бадњачарке“. Ја нисам чекао „Комунистичку Нову годину“. Али сам чекао поноћ, рођење нашег спаситеља Господа Исуса Христа. Књигу сам за-

вршио после пола ноћи. Отворио сам прозор и поглед упутио небу и замолио „Богомладенца“, да се једном смилује на наш напалени Српски народ. Да нам једном подари Слободу и Срџан живот, нашем унесрећеном народу. Да уклони са власти ове фарисеје — безбожнике, који нам исцедише и последњу кап крви.

У томе тренутку, сетио сам се ноћи пре 50 година. Ноћи између Бадњег дана и Божића 1945 године. Ту ноћ у Дражиној пећини на Равној Гори, догорела је последња ватра II Равногорског корпуса, Југословенске војске у отаџбини, која прогоњена од комунистичке војске, ту ноћ нашла се на Равној Гори. Остала ми је урезана у сећању још данас та ноћ. После повратка са Дрине, где смо требали да прихватимо „Чичу“, који је требао да се врати из Босне у Србију. Када нисмо ухватили ватру, вратили смо се по снежној вејавици, преко Повлена и Маљена на Суворбор. Склонили смо се у „Дражино пећину“, наложили ватру, где смо се огрејали и одспавали. После проведених 24 сата у поноћ у очи Божића, командант II корпуса мајор Предраг Раковић, устао је и позвао сви да се прикупимо око ватре. Било нас је око педесетак. Затим се обратио нама са речима „Браћо! официри, подофицири и војници! Ноћас у поноћ, када се пре 1945 година родио син Божић, који је дошао међу људе да би себе жртвовао, ради спасења људаког рода. Тако исто и остаци нашега корпуса жртвоваће себе за српски народ, за слободу, која ће ипак некада доћи. Доћи ће када нас више не буде било.“

Браћо! Од ноћас је наша борба завршена. Издао нас је наш Краљ, издали су нас наши Савезници. Они су нас предали комунистичкој власти и највећем Србождеру Титу.

Ми овако заједно у групи не можемо више да се крећемо. Озна нам је стално на трагу. Официри, узмите војнике са ваших терена, водите их у Ваша села. Нађите пријатеље и родбину где ће те се скривати док не олиста гора. Ко преживи до пролећа, нађићемо се опет на овом светом месту. Дако и Савезници до тада схвате своју заблуду“. Затим се са сваким изљубио и поздравно, и том приликом свакоме спустио у руку по златну фунту стерлинга.

Пошавши из пећине, окренуо сам се бацивши последњи поглед на Последњу ватру слободе у Дражиној пећини, која је догоревала. Крај ватре последњи пут сам видео наслоњеног на штап свога команданта мајора Раковића. Стајао је блед крај ватре, као неки светац у пустињи. Црна брада, готово се спајала са црном шубаром, на којој је према ватри отсјевао амблем „Двоглавог белог орла“.

Тај храбри и омиљени командант, после неколико дана био је опкољен од Ознаша у једној воденици. Са својим људима давао је отпор док је имао муниције. Последњи метак је упутио себи у слепоочницу, да не би пао жив Ознашима у руке.

На нас, његове војнике, настала је хајка, док један по један нисмо пали у Озновска мучилишта или изгинули.

Нарочито на мене је оставио утисак уметничко приказано размишљање Чиче последњу ноћ пред страљање. Писац романа описујући ову ноћ, тачно као да се нашао у положају самога Чиче и тиме сликовито приказао ту страшну ноћ.

Ја сам био у заворској хелији, поред сапатника, који су осуђени на смрт, чекали када ће доћи целати. Тачно су се и они понашали и размишљали, као што је и писац дочарао последњу Дражину ноћ.

Зато ма колико комунистичка критика блатила овај роман са неким фразама, да је плагијат и ко зна све шта. Ово су чинили само да би омаловажили углед аутора. Народ добро зна због чега је то све алармирано по штампи и другим медијским средствима са којима они располажу. Но верујте, Ви Господине

Драшковићу остајете велики писац. Ваша објављена дела, памтиће покољења. Посебно се захваљујем писцу, што је створио дело, које ће покољењима казивати праву истину о нашем највећем српском сину, незаборављеном и храбром Чича Дражи.

**Примаоц поклона
Преживали Равногорац
Чичак**

МАЛА ХАЈКАЧИЦА

Утоку је нова хајка на Вука Драшковића, што ми говори, да су хајкачи и њихови налогодавци дошли до сазнања да је рејтинг Вука политичара у вртоглавом успону, то ме посебно радује. О Вуку књижевнику најбоље говори распродај тираж последњег романа Ноћ ђенерала. А то што није добио награду НИИ-а не би требало ни да нас чуди а ни да нас жалости. По мом мишљењу боље што је није ни добио да не би после због свог достојанства морао да је враћа као Данило Киш дане 1977. године.

Исти људи, хајкачи, не тако давно говорили су, опет на сва звона, да је Вук истрошен као политичар те да је боље да се врати писања. Данас пак замерају Вуку што промовише своју стварно вредну књигу уместо да Вук и Даница дижу народ. Друга група хајкача с циљем слушвања овог већ излуделог народа шири гласине како Вук и СПО сарађују са СПС. Све то једно са другим не иде али њима то није важно.

Има нас много, хвала Богу, који имамо одлично памћење па знамо које су опозиционе странке у Србији јавно а које тајно сарађивале са СПС. Исто тако знамо који су лидери опозиционих странака ишли на диван по своје мишљење а некад и по инструкције како да делују. Ти су и најгласнији па о њима не би ни требало говорити.

Непосредан повод овом писму је осврт Оље Бећковић у вези са обележавањем пет година од оснивања СПО (Свет, Н. Сад 13. Јануар 1995). Оља Бећковић се пита како је Вук Драшковић после премлаћивања у самци 133 могао изјавити да је налогодатац хапшења „шармантан“, те како је Вук могао да негира да је викао „Слобо Садаме“, надаље да ли је Вук могао наслушавати да ће остати без Ракитића, Марковића и Гајића (Бећковићева ставља у исту раван сва предвиђања Вуку о рату, сиромаштву, глади коју су се остварила са неким анонимусима који су отишли или избачени из СПО. Алал вера Оливера.)

Такође да ли је могао наслушавати да ће баш СПО у опозициону општину позивати режимску управу. Она та питања поставља ико воли Вука! Ико није службеник ДБ (!) ико би дала све (и како шта), да може и даље да верује Вуку (Сиц!) што би написао наш Данило Киш за њу је грех што је Вук Драшковић као лидер најдоследније опозиционе странке, након посете председнику Србије изјавио новинарима да је председник „шармантан“ Оља Бећковић даље не каже да ли је очекивала да Вук каже да је председник Србије „балкански касалин“, да је „као Садам“ и ко зна шта још, што већ страна штампа говори о њему. Очекујем у следећем осврту Оље Бећковић да нам напише шта она мисли о Милошевићу после пребивања Вука и Данице, и шта је то требало по њеном мишљењу да Вук Драшковић каже а што још није рекао председнику и о председнику „Слобо Садаме“ извикивало је преко 100.000 грла на тргу Слободе 9. марта 1991. после говора и Вука и Михиза и других, што је за мене и паметно, довољно. А Вук стварно није викао „Слобо Садаме“.

Када су јуна 1993. године Вук и Даница ухапшени и на смрт испребијани, не само мени, смучно се Слободан Ракић због свог кукавичког и издајничког понашања. Смучно нам се до повраћања и као потпредседник СПО-а и као књижевник и као човек. За мене је било очигледно још тада да је у договору са СПС требало он да преузме вођство СПО и разбије ову најснажнију опозициону странку (Знам да је Вук из затвора њему поверио вођство, али Вук тада још није био сигуран ко је Слободан Ракић). Све што се после догодило потврдило је моје сумње.

Избор Слободана Ракића за председника Удружења књижевника Србије јесте награда за све његове упорне, али на нашу срећу безуспешне, покушаје разбијања најмасовније опозиционе странке у Србији.

Искључењем Михајла Марковића из странке је искључиво његов избор. Михајло Марковић никада у животу није оскудевао јер је изузетно имућан за разлику од многих верних и сиромашних чланова СПО. Између још више новца и чланства он се определио за новац. Мени је стварно жао Михајла Марковића, али искључењем из чланства њему није учињена неправда. Напротив омогућено му је да зарађује још више.

(О начину зараде да не говоримо)

Владимир Гајић је сам у потпуности открио свој карактер нудећи се, и пре правоваљаности одлуке о искључењу, другим странкама па ко да више. Због свега тога сматрам да је СПО после одласка и искључења неких чланова који за час мењају убеђење као ципеле а образ имају као ђон, још јачи и снажнији што ми потврђује већ спомињане хајке на Вука и СПО

Не знам а и није важно да ли су Бећковићева или њој неко близак били на списку за добијање стана или пословног простора у опозиционој општини. Сада пошто су извисили и за то криве СПО. Она лично не би требало да брине због тога. Нека напише још три до четири наручена осврта о СПО и Вуку и биће награђена. Да ли од СПС или СПО није битно.

Због свега написаног поручујем млађаној Ољи Бећковић да уместо што се пита о понашању Вука Драшковића боље и часније би било да почне да се пита о понашању Матије Бећковића. А имала би и шта да се пита и шта да пита.

Рецимо, нека напише један осврт о улози Матије Бећковића и групе око њега у успостављању власти нашег сатрапа, или о улози Бећковићеву у разводњавању студентских демонстрација марта 1991. године, или разбијања ДЕПОС-а (Депос је опусташа изјавио је он) по налогу зна се чијем због чега је и ушао у Депос, на шта сам ја рекла види ти ликовца жвалавог који деценијама иде из уста у уста како задовољан својим учинком још се и хвали, нека пише о манипулацијама у УКС за време његовог председниковања. Памтимо судбину писма Данојлића и његову улогу, Матијину, или нека напише ко, зашто и у ком циљу је потурио Матију нашем несрећном и наивном Престолонаследнику за члана Крунског савета. Нека Бећковићева мало о томе пише. Било би то врло интересно. Многи од нас волели би да сазнају све о лику, делу и деловању Матије Бећковића Србина рођеног у Војводини, књижевника и академика (са написане две и по књижице и једном поемцом) и бившег председника а данас активног члана у Удружењу књижевника Србије.

Верујем да Бећковићева има а и лако може да дође до правих информација. На крају истичем да нисам члан СПО, али, да, не само ја, у Вука, Даницу и СПО гледамо као у једино светло у овој тами и знамо као што знају и хајкачи и разна пискарала да нас једино Вук, Даница и СПО могу извести из овог мрака.

**Славница Лепосавић
Нови Сад**

ПАТРИЈАРХУ СРПСКОМ ГОСПОДИНУ ПАВЛУ

Ми, православни верници молимо се Богу за нашег Патријарха и високо свештенство наше Цркве у нади да ћемо се ускоро пробити из ружног сна и да ћемо срећни упловити у стварност у којој неће постојати Божићна посланица за 1994. годину.

Можда би овакву или молитву сличне садржине требало сви православни верници из Србије да упуте Господину Богу, јер је садржај Посланице такав да се оправдано може сумњати у добронамерност аутора исте.

У делу који говори о септима Српска православна црква се упоређује са дивљим зверима (тигровима и лавовима), православни верници са ловином, а сектанти са хијенама које се око крви и меса те ловине скупљају „не би ли и оне штогод дочепале“. Како је могуће да је тако високи духовни аудиторјум потписао овако неуспелу, несрећну и неумесну компарацију, питање је на које наша православна јавност с правом очекује одговор.

У другом делу Посланице говори се о томе како своју децу морамо учити „страху и мудрости Божијој“. Своју децу заиста морамо учити али не страху већ милости, љубави и праштању Божијем, јер вера не може и не треба да се темељи на страху, већ на љубави.

Какво то морално, јеванђеоско, канонско или било какво друго право може имати Црква да се мајкама које су у рату изгубиле синове јединце обрати са оптужбама што нису родиле више деце? Зар је то та утеха и тај „Шалом“ који Црква нуди тим несрећним женама? Зар је то у складу са хришћанским, људским, комшијским или било каквим моралом?

Читајући даље Посланицу наилазимо на део где аутори знају када то људски заматак постаје човек и где се женама које су прекинуле трудноћу обраћају на један морално поражavajuћи начин злоупотређувајући Свеправедног Судију и све оне емоционалне релације које мајку чине мајком. Наша јавност очекује и одговор на питање да ли је и колико наша Црква ангажована у прибављању свега онога што је потребно тој деци да одрасту. Или можда и та деца треба да буду само обична ловина неког будућег свештенства и топовска храна за неке будуће ратове?

Зар наша Црква заиста нема речи осуде за људе-невернике који су српски народ довели до провалије, који су све учинили да му буду наметнуте тзв. неправедне санкције.?

У нади да ћемо се ускоро пробити из овог ружног сна, молимо се Богу за нашег Патријарха и високо свештенство, јер ако нам они шаљу овакве Посланице, онда нам остаје једино... Бог.

**Милош Ивков
Смедерско**

КАКАВ СМО ТО НАРОД

Ових дана је, праћено свим медијима, одржано треће и коначно „успешно“ суђење генералу Владимиру Трифуновићу и донета пресуда за њега и његове сараднике на вишегодишњу робују.

Само суђење је прича за себе и слика и прилика „независног судства у правној држа-

ви“ каква је наша царевина. Самим тим оно, ни за кога здраве памети, не представља изненађење.

Изнађење представља, или би барем требало да представља непостојање никакве реакције јавности на драконску пресуду. Многима је јасно да пресуда треба да означи кривца за изгубљени рат неспособне војске са неспособном командом или чак да прикрије планско раскомадавање земље режирано баш у тој истој команди, и сви путе.

Многи се сећају да је та иста команда смислила идиотску акцију за одбрану граница у Словенији која је однела стотине жртава, да би после неколико дана почела и извела незграпно повлачење уз огромне губитке људства и технике. Многи се сећају несхватљиве неодлучности исте команде на почетку оружане побуне у Хрватској и смушених потеза који су прављени. Сећају се и да су се читаве јединице губиле у неколико наврата у источној Славонији, да су грешком бомбардоване сопствене формације и да је објашњење исте команде било да је магла крива за то, и нико се не пита каква је то војска којој магла смета иако је опремљена најсавременијим уређајима потребним за артиљеријска и ваздушна дејства. И нико да се побуни против државе у којој судови овако суде.

Што је најпоразније у овом случају, не буне се против овог судског злочина и не стају у одбрану свог генерала ни оних „треста и колико већ“ како се каже у чланку који је објавила РЕВИЈА 92 (Боже, триста и колико већ; дивног ли човекољубља) који би могли да се буне захваљујући томе што их је генерал Трифуновић спасао од бесмисленог згбенија.

Да су се побунили, да су стали у његову одбрану, била би то морална победа човека који их је спасао и вратио живе и здраве њиховим породицама; био би то највиши орден команданту рационалног ума, човеку Владимиру Трифуновићу.

Војници неких других војски о којима овде не влада баш неко лепо мишљење, своје команданте не остављају тако на цедилу кад им државна бирократија чини много мању неправду. Организују се, протестују, боре се за част и достојанство свог старешине. Овде — туе. То што њихов старешина страда због њих, то је његов проблем, то се њих не тиче и на крају крајева то се догађа неком другом. Њихова савест је мирна. Они мирно седе у кафанима, мирно се играју са својом децом, шетају загрљени и најнормалније увече лежу у спокојан сан.

Човек који је осуђен због њих, и остали њихови команданти заједно са њим осуђени, следећих једанаест година све то неће имати али то њихову савест не узнемирава.

Да ли смо као народ баш толико измувани, издрблани, неизненађивани, застрашени, једном речју живи убијени од стране његовог царског величанства — Стршљена са Дедиња и његове машинерије, да смо потпуно огуллани на све? Да ли је то последњих пет година остварен циљ који претходних педесет није, то да нас ништа не може изненадити?

Шта је са оним народом који се некада борио за правду и слободу, који је судио ни по бабу ни по стричевима, чији је прави Цар, у правом царству сам себе законом ограничио пре 600 година? Је ли ово онај народ који је у току ослободилачког устанка најпре направио „Правитељствујуши совјет“?

Не, ово мора да је народ који је 50 година лежао кугу коју му је донела безбожна хорда са црвеним жабама на челу, под командом некрста без поузданог завичаја и порекла. За што би иначе на тираниновом рулету мирно чекао свој ред да куглица падне на неког од нас?

**Воран Михаиловић
Батајница**

НЕДОМАЋИНСКО ГАЗДОВАЊЕ У ОБРЕНОВЦУ

Познато је јавности да на територији општине Обреновац постоји електро-енергетски комплекс „Никола Тесла“ који је највећи произвођач струје у бившој Југославији а и у овој данашњој, крвој. Када се саберу површине које заузимају термоелектрана А и погон Б, оне заузимају са својим објектима цело једно омање село.

Покрај површина које заузима енергетски комплекс цела општина је угрожена загађивањем од гарижи, што се одражава на здравље становништва а поготово деце. Због загађивања угрожени су главни извори пијаће воде у свеским домовима. И поред обавезе које су имале електране да изграде водовод за сва села у општини због тога што загађују бунаре, ни до данас иако електране раде већ 25 година, није решено питање пијаће воде на територији општине.

Какав је био однос између општинских власти и ТЕ „Никола Тесла“ тих 25 година то ми обични грађани не знамо, али што се види голим оком то се може доказати. Зна се да је електрана финансирала Дом културе, који је стартовао са губицима, затим хотел „Обреновац“, који само што преживљава онда Базени који таворе као хотел. Пре него што су почели да граде те нерентабилне објекте власти су укинуле пругу уског колосека који је повезивао Београд-Обреновац-Ужице-Сарајево. Затим сличну судбину је доживело Обреновачко породилиште које је укинута тако да општина Обреновац која има 70000 хиљада становника нема породилиште, нити дежурног хирурга у Дому здравља. Стара обреновачка бања није обновљена, није рекламирана, тако да су врло мали приходи какви би могли бити. Уништена је и речна лука. При тој речној луци постојала су 3 магацина за жито великих капацитета који су под заштитом државе као споменици културе од којих су 2 порушена и рашчурупана од ове нове власти која хара задњих неколико година.

У околини магацина налазила се фабрика шпиритуса такозвана „шпируља“ коју су комунисти национализовали од предратног власника Мићића после другог светског рата. Служили су се њом 45 година а сада када су се пресвукли у социјалисте они су је продали новом црвеном капиталисти који је срушио озидао себи неки нови погон иако је и она под заштитом. Цена за коју је тај комплекс предат прича се да је смешна а све је то урађено и поред тога што постоје прави наследници тих објеката то су Мићићи и Симовићи.

О недомачинском половању и газдовању и злоупотребама у општини Обреновац могла би се писати цела историја али овога пута треба још упознати јавност око топлификације града и општине. Заправо било је то изложено у новинама, да расхладне воде ТЕ „Никола Тесла“ греју од Обреновца до Београда Саву 2 степена и Обреновац је добио грејање са електране тек после петнаест година од пуштања у рад ТЕ „Никола Тесла“. Треба замислити колико је топлотно енергије отишло Савом док су се власти сетиле да изврше топлификацију. Да срамота буде још већа ни до дан данас није извршена топлификација целог града, само су прикачена насеља новоградње такозвани бивши друштвени станови и насеља ниске градње у којима се налазио неки локални функционер, а насеља која су највише угрожена од електране као што су Уровци, Кртинско, Звечка, Забржеђе, Барич, насеље Потиња воће, насеље Старе пруге, Бело Поље, нису још ни планирани да добију највећиније можда грејање у Србији. Пошто је набројано доста грехова ове власти у

Обреновцу грађани питоме Посавине треба да знају и ово. Још давне 1991. године погодена су два бунара да се изграде у Забржеђу за снабдевање општинском водом. Њихова уговорна цена је била 2 милиона марака. Извођачи су на пола посла напустили радове и отишли. По свим извештајима изнетим пред одборницима скупштине види се да је тај новац потрошен а бунари ни до данас нису завршени иако им је рок изградње био 5 месеци, а прошло је већ 3 године. На инсистирање опозиционих одборника у скупштини општине где су паре само је смењен бивши директор фонда за изградњу и на скупштини констатовано да је он кривац, а на притисак на председника да изађе финансијска полиција он је скупштину обавестио да никакве извештаје није добио и да од тога нема ништа а да је у вези тога посетио министра Соколовића те да му је он усмено рекао да ту нема никакве кривичне одговорности.

О издавању плацева за привремену изградњу пословних објеката пошто још није урађен ГУП, који никад неће бити ни урађен док је ова власт и то својим послушницима не треба ни говорити, јер то су ситнице у односу на веће пропусте и пљачке.

Пошто се ових дана диже прашина у београдским општинама где је опозиција на власти требало би господин Човић и влада Србије да изнесу стање у општинама где су социјалисти на власти.

Цветин Михаиловић, Обреновац

НА УЗБУНУ ЗВОНИ ЗВОНО

Србија и ми са њом у мраку тешко прозирном од мноштва садистичких иживљавања и демонстрација силе од стране власти над обезличеним народом. Давно је народ у том СПС—овом мраку прешао доњу границу човечности и достојанства људске личности. Па олет то им није довољно јер желе још доказа и потврда свог успеха у процесу претварања читавог народа у аморфну биолошку масу (са једва приметним трговинским разумом, тек толико колико је потребно за одржавање голе егзистенције) „наши човекољубиви“ (јер љубе себе), властодршци изводе и даље своје прљаве трикове.

Вештом манипулациом, по систему топло—хладно, наводним недостатком електричне енергије одвраћају и преумеравају пажњу људи од нечега много трагичнијег по народ. Наиме, делећи електричну енергију на кашичицу (тако је бар у унутрашњости, па и у расинском крају, где су искључења од 8 и 12х постала свакодневица за разлику од Београда и других већих центара), уз помоћ РТС—а врше додатну цензуру информација за народ из којих се брише све што говори о случају ДД „БОРБА“ и НТВ Студио Б који су у току. Једна таква стерилна и потпуно вештачка необавештеност народа, где ни легитимна опозиција нема стварно право гласа и учешћа у власти, Србију претвара у конц—лагор, а не у државу народа и слободе свих који живе у њој. Скупови опозиције и њен рад уопште остаје приступачан врло малом броју људи који се на разном—разне начине боре да мисле колико је то могуће својом, а не РТС—овом главом. Управо због тога атак силе и безаконја који је извршен (или бар покушан) на ДД „БОРБУ“ и НТВ Студио Б представља највећи степен понижења народа коме се узимају и последњи искривачи независни (слободни) дистрибутери информација без СПС цензура.

Све то СПС покушава да прикрије и прометне неприметно од већине народа. Просто се намеће мишљење да је у СПС—у једини стварни господар слепа жеља за моћ нераскидиво повезана са језуитском максимом да

циљ оправдава средство. У СПС—у господари само жеља за власт која своје протагонисте открива као патолошке случајеве несвесне своје болести која се опет зове самољубље. Држава створена или вођена од таквих људи нема никаквих одлика народне државе која изражава вољу читавог народа, а не самовлашће једне партије која жели да све претвори у своје робове. Да је то тако показује нам и захтев СПС—а да се седнице Народне Скупштине (које су ипак само полигон за доказивање ароганције и слепила владајуће партије) затворе за јавност. Не желе они то због скривања своје испразности већ да би тако Опозицији одузели једину могућност да се обрати народу без цензура користећи се бар на кратко моћном машинеријом РТС—а.

Крајње је време да опозиција мобилише све своје снаге и крене већ једном у одлучан обрачун са државним терором јер уколико се овако настави нестаће заиста и последњих искрица светлости у овом нашем тамном вилајету орвеловског типа. За тако нешто има шансе, има, има.

Бобан Миленковић
С.Мајдово
Крушевац

ВРЕМЕ СМУЋИ

После смрти Ивана IV Грозног, Русију је захватио један од најтежих и најкрвавијих периода историје — Време смрти, како га историчари популарно називају.

Раздобље нереда обухвата збивања, унутрашња и спољна, између 1584 и 1613, од смрти Ивана Грозног, до избора Михаила Романова за цара.

Вихор смрти прогутао је тада близу два милиона људских живота.

Уколико направимо паралелу, слободно можемо овај наш, политички тренутак и време у коме живимо, назвати Временом смутњи.

Чему нас то учи православље? Знамо ли шта је то православље и што су хришћани? Хоћемо ли примером средњовековних крсташа и витезова господњих, који су све, само не хришћани? Где би нам био крај да не постоје институције типа: Међународна заједница, Савет безбедности, НАТО...

Да ли би Сао Паоло био Српска Аутономна Покрајина?

Вероватно бисмо се сетили и „потлаченог“ положаја Срба или, пак, несрећних Тибетанаца.

Но, ипак је другачије и ипак неко брине за будућност човечанства. Други ће рећи да је у питању интерес. Свакако, и то пре свега, за себе и своју државу.

Којем ли се „привољети“ царству? Одговор налазимо, али чини ми се касно.

Они паметнији ће рећи да је боље бити паок на точку Европе него под њеним точковицама.

Национално питање ваља решити тридесетогодишњим ратом и Вестфалским миром. Без обзира што ово није 1648., већ 21. век. Кога то још занима?

Још давне 1815. године Шарл Миријел, бискуп из Диња, изрекао је дивну мисао, коју је Виктор Иго само преписао и оставио нам за науку својим „Јадницима“.

„Друштво је одговорно за ноћ коју шири. Ова је душа пуна мрака, а у мраку се чини грех. Није кривац онај који чини грех, него онај који одржава мрак“.

Ту, на почетку краја долазимо до решења енигме. Схватимо мисао Иговог бискупа Миријела, и сазнајмо.

Наравно, увек касно.

Дејан Радловић, професор
Мајданпек

ЂЕНЕРАЛУ ИМА КО ДА ПИШЕ

ЦЕНА 40 ДИНАРА

**ВУК
ДРАШКОВИЋ**

**НОЋ
ЂЕНЕРАЛА**

СРПСКА РЕЧ

ТВРД ПОВЕЗ

**НАРУЏБИНЕ СЛАТИ НА АДРЕСУ ИЗДАВАЧА:
„СРПСКА РЕЧ“, БЕОГРАД, УЛ. ВУКА КАРАЏИЋА 8, ИЛИ НА ТЕЛЕФОНЕ
011/628-242, 620-891, 625-937.
УПЛАТУ ИЗВРШИТИ НА ЖИРО-РАЧУН 40801-603-4-27562
(УЗ ОБАВЕЗНО ПРИЛАГАЊЕ ЈЕДНЕ КОПИЈЕ УПЛАТНИЦЕ)**

„Ноћ Ђенерала“ Вука Драшковића роман је психолошки, историјски, биографски, роман тока свести једне од најконтроверзнијих и најтрагичнијих фигура српско историје двадесетог века.

У последњој ноћи живота, Ђенерал Драгољуб Дража — Михаиловић сажима и укршта у мислима своје поимање кључних питања опстанка и судбине српског народа; губитник и херој гради истовремено своју одбрану и оптужницу сводећи последње рачуне са Отаџбином, својим народом, истомишљеницима и противницима, са ратним савезницима који су га подржавали па напустили у великој игри политике и интереса.

„Ноћ Ђенерала“ је мозаичан спој докумената и чињеница, с једне, и пишчевих уверења и слутњи, с друге стране. Велик фреска историјских и фиктивних личности, монументалан историјски документ. Први такве врсте и такве снаге, о времену које трајно и злокобно одређује и омеђује и нашу непосредну садашњост и нашу неизвесну будућност.

Љиљана Шоа